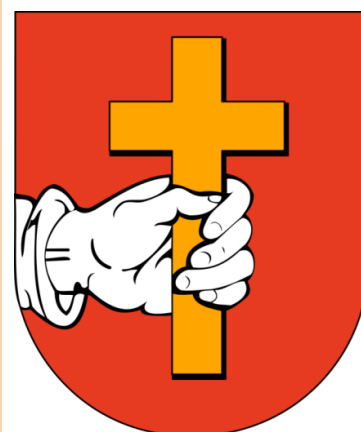

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI

GMINY KSIĄŻ WIELKI

2016-2024

Załącznik do Uchwały
Rady Gminy Książ Wielki
nr z dnia.....

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Książ Wielki

powstał przy dofinansowaniu ze środków Unii Europejskiej

w ramach projektu pn. „Przygotowanie Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Książ Wielki na lata 2016-2024”,

który współfinansowany jest ze środków Funduszu Spójności

w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020

w ramach konkursu dotacji, pn. „Przygotowanie programów rewitalizacji”,

konkurs organizowany przez Województwo Małopolskie oraz Ministerstwo Rozwoju.

Spis treści.

I.	STRESZCZENIE.....	4
CZĘŚĆ A DIAGNOZA SYTUACJI NA OBSZARZE ZDEGRADOWANYM.....		9
II.	ZASIĘGI PRZESTRZENNE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I REWITALIZOWANEGO	10
III.	POGŁĘBIONA DIAGNOZA SYTUACJI NA OBSZARZE REWITALIZOWANYM.	14
1.	Sfera społeczna.....	18
2.	Sfera techniczna – stan infrastruktury.....	57
3.	Sfera gospodarcza.....	84
4.	Sfera przestrzenno-funkcjonalna i środowiskowa.	93
5.	Analiza SWOT obszaru zdegradowanego.	110
6.	Podsumowanie.	114
IV.	OPIS POWIĄZAŃ PROGRAMU Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI GMINY.	117
CZĘŚĆ B CELE PROGRAMU REWITALIZACJI.....		124
V.	ZAŁOŻENIA PROGRAMU REWITALIZACJI.	125
VI.	OPIS PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH.....	136
7.	Zestawienie powierzchni rewitalizowanych.....	151
8.	Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/ przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji.	153
CZĘŚĆ C ŚRODKI OSIĄGNIĘCIA CELÓW REWITALIZACJI		155
VII.	SZACUNKOWE RAMY FINANSOWE GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI.....	156
VIII.	SYSTEM WDRAŻANIA PROGRAMU I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ. SYSTEM MONITORINGU SKUTECZNOŚCI DZIAŁAŃ I WPROWADZANIA MODYFIKACJI.	159
9.	Stopień zaawansowania prac nad programem/ jego realizacją.	159
10.	Prawna forma zarządzającego programem (operatora).	166
11.	System obiegu informacji oraz środków finansowych.	166
12.	Komunikacja społeczna.....	167
13.	Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów, i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji.....	169
14.	System monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu.....	170
IX.	ZAŁĄCZNIKI DO GPR.....	177
X.	SPIS TABEL.....	178
XI.	SPIS ILUSTRACJI.....	178
XII.	SPIS WYKRESÓW.....	179

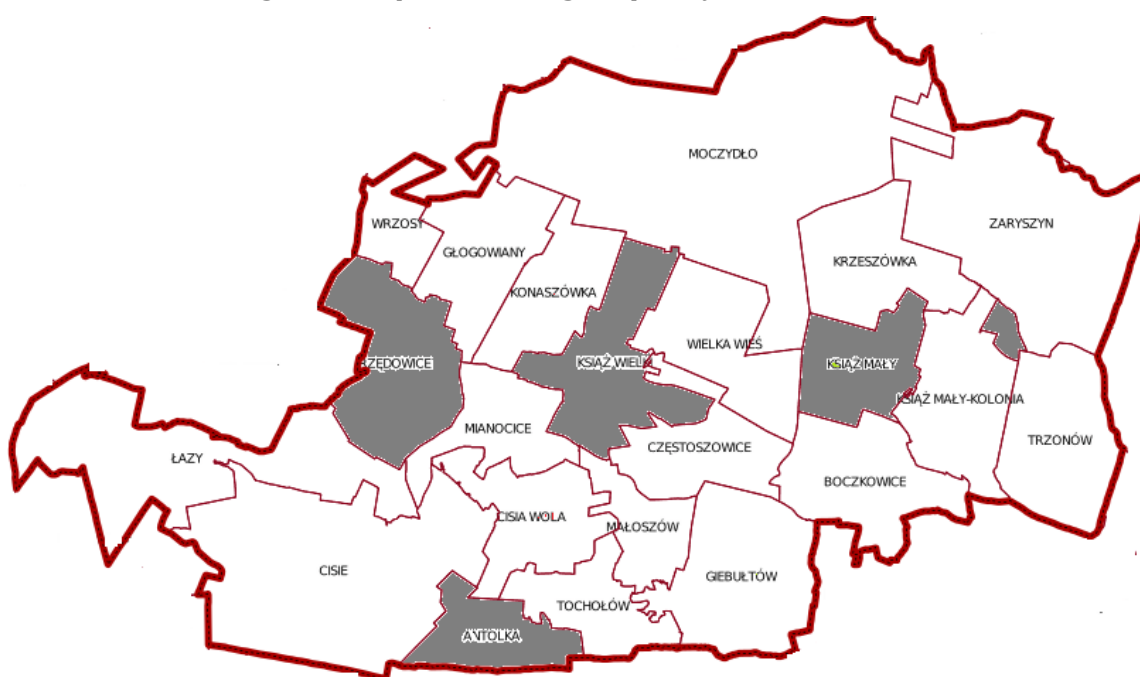
I. Streszczenie.

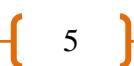
Lokalizacja: Gmina Książ Wielki, powiat miechowski, woj. małopolskie.

Obszar zdegradowany: 1928,66 ha (Książ Wielki, Książ Mały, Antolka, Rzędowice). tj. **14% obszaru gminy**. Liczba mieszkańców obszaru zdegradowanego: **1560** (2015), tj. nieznacznie poniżej **30% ogółu ludności gminy (29,93%)**.

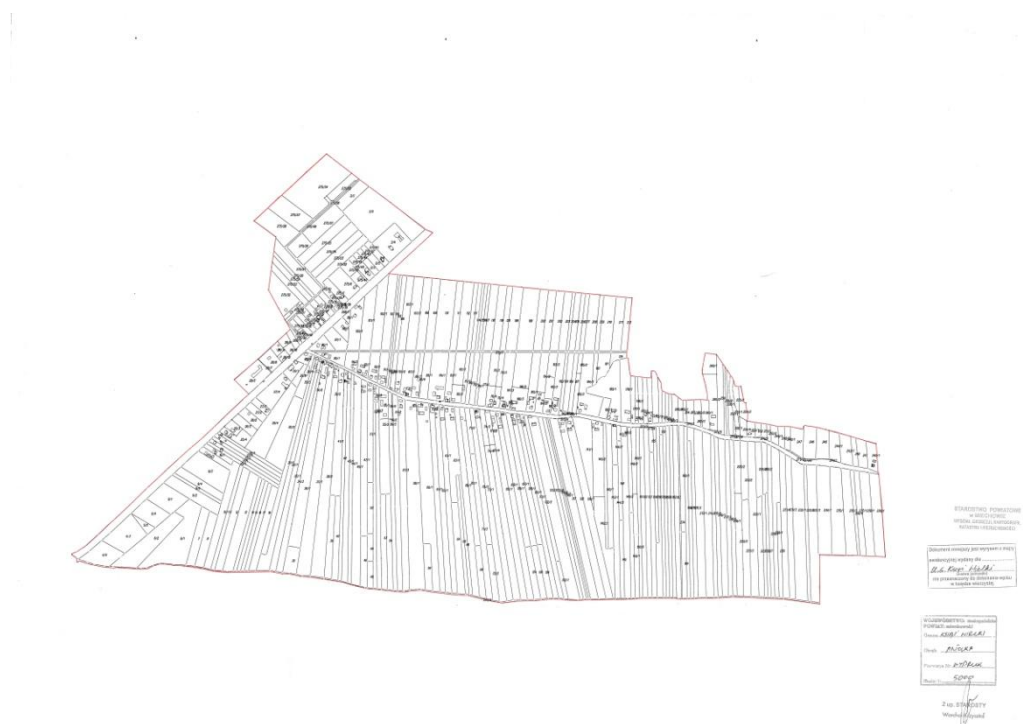
Obszar rewitalizacji: składa się z czterech podobszarów na terenie Książa Wielkiego, Książa Małego, Antolki i Rzędowic, są to obszary o szczególnym natężeniu występowania niekorzystnych zjawisk społecznych a także problemów przestrzenno – funkcjonalnych, technicznych, gospodarczych lub środowiskowych, a jednocześnie o największym potencjale rozwojowym. Powierzchnia obszaru zdegradowanego nie przekracza 20% powierzchni gminy, a liczba ludności obszaru zdegradowanego nie przekracza 30% liczby ludności gminy, dlatego nie było konieczności dodatkowego wydzielania obszaru rewitalizacji. **Granice obszaru zdegradowanego stanowią również granice obszaru rewitalizacji.**

Rysunek 1 Obszar zdegradowany na terenie gminy Książ Wielki

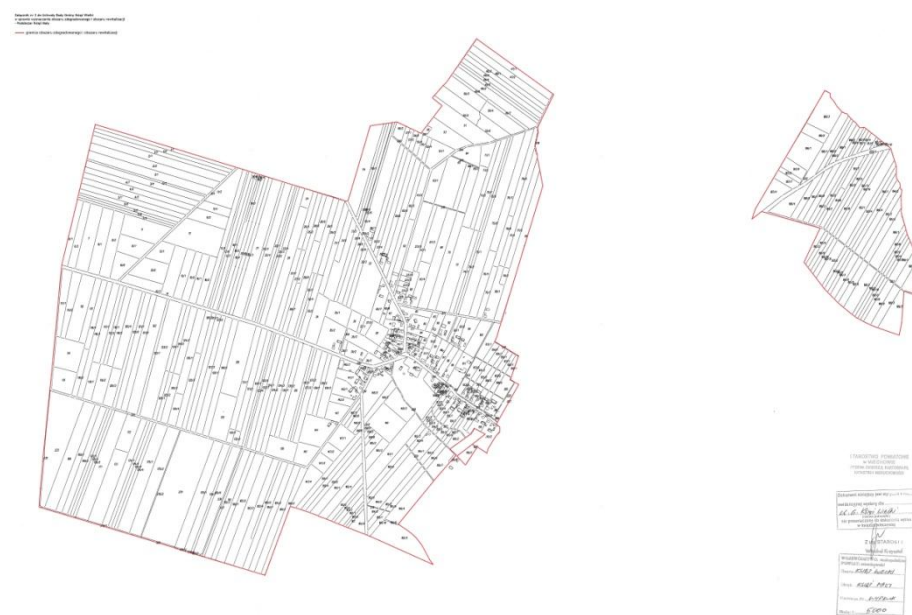

Rysunek 3 Obszar zdegradowany i rewitalizowany - Podobszar Antolka.

Rysunek 4 Obszar zdegradowany i rewitalizowany – Podobszar Książ Mały.

Rysunek 5 Obszar zdegradowany i rewitalizowany - Podobszar Rzędowice.

W celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji przeprowadzono analizę stanu istniejącego na terenie Gminy Książ Wielki, uzupełnioną o analizę wskaźnikową – porównano wartości najistotniejszych wskaźników społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych dla poszczególnych sołectw gminy.

Jako jednostki przestrzenne delimitacji przyjęto poszczególne sołectwa.

Gmina liczy 22 sołectwa. Tylko w dwóch sołectwach na terenie Gminy Książ Wielki liczba mieszkańców przekracza 300 osób (Moczydło – 337 os. Książ Wielki – 853 os.), stąd brak konieczności ograniczania jednostek przestrzennych do przysiółków czy poszczególnych ulic. Gmina liczy 15 okręgów wyborczych (wybory samorządowe) – **podział na sołectwa jest więc dokładniejszy niż podział na okręgi wyborcze.**

Cele programu:

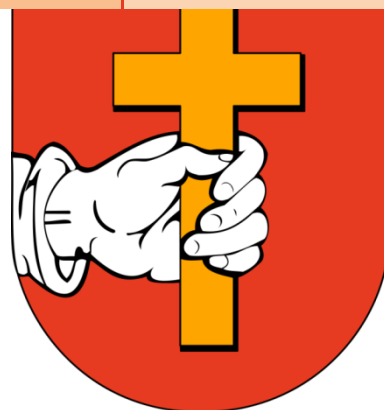
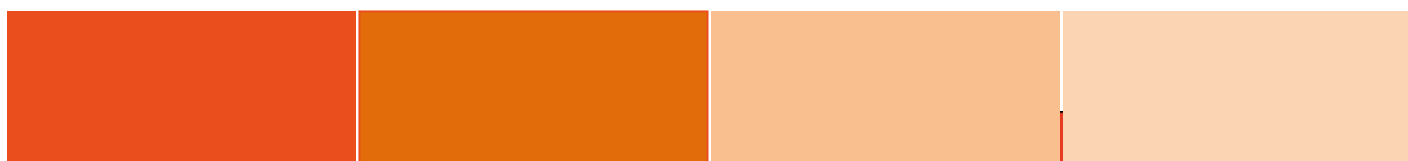
1. **Zmniejszenie poziomu wykluczenia społecznego.**
2. **Stworzenie korzystnych warunków rozwoju przedsiębiorstw.**
3. **Poprawa dostępu do wysokiej jakości infrastruktury edukacyjnej i sportowej.**
4. **Poprawa dostępu do wysokiej jakości infrastruktury mieszkaniowej.**
5. **Poprawa jakości powietrza.**
6. **Poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej.**
7. **Poprawa jakości przestrzeni rekreacyjnych.**

Środki realizacji celów/ główne planowane przedsięwzięcia i ich orientacyjny ich koszt.

Cele określone dla GPR Gminy Książ Wielki realizowane będą poprzez szereg kompleksowych w stosunku do siebie zadań w sferach: społecznej, przestrzennej (w tym mieszkaniowej) oraz gospodarczej. Planowane do realizacji zadania o spodziewanych efektach społecznych uzupełnione zostaną przez niezbędne elementy infrastrukturalne: prace adaptacyjne, remontowe, porządkowe. Łączny koszt realizacji programu oszacowano na **ok. 10 mln PLN**.

Wykaz najważniejszych przedsięwzięć rewitalizacyjnych zaprezentowano w zestawieniu w części C GPR.

CZĘŚĆ A
DIAGNOZA SYTUACJI NA OBSZARZE
ZDEGRADOWANYM

II. Zasięgi przestrzenne obszaru zdegradowanego i rewitalizowanego

Podsumowanie diagnozy, przeprowadzonej w celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Analiza aktualnej sytuacji na obszarze gminy pozwoliła zidentyfikować obszary (sołectwa) o największym nasileniu zjawisk negatywnych w sferze społecznej, przy jednoczesnym występowaniu negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej, technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej lub środowiskowej.

W celu wyodrębnienia obszaru o szczególnym **nasileniu negatywnych zjawisk w sferze społecznej** dokonano diagnozy sytuacji społecznej na obszarze gminy oraz zbudowano **wskaźnik syntetyczny**, opierający się o najistotniejsze wskaźniki, obrazujące sytuację społeczną na terenie gminy:

- udział osób w wieku poprodukcyjnym w całkowitej liczbie mieszkańców (wskaźnik powyżej średniej dla gminy)
- liczba osób objętych wsparciem GOPS na 100 mieszkańców (wartość wskaźnika powyżej średniej dla gminy)
- liczba zasiłków stałych (wartość powyżej średniej dla gminy)

Na mapie gminy zobrazowano koncentrację negatywnych zjawisk społecznych tj. obszarów, dla których **wartość wskaźnika wyniosła powyżej 0,7**.

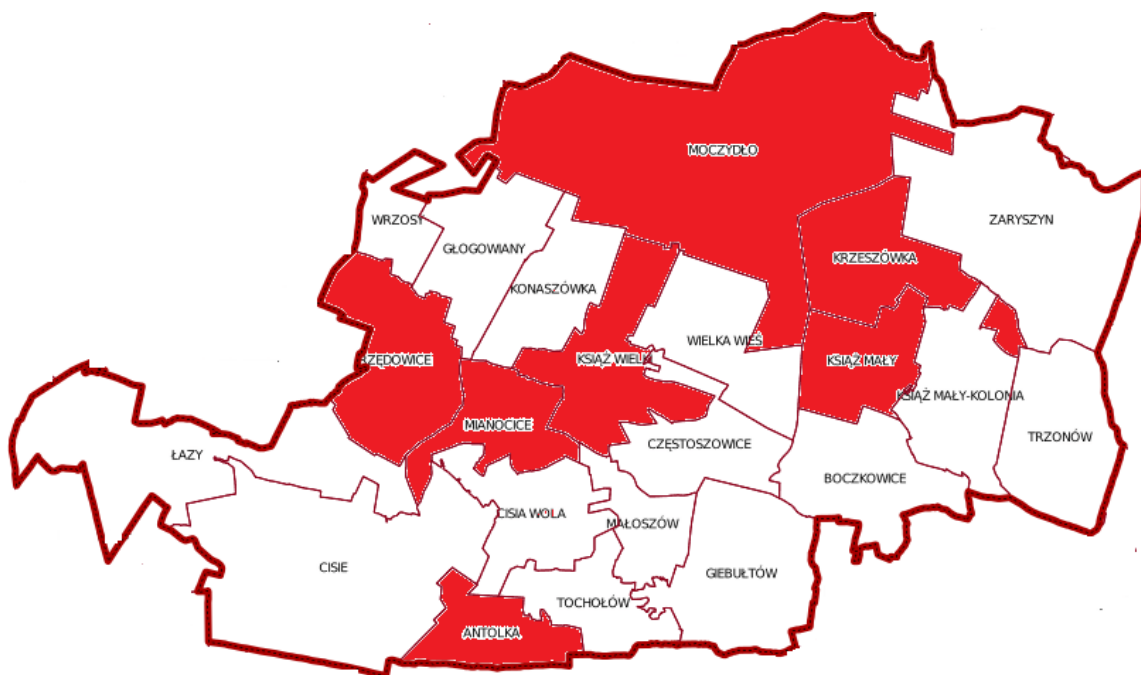
W celu wyodrębnienia obszaru o szczególnym nasileniu **negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej, technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej lub środowiskowej** zbudowano **wskaźnik syntetyczny**, opierający się o:

- występowanie na danym obszarze budynków wymagających pilnego remontu
- zapotrzebowanie na rozwój infrastruktury komunikacyjnej (drogowej, parkingów, placów), w tym brak infrastruktury komunikacyjnej dla istniejących przedsiębiorstw
- występowanie zagrożeń środowiskowych,
- wyposażenie miejscowości w infrastrukturę społeczną, nieadekwatne do funkcji miejscowości.

Na tej podstawie sporządzono mapę obszarów koncentracji zjawisk negatywnych.

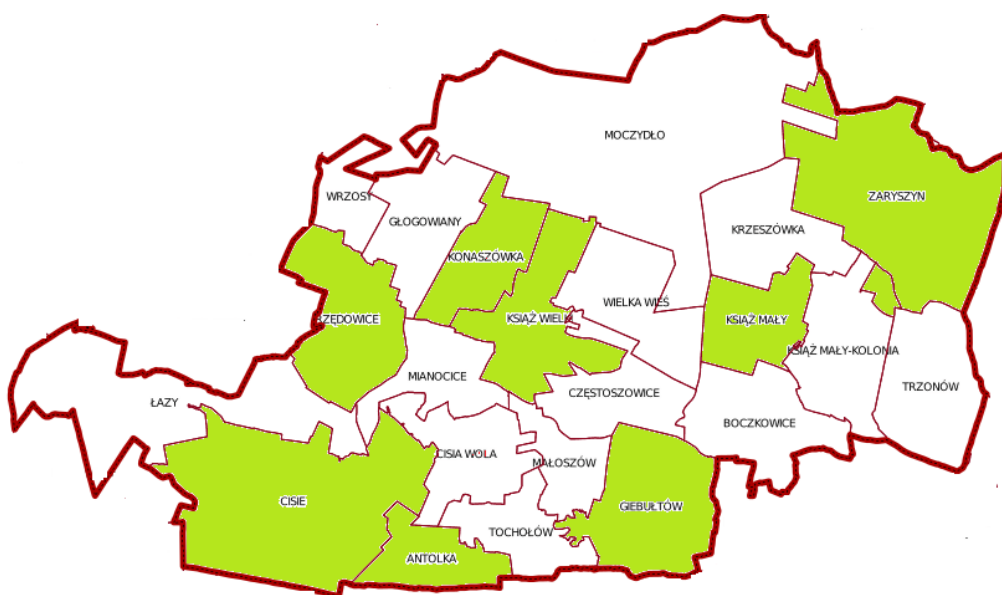
Następnie, w celu delimitacji obszaru zdegradowanego, porównano ze sobą sporządzone mapy. Wyniki tego porównania jednoznacznie wskazują, iż obszarem **jednoczesnej koncentracji** negatywnych zjawisk społecznych oraz negatywnych zjawisk w sferze technicznej, przestrzenno – funkcjonalnej lub środowiskowej jest obszar sołectw: **Książ Wielki, Antolka, Książ Mały oraz Rzędowice**.

Rysunek 6 Obszary koncentracji negatywnych zjawisk społecznych.

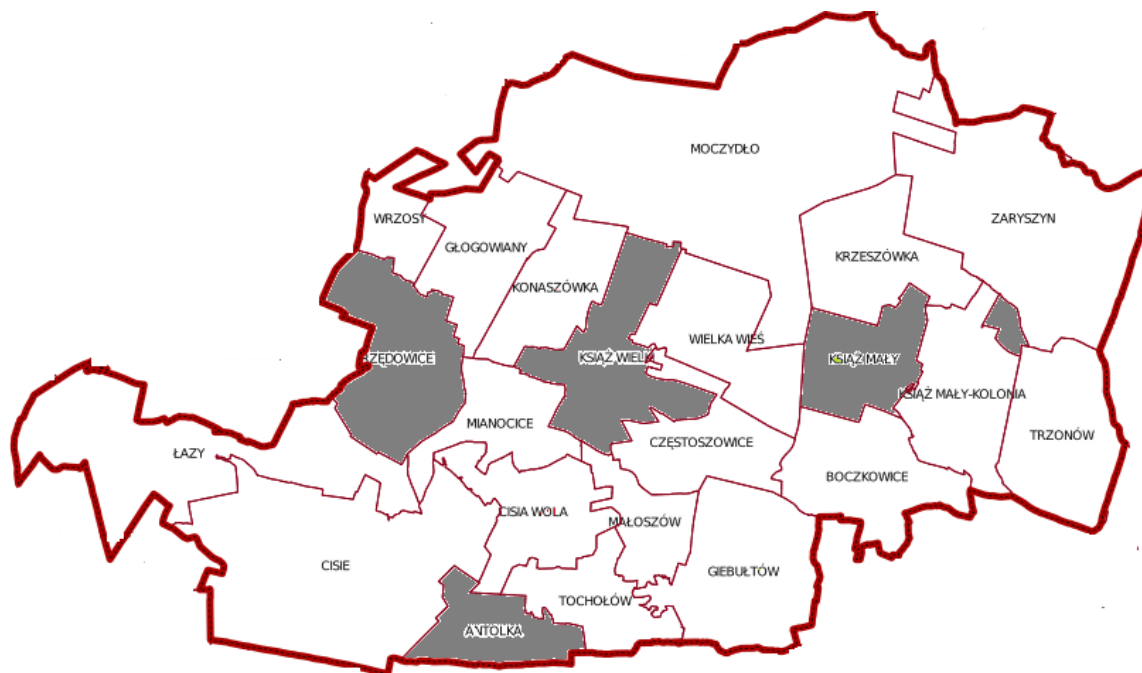
Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 7 Obszary koncentracji negatywnych zjawisk w sferze technicznej, przestrzenno – funkcjonalnej i środowiskowej.

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 6 Obszar zdegradowany na terenie Gminy Książ Wielki

Źródło: Opracowanie własne

Obszar zdegradowany Gminy Książ Wielki obejmuje **4 miejscowości: Książ Wielki, Książ Mały, Antolka i Rzędowice**. W tych miejscowościach występuje największe natężenie problemów o charakterze społecznym, gospodarczym, technicznym, środowiskowym lub przestrzenno - funkcjonalnym, rzutujących na rozwój całej gminy i dobrobyt lokalnej społeczności. Jednocześnie są to miejscowości o największym potencjale rozwojowym i oddziaływaniu na pozostałe miejscowości w gminie.

Pod względem powierzchni, **miejscowości obszaru zdegradowanego stanowią łącznie 14% powierzchni całej gminy**, przy czym największą z nich jest sam Książ Wielki, następne w kolejności są Rzędowice, a dalej Książ Mały i Antolka. Liczba mieszkańców obszaru zdegradowanego: **1 560**, tj. niecałe **30% ogółu ludności gminy (29,93%)**. Zarówno powierzchnia jak i liczba mieszkańców obszaru zdegradowanego nie przekraczają wartości referencyjnych wyznaczonych w Ustawie o rewitalizacji, dlatego nie było konieczności dodatkowego wydzielania obszaru rewitalizacji. z obszaru zdegradowanego.

1. Podobszar Książ Wielki.

Książ Wielki zajmuje powierzchnię 605,74 ha co stanowi 4,4% z 13766,31 ha ogółu powierzchni gminy i liczy 858 mieszkańców tj. 16,36% z 5211 os. ogółem (rok 2015). Książ Wielki jest centralnym sołectwem Gminy, ulokowane są tu siedziba władz gminnych oraz inne instytucje ważne dla całego życia publicznego i społecznego mieszkańców. Wszelkie niedobory infrastrukturalne, czy też zjawiska o charakterze kryzysowym występujące na terenie centralnej miejscowości gminy negatywnie oddziałują na pozostałe sołectwa. Równocześnie inwestycje czynione na obszarze tej miejscowości, dają największe możliwości rozwiązywania problemów społecznych i gospodarczych występujących na terenie całej gminy.

2. Podobszar Antolka.

Antolka zajmuje powierzchnię 309,99 ha co stanowi 2,25% ogółu powierzchni Gminy i liczy 275 mieszkańców tj. 5,27% z ogółu. Leży w południowej części gminy, przy trasie E77.

3. Podobszar Książ Mały.

Książ Mały zajmuje powierzchnię 415,52 ha co stanowi 3,02% ogółu powierzchni gminy i liczy 152 mieszkańców tj. 2,91% z ogółu. Leży we wschodniej części gminy.

4. Podobszar Rzędowice.

Rzędowice zajmują powierzchnię 597,41 ha co stanowi 4,34% ogółu powierzchni gminy i liczą 280 mieszkańców tj. 5,37% z ogółu. Stanowią jedną z granicznych miejscowości w zachodniej części gminy.

Delimitacja obszarów zdegradowanego i rewitalizowanego nie została przeprowadzona w dokumencie przyjętym Uchwałą Rady Gminy, dlatego zgodnie z aktualnymi wytycznymi jako załącznik nr 1 do GPR zamieszczono diagnozę, przeprowadzoną w celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

III. Pogłębiona diagnoza sytuacji na obszarze rewitalizowanym.

Przyjęta metodologia

Na potrzeby opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji przeprowadzono pogłębioną diagnozę sytuacji na obszarze wskazanym jako rewitalizowany. Poniższą analizę stanu obecnego przeprowadzono głównie w oparciu o informacje udostępnione przez działające na terenie gminy instytucje, ale także ogólnodostępne dane statystyczne. Po delimitacji obszaru zdegradowanego na podstawie obiektywnych wskaźników, analiza została pogłębiona w stosunku do tego obszaru. W poszczególnych tabelach **podkreślono informacje odnoszące się jedynie do obszaru zdegradowanego.**

Należy zaznaczyć, iż zdecydowanie dominujący charakter ma podobszar Książ Wielki, jako centralna dla życia gminy miejscowość, w której zamieszkuje najwięcej osób, prowadzone jest najwięcej przedsiębiorstw i występuje najwięcej problemowej infrastruktury. Tutaj także głównie **skoncentrowane są negatywne zjawiska, które stały się podstawą delimitacji obszaru.** Jednocześnie z uwagi na swój dominujący charakter, podobszar ten wywiera wysoki wpływ na pozostałe podobszary i inne miejscowości w Gminie.

Prace nad Programem Rewitalizacji rozpoczęto w czerwcu 2015 r., bazując na aktualnych na tamten moment danych. W związku z wejściem w życie ustawy o rewitalizacji, zmieniono nazwę programu, strukturę i procedurę jego przyjmowania na zgodną z ww. ustawą. Zidentyfikowane problemy, zdefiniowane cele rewitalizacji, określone kierunki działań oraz propozycje projektów do realizacji - oparte o przeprowadzone wcześniej konsultacje społeczne – pozostały w większości takie same, gdyż dane statystyczne za kolejne dostępne okresy nie odbiegały pod względem wartości znacząco od tych, które stanowiły podstawę sformułowania wniosków o delimitacji obszaru zdegradowanego i rewitalizowanego.

Z uwagi na wiejski charakter gminy oraz małą liczbę mieszkańców, problemy określone dla miejscowości stanowiących obszar rewitalizowany są często **tożsame z problemami w pozostałych miejscowościach**, np. problem poziomu

wykształcenia, kwestie dostępu/ lub braku dostępu do wspólnej dla wszystkich miejscowości infrastruktury: np. brak sieci ciepłowniczej na terenie całej gminy, dostęp do wspólnego dla całej gminy wysypiska odpadów. Dlatego też w tych miejscach diagnozy operuje się danymi na poziomie całej gminy, **wyszczególniając tylko te sytuacje, w których dana sfera wygląda inaczej dla poszczególnych miejscowości obszaru rewitalizowanego**. Wszędzie tam gdzie występują nasilone zjawiska negatywne, dokonano **szczegółowego opisu danego podobszaru** ze wskazaniem rodzaju sytuacji problemowej, wychodząc od punktu odniesienia jakim jest sytuacja na terenie Gminy.

Diagnoza została przeprowadzona w taki sposób, aby **opis każdej z poszczególnych sfer był jednocześnie analizą źródeł występujących problemów**, nie wyłącznie przytoczeniem danych diagnostycznych oraz aby wskazywał także na **istniejący potencjał danego podobszaru**.

Ponadto, dla większej czytelności diagnozy, opis w ramach każdej ze sfer został uzupełniony o **identyfikację potrzeb rewitalizacyjnych**, z dokładnym wskazaniem **lokalizacji problemu w ramach każdego z podobszarów** (do poziomu działki).

Dodatkowo, opis każdej z diagnozowanych sfer zawiera **wstępną koncepcję planowanych kierunków działań rewitalizacyjnych**, poprzez określenie konkretnych proponowanych do realizacji inwestycji, ujętych następnie w planie finansowym programu.

Dzięki takiemu kompleksowemu podejściu do diagnozy w każdej ze sfer, zachowana została wewnątrz spójność GPR oraz związki przyczynowo – skutkowe pomiędzy poszczególnymi częściami dokumentu.

Charakterystyka obszaru rewitalizacji i analiza przyczyn zjawisk kryzysowych/źródeł problemów. Identyfikacja potrzeb rewitalizacyjnych

Rewitalizowany obszar leży na terenie Gminy Książ Wielki, przynależącej do Powiatu Miechowskiego, będącego częścią województwa małopolskiego. Gmina położona jest w korzystnej odległości od dużych aglomeracji miejskich takich jak: Kraków (ok. 50 km), Katowice (ok. 100 km), Kielce (ok. 60 km). W latach 1975-1998 była częścią województwa kieleckiego.

Bezpośrednimi sąsiadami Gminy Książ Wielki są administracyjnie:

- od północy: Gmina Wodzisław (Powiat Jędrzejowski, woj. Świętokrzyskie),
- od wschodu: Gmina Działoszyce (Powiat Pińczowski, woj. Świętokrzyskie),
- od południowego – wschodu: Gmina Słaboszów (Powiat Miechowski),
- od południa: Gmina Miechów (Powiat Miechowski),
- od południowego – zachodu: Gmina Charsznica (Powiat Miechowski),
- od zachodu: Gmina Kozłów (Powiat Miechowski).

Rysunek 7 Gmina Książ Wielki na tle powiatu miechowskiego.

Źródło: www.malopolskie.pl

Powierzchnia całej Gminy Książ Wielki to 138 km² i składają się na nią aż **22 sołectwa**. Biorąc pod uwagę powierzchnię największymi sołectwami są kolejno: Moczydło, Zarzyszyn i Łazy. Ich powierzchnia nie ma jednak przełożenia na ilość mieszkańców i znaczenie społeczno-gospodarcze dla gminy. Z punktu znaczenia,

najważniejszym sołectwem jest stanowiący podobszar rewitalizacji Książ Wielki, będący centralną miejscowością Gminy.

Tabela 1 Podobszary rewitalizacji i pozostałe miejscowości wg wielkości zajmowanej powierzchni.

Sołectwo	Powierzchnia
	w ha
Antolka	309,99
Boczkowice	526,7
Cisia Wola	433,39
Cisie	1353
Częstoszowice	407
Giebułtów	657,21
Głogowiany - Stara Wieś	456,93
Głogowiany – Wrzosey	211,8
Konaszówka	385,87
Krzeszówka	493,93
Książ Mały	415,52
Książ Mały – Kolonia	496,03
Książ Wielki	605,74
Łazy	993
Małoszów	250,44
Mianocice	287,66
Moczydło	2308
Rzędowice	597,41
Tochołów	328,97
Trzonów	550,72
Wielka Wieś	501
Zaryszyn	1196
RAZEM:	13766,31

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Książ Wielki.

1. Sfera społeczna.

Struktura demograficzna.

Według danych Urzędu Gminy w Książu Wielkim i GUS w 2015 roku ludność gminy stanowiło **5211** osób (ze względu na faktyczne miejsce zamieszkania). Najliczniejsze sołectwo Książ Wielki zamieszkuje **853** osoby.

Tabela 2 Liczebność sołectw Gminy Książ Wielki w podziale na płeć, 2015.

Sołectwo	Liczba mieszkańców 2015
Antolka	275
Boczkowice	187
Cisia Wola	163
Cisie	180
Częstoszowice	97
Giebułtów	213
Głogowiany Stara Wieś	171
Głogowiany Wrzosey	179
Konaszówka	243
Krzeszówka	166
Książ Mały	152
Książ Mały Kolonia	206
Książ Wielki	853
Łazy	165
Małoszów	101
Mianocice	238
Moczydło	337
Rzędowice	280
Tochołów	260
Trzonów	224
Wielka Wieś	265
Zaryszyn	256
Razem	5211

Źródło: UG Książ Wielki.

Wskaźnik **gęstości zaludnienia** dla Gminy Książ Wielki jest niewielki i wynosi 38 osób/km².

Od kilku lat zauważalny jest powolny, ale systematyczny **spadek liczby ludności** gminy: w 2010 roku zamieszkiwało ją 5356 osób.

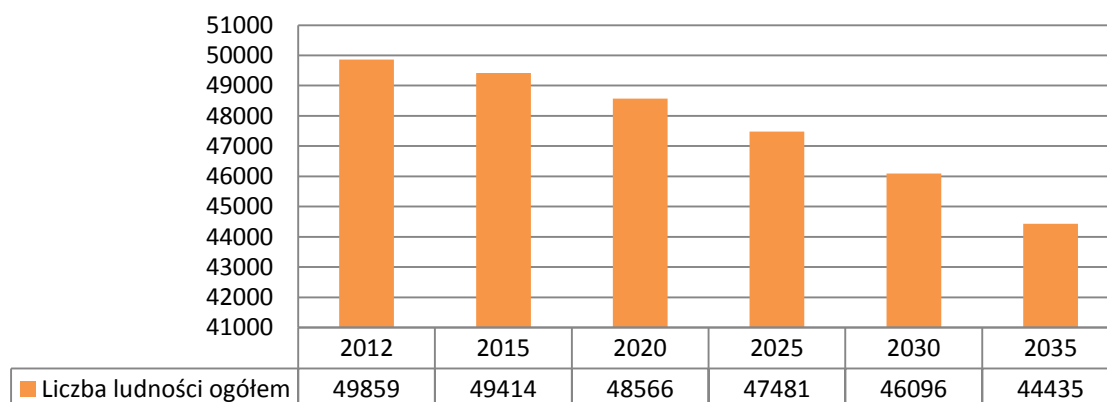
Tabela 3 Liczba ludności 2010-2014.

Rok	Gmina Książ Wielki
2010	5356
2011	5336
2012	5286
2013	5258
2014	5211

Źródło: GUS.

Wpływ na stan liczby ludności ma przede wszystkim wysoce **ujemny przyrost naturalny** – w 2014 r. kształtował się na poziomie **-14,0** na 1.000 urodzeń i był to najlepszy wskaźnik zanotowany w ostatnich 4 latach (2011: -25; 2012: -34; 2013: -44). Średnia liczba urodzeń w okresie 2010 – 2014 wyniosła 52, a średnia liczba zgonów w tym samym przedziale czasowym 77. Niestety także **prognozy demograficzne** na lata kolejne dla całego powiatu miechowskiego przewidują znaczący spadek liczby ludności.

Wykres 1 Prognozowany spadek liczby ludności powiatu miechowskiego do roku 2035.

Źródło: na podstawie BDL GUS.

Struktura wiekowa mieszkańców gminy jest coraz mniej korzystna, widoczny jest trend starzenia się ludności: 17,3% ogółu mieszkańców stanowią osoby w wieku przedprodukcyjnym; 59,9% mieszkańców to osoby w wieku produkcyjnym, a 22,9% w poprodukcyjnym. Na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało w roku 2014 38,2 osób w wieku poprodukcyjnym i jest to najgorszy wskaźnik zanotowany od 2010 roku.

Przyjmując definicję skali starości demograficznej według ONZ, gdzie populacja uznawana jest za starą jeżeli udział ludności w wieku powyżej 65 roku życia jest

wiekszy niż 7%, można powiedzieć, że **ludność gminy jest populacją starą**. Coraz gorsze wyniki w związku z tym notuje także **wskaźnik obciążenia demograficznego**.

Tabela 4 Ludność gminy wg ekonomicznych grup wiekowych, 2010-2014.

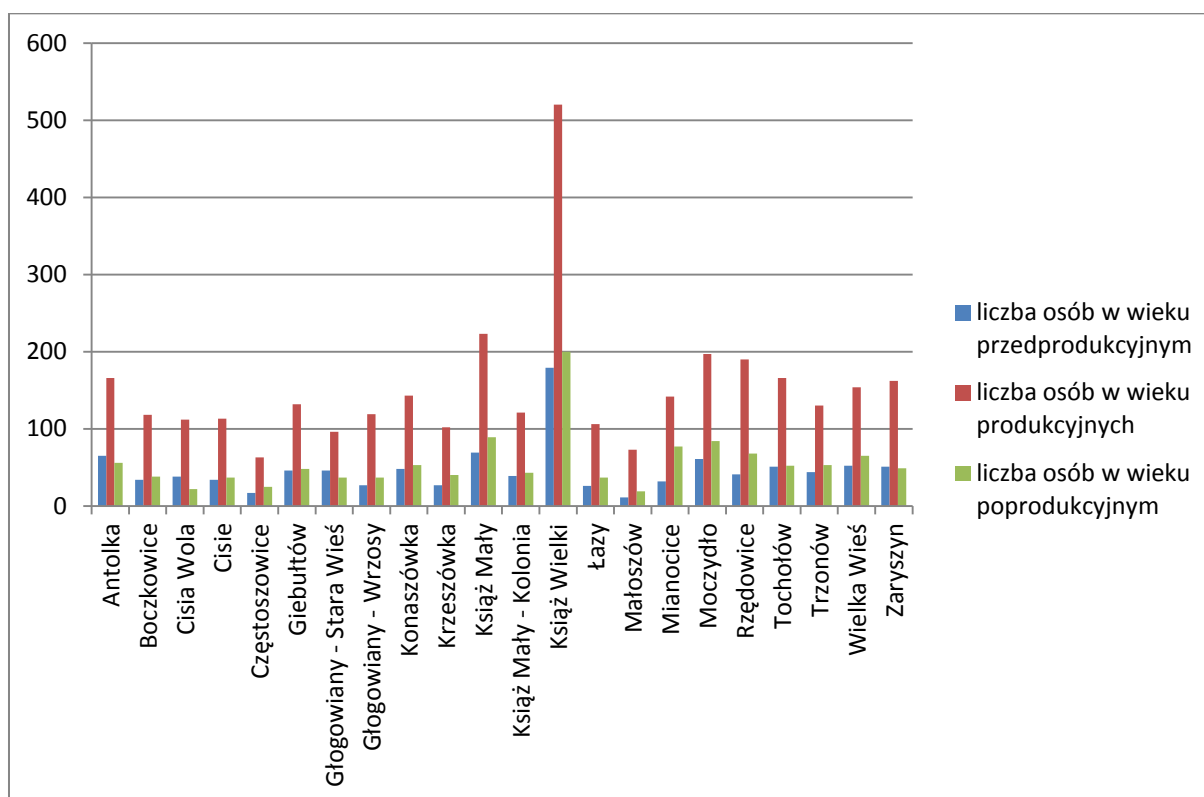
Udział % w ogólnej liczbie ludności	2010	2011	2012	2013	2014
w wieku przedprodukcyjnym	18,1	18,1	17,8	17,6	17,3
w wieku produkcyjnym	59,5	59,6	59,8	59,7	59,9
w wieku poprodukcyjnym	22,3	22,4	22,3	22,6	22,9

Źródło: na podstawie BDL GUS.

Analiza wartości wskaźnika liczby ludności wg ekonomicznych grup wiekowych w poszczególnych sołectwach pokazuje, że tylko w 5 z nich liczba osób w wieku przedprodukcyjnym jest większa od liczby osób w wieku poprodukcyjnym.

Najgorzej sytuacja kształtuje się w sołectwach: Książ Wielki, Książ Mały, Rzędowice, Mianocice, Moczydło.

Wykres 2 Liczba ludności wg ekonomicznych grup wiekowych w poszczególnych sołectwach w 2015 r.

Źródło: Dane Urzędu Gminy

Poziom **wykształcenia** mieszkańców gminy jest niski: większość posiada wykształcenie podstawowe lub średnie. Wg danych za rok 1998, tylko około 2,8% dorosłych posiadało wykształcenie wyższe. Przyczyną takiego stanu rzeczy był utrudniony dostęp do edukacji oraz dominujący rolniczy charakter gminy. Brak jest aktualnych, szczegółowych danych odnośnie liczby osób z poszczególnym poziomem wykształcenia, jednak porównanie dwóch spisów powszechnych z lat 1998 i 2002 pokazuje dwukrotny wzrost liczby osób z wykształceniem wyższym, jak i średnim oraz policealnym. Posiłkując się krajowymi danymi GUS ze spisu z roku 2011 można założyć, że także w Gminie Książ Wielki, jak i w całym kraju, udział osób z wykształceniem wyższym wzrósł do 10%.

Tabela 5 Wykształcenie mieszkańców gminy wg spisów powszechnych 1998, 2002.

Poziom wykształcenia	1998	%	2002	%
Wyższe	121	2,85%	235	5,0%
średnie (2002: +policealne)	606	14,25%	1260	27,0%
zasadnicze zawodowe	840	19,75%	918	19,7%
podstawowe i bez wykształcenia	2686	63,16%	2257	48,3%

Źródło: na podstawie BDL GUS.

Infrastruktura społeczna

Edukacja

Na terenie gminy Książ Wielki funkcjonują:

- Zespół Szkół im. Wincentego Witosa w Książu Wielkim - podlegający Starostwu Powiatowemu w Miechowie:
 - liceum ogólnokształcące z klasą o profilu mundurowym (podstawy działalności służb mundurowych),
 - technikum o specjalnościach: technik rolnik, technik architektury krajobrazu, technik cyfrowych procesów graficznych,
 - liceum ogólnokształcące dla dorosłych.

oraz podlegające Gminie:

- Gimnazjum im. Stefana Żechowskiego w Książu Wielkim (7 oddziałów),
- Szkoły Podstawowe:
 - im. Marii Skłodowskiej – Curie w Antolce (7 oddziałów, plus Punkt Przedszkolny),

- Zespół Szkolno-Przedszkolny im. Juliana Malinowskiego w Książu Wielkim (6 oddziałów),
- im. Jana Pawła II w Książu Małym (7 oddziałów plus Punkt Przedszkolny).

Funkcjonuje także **Samorządowe Przedszkole w Książu Wielkim**, będące jednym z pięciu przedszkoli zlokalizowanych na terenie powiatu miechowskiego.

Pozostałe przedszkola zlokalizowane są:

1. w Miechowie: na ul. Konopnickiej 5, Jagiellońskiej 34 i Powstańców 1863 roku 13 – każde w odległości średnio 12 km od przedszkola w Książu Wielkim,
2. w Miechowie – Charsznicy w odległości około 13 km od przedszkola w Książu Wielkim.

Brak przedszkoli w pozostałych miejscowościach obszaru zdegradowanego, (istnieją oddziały przedszkolne przy szkołach). Stosunkowo duże odległości pomiędzy placówkami przedszkolnymi w powiecie oraz brak placówek w pozostałych gminach powiatu jest powodem **wzrastającej liczby dzieci zgłaszanych do przedszkola w Książu Wielkim**. Istniejące braki w zakresie infrastruktury przedszkolnej mają wpływ nie tylko na sytuację dzieci w obszarze zdegradowanym, ale także istotny wpływ na **poziom zamożności jego mieszkańców**, gdyż kobiety sprawujące opiekę nad małymi dziećmi z powodu braku miejsc w przedszkolach będą zmuszone do długotrwałego pozostawiania poza rynkiem pracy - **bezrobocie kobiet**.

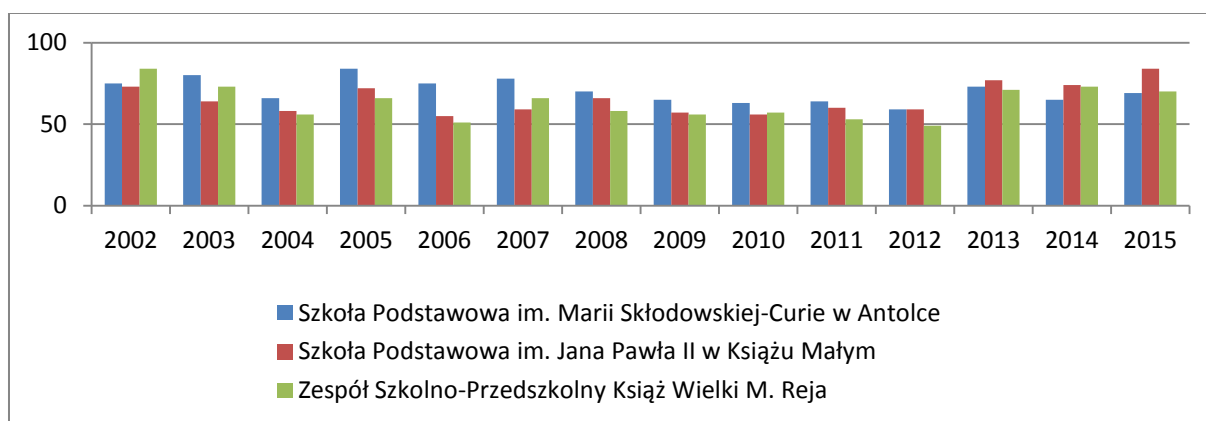
Tabela 6 Uczniowie szkół/ wychowankowie przedszkoli.

Placówka	Uczniowie
Gimnazjum w Książu Wielkim	155
Zespół Szkolno - Przedszkolny w Książu Wielkim:	244
Szkola	165
Przedszkole	79
Antolka:	135
Szkola	114
Oddział przedszkolny	21
Książ Mały:	87
Szkola	74
Oddział przedszkolny	13
Razem szkoły	508
Razem wychowanie przedszkolne	113

Źródło: dane UG Książ Wielki

Analiza wyników sprawdzianu na zakończenie nauki w szkołach podstawowych – wszystkie zlokalizowane są w obszarze zdegradowanym - nie wskazują na występowanie znaczących, trwałych różnic pomiędzy szkołami z terenu gminy.

Wykres 3 Wyniki sprawdzianu szóstoklasisty (%) w SP Gminy Książ Wielki w latach 2002-2015 (obszar zdegradowany).

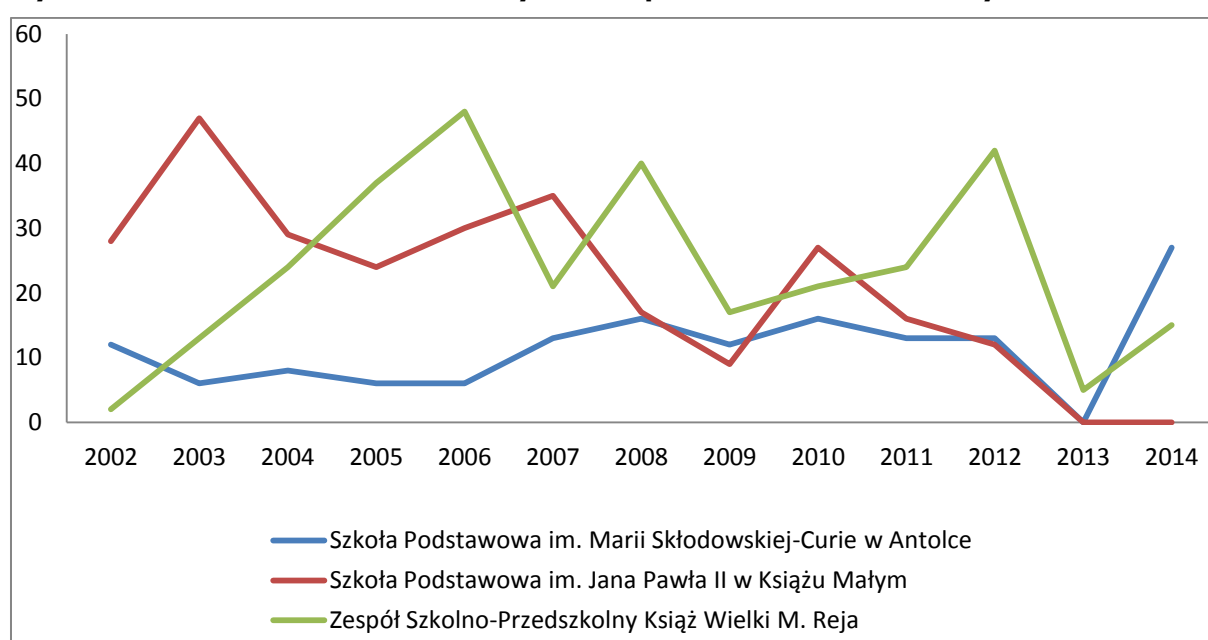

Źródło: Opracowanie własne na podstawie oke.krakow.pl

W ostatnich trzech latach najlepsze wyniki uzyskują uczniowie Szkoły Podstawowej w Książu Małym, wcześniej lepsze były wyniki uczniów ze szkoły w Antolce.

Szkoły w Książu Małym i Antolce są to małe szkoły, gdzie egzamin był pisany przez od 8 do 23 uczniów w danym roku, szkołę w Książu Wielkim kończyło w tych samych latach od 20 do 46 uczniów. Odsetek uczniów z niskim wynikiem sprawdzianu, na zakończenie szkoły podstawowej w latach 2002-2014 również nie wskazuje trwałych, dużych różnic pomiędzy szkołami, wskazujących jednoznacznie na gorszą sytuację w którejś ze szkół. W 2015 r. średni wynik sprawdzianu we wszystkich ww. szkołach (71,9%) był wyższy od średniego wyniku w powiecie (66,9%) i województwie (69,5%) – potencjał obszaru.

Wykres 4 Odsetek uczniów z niskim wynikiem sprawdzianu szóstoklasisty

Źródło: Opracowanie własne na podstawie oke.krakow.pl

W jedynym w gminie gimnazjum, zlokalizowanym w obszarze zdegradowanym, w 2015 r. średni wynik egzaminu wyniósł 59% i był **gorszy od średniej w powiecie i województwie, która wynosiła 63%**. Wśród gimnazjalistów z Książa Wielkiego: 12 uczniów uzyskało wynik niski, 38 – wynik średni, 7 – wynik wysoki. Podobnie jak w przypadku szkół podstawowych nie istnieje wyraźna korelacja pomiędzy wynikami w nauce a miejscem zamieszkania, dlatego wyniki egzaminów nie były brane pod uwagę w celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego. Niemniej jednak edukacja jest bardzo ważnym kierunkiem działań rewitalizacyjnych, ze względu na konieczność podnoszenia poziomu nauczania (wyniki poniżej średniej

wojewódzkiej i powiatowej) oraz wpływ jakości edukacji na atrakcyjność gminy jako miejsca zamieszkania dla młodych rodzin.

Szkoły i przedszkole realizują swoje zadania w oparciu o swoje statuty oraz ustawę o systemie oświaty, zawierające cele i zadania oraz kierunki działań w zakresie polityki społecznej. Zespoły oraz Szkoły prowadzą kampanię profilaktyczną poprzez wdrażanie szkolnych **programów profilaktycznych** mających na celu **zmiany zachowań i postaw dzieci i młodzieży wobec uzależnień od alkoholu, narkotyków, korzystania z nowych technologii**, itp. Tym samym **wspierają procesy rewitalizacji społecznej**, niezbędne na obszarze o wysokich wskaźnikach kryzysowych, co stanowi o **potencjale tej sfery w obszarze zdegradowanym**.

Na terenie Gimnazjum w **Książu Wielkim działa sala gimnastyczna**, funkcjonuje również świetlica oraz stołówka szkolna, z której korzystają uczniowie gimnazjum i szkoły podstawowej. **Świetlice szkolne** zlokalizowane są także przy Szkołach Podstawowych w **Książu Małym oraz Książu Wielkim**, natomiast punkty wydawania posiłków funkcjonują w szkole podstawowej w **Książu Małym i w Antolce**. W Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Książu Wielkim zatrudnieni są: pedagog szkolny i logopeda, których zadaniem jest organizowanie zajęć dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz udzielanie wsparcia i specjalistycznej pomocy. Przy Szkole działa świetlica oraz stołówka szkolna.

W Szkole Podstawowej w Antolce funkcjonuje **oddział integracyjny**, w którym uczą się zarówno dzieci zdrowe jak i niepełnosprawne. Oddziały integracyjne mają na celu stworzenie odpowiednich warunków dzieciom niepełnosprawnym i umożliwienie im nauki z rówieśnikami. Ponadto dla dzieci tych prowadzone są zajęcia rewalidacyjne. Dla dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi organizowane są zajęcia logopedyczne.

Uczniowie Zespołu Szkół im Wincentego Witosa w Książu Wielkim (podlegającemu Starostwu Powiatowemu) mogą korzystać z **internatu**, znajdującego się tak jak sama szkoła w pałacu na Mirowie. Wychowankowie internatu mają dostęp do stołówki, biblioteki, świetlicy (ze sprzętem audio i video), jak również organizowane są popołudniowe zajęcia w pracowni komputerowej. W sezonie letnim prowadzone jest tu **szkolne schronisko młodzieżowe**.

Uczniowie z terenu obszaru zdegradowanego, jak i pozostałych miejscowości, którzy mają trudności w nauce mają możliwość uczestnictwa w zajęciach dydaktyczno - wyrównawczych z różnych przedmiotów. Dla uczniów z orzeczeniami Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej uruchamiane są zajęcia w wymiarze zgodnym z właściwym rozporządzeniem MENiS. Uczniowie z deficytami w rozwoju sprawności fizycznej mają możliwość uczestniczenia w zajęciach korekcyjnych.

Na terenie obszaru zdegradowanego realizowany jest program „Wyprawka szkolna” oraz „pomoc materialna o charakterze socjalnym” w celu zmniejszenia różnic w dostępie do edukacji i pokonywania barier wynikających z trudnej sytuacji materialnej uczniów i ich rodzin.

Stan techniczny większości obiektów szkolnych można uznać generalnie za dobry. W szkołach systematycznie przeprowadzane są remonty i modernizacje, podnoszące jakość obiektów służących kształceniu dzieci i młodzieży. Szkoły inwestują również w pomoce multimedialne i dydaktyczne. Niestety bolączką są wysokie koszty utrzymania obiektów oświatowych powodowane **złym stanem części elewacji, dachów, stolarki okiennej i drzwiowej oraz infrastruktury grzewczej**. Środki, które gmina mogłaby spożytkować na miękkie programy społecznej rewitalizacji obszaru zdegradowanego **pochłaniane są przez koszty ogrzewania szkół i przedszkoli**. Z powodu istniejących problemów technicznych **zaniżony jest także komfort nauki w szkołach**.

Dlatego wśród proponowanych działań rewitalizacyjnych znalazły się inwestycje mające na celu **termomodernizację szkół podstawowych zlokalizowanych w obszarze zdegradowanym**.

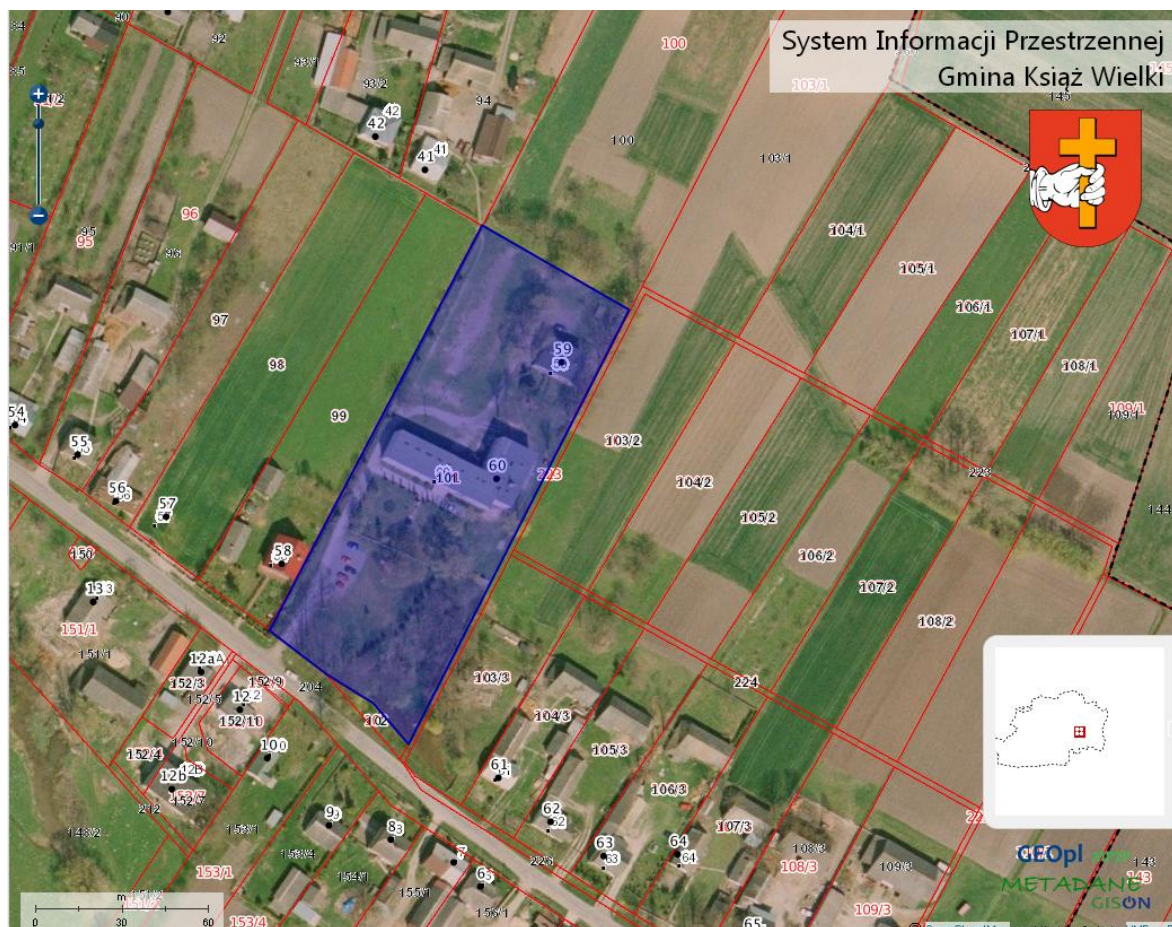
1. Szkoła Podstawowa – Książ Mały 59, **działka nr 101, 0,9728 ha.**

Rysunek 8 SP w Książu Małym.

Źródło: materiały UG Książ Wielki.

Rysunek 9 Lokalizacja SP w Książu Małym.

Źródło: SIP Gminy Książ Wielki.

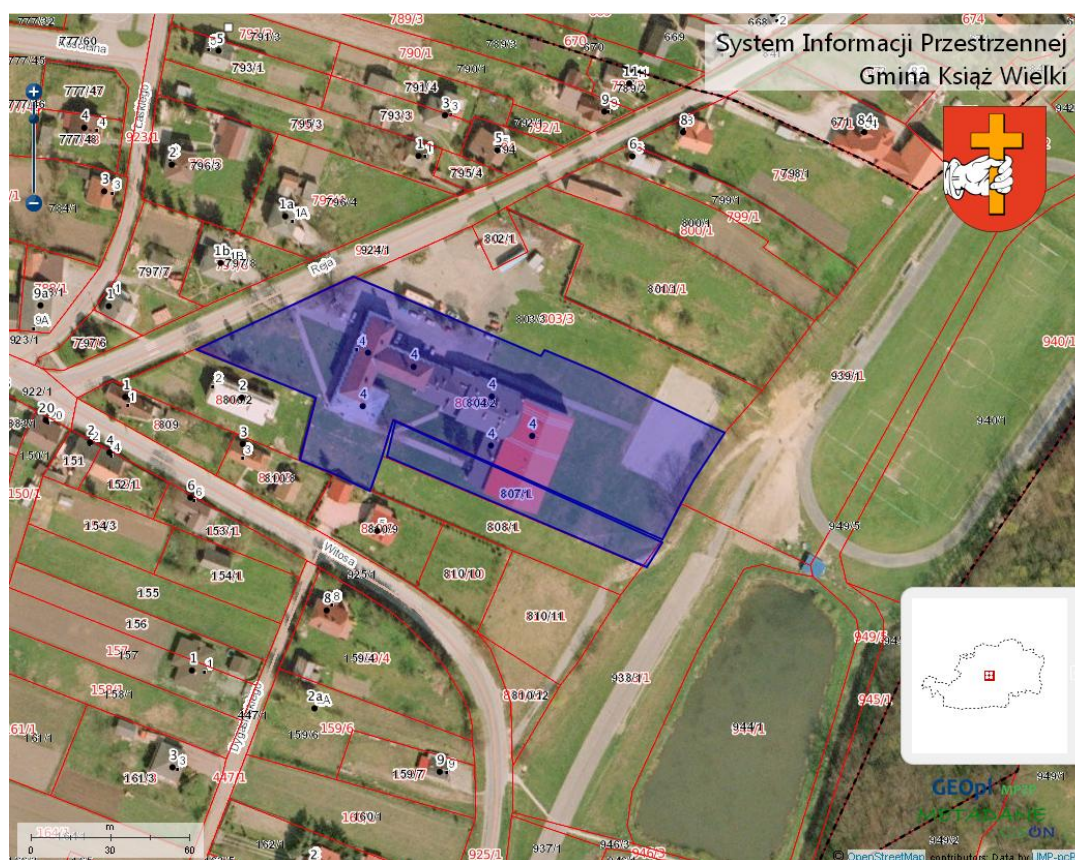
2. Szkoła Podstawowa i Gimnazjum oraz Przedszkole - ul. Reja 4, Książ Wielki, działka nr 804/2, 0,8671 ha.

Rysunek 10 SP i Gimnazjum w Książu Wielkim.

Źródło: materiały UG Książ Wielki.

Rysunek 11 Lokalizacja SP i Gimnazjum w Książu Wielkim.

Źródło: SIP Gminy Książ Wielki.

3. Szkoła podstawowa z biblioteką, Punkt Przedszkolny - Antolka 13, **działka nr 28/3, 0,9940 ha.**

Rysunek 12 SP i Biblioteka w Antolce.

Źródło: materiały UG Książ Wielki.

Rysunek 13 Lokalizacja SP w Antolce.

Źródło: SIP Gminy Książ Wielki.

Szkoły i przedszkola na terenie całej Gminy Książ Wielki, pełnią nie tylko funkcje edukacyjne, ale są dla lokalnych społeczności **jedynymi placówkami umożliwiającymi dostęp do kultury, dostęp do infrastruktury telekomunikacyjnej** - komputera z internetem, służą wreszcie za **miejsca spotkań i integracji mieszkańców**.

Infrastruktura sportowa

Poza przyszkolnymi salami gimnastycznymi mieszkańcy terenu zdegradowanego mogą korzystać z otwartych boisk:

1. Boisko do piłki nożnej trawiaste przy Zespole Szkół w Książu Wielkim,
2. Kompleks boisk „Orlik 2012” przy Szkole Podstawowej w Książu Wielkim,
3. Boisko wielofunkcyjne przy Szkole Podstawowej w Antolce,
4. Boisko wielofunkcyjne przy Szkole Podstawowej w Książu Małym,

W Książu Wielkim działa także Centrum Rekreacyjno - Sportowe.

Brak jest oferty w zakresie rekreacyjnego dostępu do zbiornika wodnego.

Ochrona zdrowia

Opiekę zdrowotną mieszkańcom gminy Książ Wielki zapewnia Publiczny **Zakład Opieki Zdrowotnej w Książu Wielkim** oraz **filia w Książu Małym**. Filia świadczy zabiegi pielęgniarские, a 2 razy w tygodniu porady lekarza POZ.

Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej dysponuje Podstawową Opieką Zdrowotną, poradnią ginekologiczną i gabinetem położnej, poradnią dziecięcą z punktem szczepień, poradnią okulistyczną, poradnią reumatologiczną, poradnią stomatologiczną oraz gabinetem zabiegowym. Opiekę lekarską zapewnia: 1 lekarz specjalista pediatra, 3 lekarzy internistów, w tym specjalista medycyny rodzinnej, specjalista pulmonolog, dr n. med. specjalista chorób wewnętrznych i diabetolog, 1 lekarz reumatolog 3 razy w tygodniu, 2 lekarzy okulistów 3 razy w tygodniu, 2 lekarzy ginekologów 2 razy w tygodniu, 2 lekarzy stomatologów w tym specjalista II stopnia stomatologii zachowawczej.

Opiekę pielęgniarскую zapewnia 6 pielęgniarek, w tym 3 pielęgniarzki środowiskowe, pielęgniarzka medycyny szkolnej oraz 1 położna.

Ponadto Zakład Opieki Zdrowotnej zapewnia zabiegi fizykoterapeutyczne; przeprowadza się następujące akcje: badanie słuchu, wzroku, spirometria, badania w kierunku osteoporozy, mammografię. Na terenie PZOZ jest możliwe wykonanie specjalistycznych badań kardiologicznych typu Holter EKG, Holter ciśnieniowy.

Można zauważyć poprawę jakości świadczonych usług w związku z dogodnymi warunkami lokalowymi. Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w ostatnich latach został kapitalnie wyremontowany, wyposażony w windę, zostały usunięte bariery architektoniczne dla osób niepełnosprawnych.

Na terenie gminy działają 2 apteki i punkt apteczny.

W zakresie leczenia specjalistycznego i zamkniętego, obsługę mieszkańców terenu zdegradowanego zapewnia Szpital Św. Anny w Miechowie oraz placówki służby zdrowia w Kielcach i Krakowie.

System opieki zdrowotnej nie generuje problemów, mogących mieć wpływ na rozwój diagnozowanego obszaru i nie będzie objęty działaniami rewitalizacyjnymi.

Bezpieczeństwo publiczne

Za bezpieczeństwo publiczne na diagnozowanym terenie odpowiedzialna jest Komenda Powiatowa Policji z siedzibą w Miechowie. Komenda spełnia funkcje organizatorskie, nadzorcze i koordynacyjne wobec jednostek podległych oraz funkcje wykonawcze w zakresie ochrony życia i zdrowia obywateli oraz mienia, a także bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Komendzie Powiatowej Policji podlegają następujące jednostki organizacyjne:

1. Komisariat Policji w Miechowie-Charsznicy,
- 2. Komisariat Policji w Książu Wielkim,**
3. Komisariat Policji w Raławicach.

Nad bezpieczeństwem mieszkańców obszaru zdegradowanego jak i całej Gminy Książ Wielki czuwa Posterunek Policji w Książu Wielkim w pięcioosobowym składzie. Na teren gminy przypada jeden dzielnicowy. Posterunek Policji w Książu Wielkim realizuje zadania z zakresu profilaktyki i zwalczania patologii społecznych. Jednym z podstawowych zadań jest ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnym zamachem naruszającym te dobra.

1. W 2012 roku na terenie gminy Książ Wielki zostały popełnione 94 przestępstwa (w tym 39 na terenie miejscowości Książ Wielki).
2. W 2013 roku na terenie gminy Książ Wielki zostały popełnione 63 przestępstwa (w tym 30 na terenie miejscowości Książ Wielki, jedno przestępstwo przez osobę nieletnią).
3. W 2014 roku na terenie gminy Książ Wielki zostało popełnionych 97 przestępstw (w tym 56 na terenie miejscowości Książ Wielki).
4. W 2015 roku na terenie gminy Książ Wielki zostało popełnionych 105 przestępstw.

Przestępczość nie jest poważnym problemem na obszarze gminy i obszarze rewitalizacji. Największy odsetek przestępstw na terenie Książa Wielkiego (ok. połowy) wynika z centralnych funkcji miejscowości. W odczuciu mieszkańców, teren gminy, ani samej miejscowości Książ Wielki nie jest miejscem niebezpiecznym, nie ma również istotnych części miejscowości, gdzie mieszkańcy czuliby się mniej bezpiecznie.

Ochronę przeciwpożarową zapewnia Ochotnicza Straż Pożarna. OSP Działa w oparciu o Ustawę z dnia 24 sierpnia 1991 roku o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. z 2002 r. Nr 147, poz. 1229 z późn. zm.), Ustawę z dnia 7 kwietnia 1989 roku Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 1989 r. Nr 20, poz. 104 z późn. zm.) oraz statut Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej. Koszty wyposażenia, utrzymania, wyszkolenia i zapewnienia gotowości bojowej w myśl art. 32.1. ustawy o ochronie przeciwpożarowej ponosi gmina. Na terenie gminy działa **10 placówek Ochotniczej Straży Pożarnej**. W sytuacjach wymagających pomocy, gmina może również korzystać z Państwowej Straży Pożarnej w Miechowie.

W gminie działa **Gminny Zespół Zarządzania Kryzysowego** powołany na podstawie Zarządzenia Nr 19/2005 Wójta Gminy Książ Wielki z dnia 8 czerwca 2005 roku. Do zadań Zespołu należy m.in. ocena występujących i potencjalnych zagrożeń, przygotowywanie propozycji działań, informowanie opinii publicznej. Zespół współpracuje z Wójtem Gminy oraz z zespołami: powiatowym i wojewódzkim. Gmina Książ Wielki posiada także "*Plan Reagowania Kryzysowego*" opracowany w 2012 roku.

Struktura organizacji pozarządowych, kapitał społeczny i uczestnictwo w życiu publicznym

Na terenie gminy aktywnie działają następujące NGO:

1. 13 Kół Gospodyń Wiejskich,
2. 10 Ochotniczych Straży Pożarnych,
3. Stowarzyszenie „Pomocna Dłoń”,
4. ZHP,
5. Strażacki Klub Sportowy „Jastrzębiec”.
6. Stowarzyszenie „Mirów”

Stowarzyszenia **Koła Gospodyń Wiejskich** pełnią działalność związaną z krzewieniem kultury. Są organizatorami imprez integracyjnych, kulturalnych i edukacyjnych. Promują wieś i gminę, pobudzają środowisko lokalne do działania, kształtowania właściwych postaw obywatelskich wśród dzieci, młodzieży i osób dorosłych. Prowadzą wśród mieszkańców działalność społeczno-wychowawczą, oświatowo-kulturalną.

Stowarzyszenie „Pomocna dłoń” działa na rzecz osób niepełnosprawnych, w szczególności z upośledzeniem umysłowym oraz szczególnie potrzebujących. Za cel obrało tworzenie warunków przestrzegania praw człowieka w odniesieniu do osób niepełnosprawnych i dążenie do aktywnego uczestnictwa tych osób w życiu społecznym; wspieranie ich rodzin m.in. poprzez: inicjowanie i występowanie z wnioskami w zakresie udzielania niezbędnych form pomocy dla rodzin i opiekunów. Ponadto zaspokajanie potrzeb osób niepełnosprawnych w zakresie leczenia, w tym rehabilitacji, edukacji, pracy, opieki, udziału w kulturze oraz integracji z lokalnym środowiskiem jak również zabezpieczenia socjalnego, ochrony, pomocy prawnej. Stowarzyszenie współpracuje ze Schroniskiem Brata Alberta w Miechowie.

Stowarzyszenie ZHP zrzesza 35 harcerzy ze szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. ZHP prowadzi szeroko zakrojoną działalność; patriotyczną-udział we wszelkiego rodzaju uroczystościach lokalnych i ponadlokalnych; organizuje biwaki harcerskie z noclegiem w Zespole Szkół im. W. Witosa w Książu Wielkim (udział w biwakach biorą również harcerze ze szkół z Miechowa), organizuje zloty harcerskie, akcje wolontariatu (kwesty), akcje profilaktyczne z zakresu przeciwdziałania patologiom społecznym wśród młodzieży.

Strażacki Klub Sportowy „Jastrzębiec” funkcjonuje od roku 2004. Obecnie działają 3 sekcje: juniorów, trampkarzy i seniorów. Czynny udział w treningach bierze ok. 120 osób z terenu gminy. Klub od wielu lat organizuje imprezy sportowe (tenis stołowy, piłka nożna halowa, siatkówka). Jedną z większych imprez jest coroczny memoriał im. Leszka Turka. Dzięki współpracy z Gminą i szkołami klub ma możliwość korzystania z boiska Orlik.

Stowarzyszenie „Mirów” – prowadzi działania na rzecz rozwoju różnych form przedsiębiorczości wiejskiej, podnoszenia poziomu zawodowego i kulturalnego społeczności lokalnej oraz aktywizowania jej działań na rzecz rozwoju środowiska lokalnego. Głównym celem działalności organizacji jest pobudzanie ludności obszarów wiejskich do podejmowania inicjatyw stanowiących alternatywne źródła dochodu dla rolnictwa, między innymi poprzez rozwój produktów lokalnych i tradycyjnych. Stowarzyszenie podejmuje również działania z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy.

Zaangażowanie mieszkańców w działalność różnego rodzaju organizacji stanowi istotny **potencjał obszaru rewitalizacji** i daje gwarancję wykorzystania szans związanych z realizacją procesu rewitalizacji. Problemem jest często brak adekwatnej infrastruktury publicznej, która umożliwiłaby rozwój działalności.

Instytucje i organizacje działające w sferze społecznej.

Na sferę społeczną obszaru zdegradowanego wpływ mają przede wszystkim działające w nim instytucje i organizacje, zwłaszcza funkcjonujące w sferze kultury i edukacji.

Od 1947 roku funkcjonuje **Gminna Biblioteka Publiczna** w Książu Wielkim, która posiada liczący blisko 13 000 woluminów księgozbiór literatury pięknej dla dzieci, młodzieży i dorosłych oraz literatury popularno-naukowej. W czytelni skorzystać można z prenumerowanych czasopism. Dla chętnych istnieje możliwość skorzystania z komputera z dostępem do Internetu. Biblioteka współpracując z miejscowymi szkołami organizuje lekcje biblioteczne, pasowania na czytelników, konkursy oraz spotkania autorskie. Biblioteka jest **jedyną instytucją kultury na terenie obszaru zdegradowanego ale także całej Gminy Książ Wielki!** Obecnie, z braku odpowiedniej infrastruktury, usytuowana jest w budynku Gimnazjum przy

ul. Reja 4, co stwarza **istotne problemy lokalowe**. Liczny księgozbiór i wielu korzystających z oferty biblioteki mają do dyspozycji niewielkie pomieszczenia wydzielone w budynku edukacyjnym. Ogranicza to możliwości działania biblioteki na rzecz rozwoju życia kulturalnego gminy (brak GOK), a zwłaszcza mieszkańców obszaru zdegradowanego.

Zgodnie z Uchwałą NR XII/100/2016 Rady Gminy w Książu Wielkim z dnia 04.02.2016 r. Gmina Książ Wielki wyraziła zgodę na nieodpłatne przekazanie w formie darowizny na rzecz Gminnej Biblioteki Publicznej w Książu Wielkim nieruchomość zabudowaną, oznaczoną jako działka o **nr ew. 787/1 o pow. 0.1256 ha** położonej w miejscowości Książ Wielki. **W ramach planowanej rewitalizacji** proponuje się, aby budynek znajdujący się na w/w działce (dawne przedszkole samorządowe) **został wyburzony**, a w jego miejsce **powstał nowy obiekt w całości dedykowany funkcjom Gminnej Biblioteki Publicznej i prowadzonej przez nią działalności społecznej, i kulturalnej**.

Rysunek 14 Lokalizacja działki pod planowaną budowę biblioteki w Książu Wielkim.

Źródło: SIP Gminy Książ Wielki.

Istnieje potrzeba, aby podjąć **działania w obszarze rozwoju oferty kulturalnej i zagospodarowania czasu wolnego, prowadzone przez GBP**: nowej oferty dla dzieci i młodzieży i in. mieszkańców, współpracy z lokalnymi instytucjami na rzecz czytelnictwa, podnoszeniu kompetencji informatycznych (cyfrowych).

Internetowe Centrum Edukacyjno - Oświatowe umożliwia bezpłatny dostęp do komputerów i Internetu, proponuje ofertę kształcenia na odległość.

Na terenie gminy **nie działa Gminny Ośrodek Kultury**. Funkcje lokalnych ośrodków dostępu do kultury dla poszczególnych miejscowości pełnią zatem usytuowane w nich **szkoły i przedszkola**, a miejscami spotkań są remizy OSP i świetlice wiejskie. Stan techniczny tych obiektów, jak i ich funkcjonalność mają zatem dla mieszkańców **olbrzymie znaczenie, z racji ich istotnych funkcji publicznych, społecznych**, kulturalnych, edukacyjnych, a także poprzez zapewnienie odpowiedniej infrastruktury, wspomagającej integrację lokalnej społeczności i budowę społeczeństwa obywatelskiego. **Szczególnego znaczenia obiekty te nabierają na obszarze zdegradowanym, rewitalizowanym, o wysokich natężeniach kryzysowych zjawisk społecznych.**

Jak wynika z wywiadów, przeprowadzonych z mieszkańcami i przedstawicielami różnych organizacji, istnieje **potrzeba rozwinięcia działań dla osób wykluczonych**. Działania te, powinny mieć na celu aktywizację osób dotkniętych marginalizacją, przede wszystkim klientów Ośrodka Pomocy Społecznej. W ramach działań realizowane powinny być szkolenia kompetencyjne, spotkania grupowe i indywidualne motywujące do działania i przywracające objęte pomocą osoby do społeczeństwa. Potrzebne jest także indywidualne doradztwo zawodowe i psychologiczne dla tych osób. **W obszarze zdegradowanym brakuje miejsca, w którym można byłoby organizować takie zajęcia.**

Pomoc społeczna - główne problemy i instytucje działające w tym obszarze.

Gmina Książ Wielki, jako podmiot odpowiedzialny za system pomocy społecznej, za podstawę przyjmuje umożliwienie przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych tym, którzy nie są w stanie sami ich pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczna na diagnozowanym terenie stawia sobie za cel wsparcie osób wysiłkach zmierzających do **zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwiania im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka**. Zadaniem pomocy społecznej jest także zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Instytucją zajmującą się opieką i pomocą na tym terenie jest **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Książu Wielkim**. Jest jednostką organizacyjną, budżetowo podległą Gminie Książ Wielki, działającą na podstawie Ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r., Uchwały Nr XIII/44/90 Gminnej Rady Narodowej w Książu Wielkim z dnia 16 lutego 1990 roku oraz statutu i regulaminu.

Ośrodek zatrudnia etatowo - 8 osób, w tym kierownika, 3 pracowników socjalnych, inspektora świadczeń rodzinnych, opiekunkę świadczącą usługi opiekuńcze i pracowników administracyjnych. Obszar działań pomocy społecznej w gminie obejmuje 22 sołectwa i podzielony jest na trzy rejony opiekuńcze. Każdy z nich obsługiwany jest przez jednego pracownika socjalnego.

Do najczęściej występujących **problemów** w sferze działania Ośrodka należą:

- ubóstwo,
- niepełnosprawność,
- bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego,
- długotrwała choroba,
- alkoholizm,
- bezrobocie.

Problemy te nie występują w izolacji od siebie, często zachodzi pomiędzy nimi **związek przyczynowo – skutkowy**, np.: bezrobocie powoduje nie tylko utratę środków utrzymania, ale przyczynia się do powstania bądź nawarstwienia innych

problemów, takich jak: ubóstwo, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, alkoholizm itp.

Wśród przyczyn problemów społecznych dotyczących mieszkańców diagnozowanego terenu najczęściej wymienianą jest mała liczba zakładów pracy, brak rynków zbytu na płody rolne oraz niestabilne ceny na rynku zbytu, co na obszarze o funkcjach rolniczych, a do takiego należą miejscowości obszaru zdegradowanego, przekłada się na odczuwalne w skutkach bezrobocie. Za **szczególnie narażone społecznie grupy uznano dzieci i młodzież**, najbardziej te pochodzące ze środowisk ubogich, patologicznych, wielodzietnych. Poważnym problemem jest także **starzejące się społeczeństwo** i wiążące się z tym kwestie opieki zdrowotnej i opieki stacjonarnej osób starszych, w tym duże koszty utrzymania w Domach Pomocy Społecznej.

Skala osób korzystających w gminie, jak i w obszarze zdegradowanym z pomocy społecznej nie zmienia się znacząco na przestrzeni lat, ponieważ osoby lub rodziny raz objęte z ww. powodów systemem opieki społecznej, z reguły funkcjonują w nim przez dłuższy czas. Dlatego też w życiu społecznym gminy Książ Wielki, w tym zwłaszcza w obszarze rewitalizowanym, pomoc społeczna odgrywa znaczącą rolę.

W roku 2014 pomocą społeczną w różnych formach objętych było na terenie gminy w sumie 44 rodziny i 95 osób. Z tego w obszarze zdegradowanym: **13 rodzin i 31 osób, co stanowi ok. 1/3 ogółu objętych pomocą społeczną na terenie gminy.**

Tabela 7 Pomoc społeczna udzielona na terenie Gminy Książ Wielki.

Lp.	Sołectwo	Liczba rodzin	Liczba osób
1.	Antolka	1	5
2.	Boczkowice	-	1
3.	Cisia Wola	4	5
4.	Cisie	2	6
5.	Częstoszowice	-	1
6.	Giebułtów	3	3
7.	Głogowiany Stara Wieś	1	3
8.	Głogowiany Wrzosey	1	-
9.	Konaszówka	4	4
10.	Krzeszówka	1	4
11.	Książ Mały	3	15
12.	Książ Mały Kolonia	1	4
13.	Książ Wielki	4	16
14.	Łazy	1	3
15.	Małoszów	-	1
16.	Mianocice	8	3
17.	Moczydło	-	8
18.	Rzędowice	5	7
19.	Tochołów	-	1
20.	Trzonów	2	6
21.	Wielka Wieś	2	5
22.	Zaryszyn	1	6
	Razem	44	95

Źródło: dane GOPS Książ Wielki

Ubóstwem określa się sytuację, w której jednostka (osoba, rodzina, gospodarstwo domowe) nie dysponuje wystarczającymi środkami (zarówno środkami pieniężnymi w postaci dochodów bieżących i dochodów z poprzednich okresów jak i w formie nagromadzonych zasobów materialnych) pozwalającymi na zaspokojenie jej potrzeb. Ubóstwo jako zjawisko ma wiele przyczyn. Prawie **nigdy nie występuje samoistnie**, lecz towarzyszy innym problemom w społeczności, najczęściej bezrobociu, niepełnosprawności, wielodzietności, niskim dochodom gospodarstw domowych oraz alkoholizmowi. Jest składnikiem o tyle niebezpiecznym, że powoduje niemożność zaspokojenia potrzeb, co często prowadzi do frustracji.

Statystyka prowadzona przez GOPS Książ Wielki ukazuje, że coraz więcej decyzji przyznających pomoc jest przyznawanych ze względu na ubóstwo. Wynika to w dużej mierze z faktu, że w rodzinach z trudnościami opiekuńczo wychowawczymi nakłada się wiele problemów (bezrobocie, ubóstwo, alkoholizm itd.).

W **obszarze zdegradowanym pomocy z tytułu ubóstwa udzielono łącznie 35 rodzinom**, co stanowi blisko **połowę ogólnej liczby rodzin** wspartych z tego powodu na terenie gminy.

Tabela 8 Intensywność pomocy z tytułu ubóstwa na terenie gminy.

Ubóstwo		
Lp.	Sołectwo	Liczba Rodzin
1	Książ Wielki	18
2	Rzędowice	10
3	Cisie	5
4	Cisia Wola	5
5	Trzonów	5
6	Wielka Wieś	5
7	Antolka	4
8	Głogowiany Stara Wieś	3
9	Konaszówka	3
10	Łazy	3
11	Moczydło	3
12	Giebułtów	2
13	Krzeszówka	2
14	Zaryszyn	2
15	Boczkowice	1
16	Częstoszowice	1
17	Książ Mały	1
18	Książ Mały Kolonia	1
19	Tochołów	1
	Ogółem	75

Źródło: dane GOPS Książ Wielki

Niepełnosprawność jest jednym z poważniejszych zjawisk i problemów współczesnego świata. Powszechnie za niepełnosprawne uznaje się osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy powoduje trwałe lub okresowe utrudnienia, ograniczenia bądź uniemożliwia pełnienie ról i zadań społecznych stosownie do wieku. Choroba i niepełnosprawność to czynniki, które prowadzą do pogorszenia kondycji finansowej każdej rodziny, bez względu na jej przynależność społeczno-zawodową i miejsce zamieszkania.

W ramach pomocy osobom niepełnosprawnym i członkom ich rodzin udziela się, oprócz pomocy usługowej czy finansowej, porad socjalnych, m.in. dotyczących przysługujących ulg i uprawnień, o dostępnych formach rehabilitacji i pomocy społecznej oraz o funkcjonujących na terenie powiatu stowarzyszeniach, organizacjach pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych.

W obszarze zdegradowanym pomocy z tytułu niepełnosprawności udzielono łącznie 18 rodzinom, co stanowi blisko 35% ogólnej liczby rodzin wspartych z tego powodu na terenie gminy.

Tabela 9 Intensywność pomocy z tytułu niepełnosprawności na terenie gminy.

Niepełnosprawność		
Lp.	Sołectwo	Liczba Rodzin
1	Książ Wielki	8
2	Rzędowice	8
3	Mianocice	6
4	Cisia Wola	5
5	Moczydło	4
6	Cisie	3
7	Zaryszyn	3
8	Krzeszówka	2
9	Konaszówka	2
10	Giebułtów	2
11	Antolka	1
12	Głogowiany Stara Wieś	1
13	Książ Mały	1
14	Książ Mały Kolonia	1
15	Małoszów	1
	Ogółem	52

Źródło: dane GOPS Książ Wielki

Także z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby w obszarze zdegradowanym pomocy udzielono łącznie 18 rodzinom, co stanowi blisko 36% ogólnej liczby rodzin wspartych z tego powodu na terenie gminy.

Tabela 10 Intensywność pomocy z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby.

Długotrwała lub ciężka choroba		
Lp.	Sołectwo	Liczba Rodzin
1	Książ Wielki	9
2	Mianocice	8
3	Antolka	4
4	Giebułtów	3
5	Książ Mały	3
6	Cisie	3
7	Cisia Wola	2
8	Krzeszówka	2
9	Rzędowice	2
10	Moczydło	2
11	Głogowiany Stara Wieś	2
12	Wielka Wieś	2
13	Książ Mały Kolonia	2
14	Zaryszyn	2
15	Głogowiany Wrzosey	1

16	Boczkowice	1
17	Konaszówka	1
18	Małoszów	1
Ogółem		50

Źródło: dane GOPS Książ Wielki

W celu niesienia pomocy osobom niepełnosprawnym z terenu obszaru zdegradowanego, jak i całej gminy Książ Wielki powstał **Dom Pomocy Społecznej dla niepełnosprawnych intelektualnie kobiet w Mianocicach**. Jest on jednostką samorządu terytorialnego podległą Starostwu Powiatowemu w Miechowie. Jest domem stacjonarnym, dysponuje **90 miejscami** w dwóch sąsiadujących budynkach. Zapewnia całodobową opiekę, w tym medyczną, pielęgnarską i lekarską, umożliwia korzystanie z opieki rehabilitacyjnej i terapeutycznej. Pomaga i zaspokaja potrzeby bytowe, kulturalne i religijne. Zaspokaja także indywidualne potrzeby związane z pobytem mieszkańców, ciekawe formy spędzania wolnego czasu (wycieczki, zabawy, ogniska itp.). Dom Pomocy Społecznej oferuje do dyspozycji jadalnię, świetlicę ze sprzętem audio-video; zapewnia całodzienne wyżywienie (śniadanie, drugie śniadanie, obiad i kolację). Obecnie dla zapewnienia właściwej, adekwatnej i kompleksowej opieki mieszkańcom zgodnej ze standardami, zatrudnionych jest tu 58 pracowników.

Z kolei **Warsztaty Terapii Zajęciowej w Rzędowicach** to forma grupowej rehabilitacji, społecznej i zawodowej zmierzającej do ogólnego rozwoju i poprawy sprawności każdego uczestnika, niezbędnych do możliwie niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia w środowisku. Warsztaty są miejscem **pobytu dziennego dla 27 osób niepełnosprawnych**, w stosunku do których orzeczono niezdolność do pracy. Terapia prowadzona jest w pięciu pracowniach: humanistyczno-muzycznej i umiejętności społecznych, plastycznej, gospodarstwa domowego, przyrodniczej i stolarsko-ślusarskiej, pod kierunkiem instruktorów terapii, masażystki, psychologa.

Wśród wielu zewnętrznych czynników zagrażających prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny na terenie obszaru zdegradowanego, na pierwszy plan wysuwają się **bezrobocie i ubożenie społeczeństwa**. Bezrobocie stanowi główne uwarunkowanie wykluczenia społecznego i zaburza wypełnianie ekonomicznej funkcji rodziny. Brak pracy powoduje obniżanie się standardu życia, a także **rozszerzanie**

się obszaru patologii społecznej. Bezrobocie, zwłaszcza długotrwałe, jest od wielu lat jednym z głównych czynników trudnej sytuacji życiowej, a tym samym powodem korzystania osób/ rodzin z pomocy społecznej.

Brak zatrudnienia negatywnie wpływa nie tylko na ekonomiczną kondycję rodzin, ale także na **pozamaterialne kwestie życia rodzinnego**. Przymusowe pozostawanie bez pracy oraz niemożność znalezienia ponownego zatrudnienia powoli i systematycznie pozbawiają człowieka poczucia własnej wartości.

Negatywnym skutkiem długotrwałego bezrobocia jest **ograniczenie możliwości rozwojowych dla młodych osób wzrastających w takich rodzinach**.

Brak środków finansowych, pozwalających na korzystanie z usług o charakterze edukacyjnym powoduje, że członkowie rodzin dotkniętych bezrobociem **nie są w stanie podnosić swoich kwalifikacji i kompetencji zawodowych oraz aktywnie poruszać się na rynku pracy**. W sytuacji przedłużającego się bezrobocia rodzina zmuszona jest korzystać ze świadczeń pomocy społecznej, co w przypadku wielu rodzin skutkuje uzależnieniem finansowym od tej pomocy, a tym samym utrwala postawę bierną na rynku pracy.

Dzieci i młodzież wychowywana w rodzinach, będących wieloletnimi klientami ośrodka pomocy społecznej, jako osoby dorosłe mogą również traktować świadczenia pieniężne jako źródło stałego utrzymania. Sytuacja taka nazywana jest zjawiskiem „**dziedziczenia biedy**” i utrwala postawę roszczeniową w stosunku do państwa, rodziny, co może doprowadzić do jej całkowitego rozpadu.

W **obszarze zdegradowanym pomocy z tytułu bezrobocia udzielono łącznie 21 rodzinom**, co stanowi blisko **34% ogólnej liczby rodzin** wspartych z tego powodu na terenie gminy.

Tabela 11 Intensywność pomocy z tytułu bezrobocia na terenie gminy.

Bezrobocie		
Lp.	Sołectwo	Liczba Rodzin
1	Książ Wielki	14
2	Trzonów	5
3	Rzędowice	4
4	Mianocice	4
5	Cisia Wola	4
6	Antolka	3
7	Cisie	3
8	Konaszówka	3
9	Moczydło	3
10	Książ Mały Kolonia	3
11	Wielka Wieś	3
12	Giebułtów	2
13	Głogowiany Stara Wieś	2
14	Łazy	2
15	Zaryszyn	2
16	Biczkowice	1
17	Częstoszowice	1
18	Krzeszówka	1
19	Małoszów	1
Ogółem		62

Źródło: dane GOPS Książ Wielki

Zadaniem pomocy społecznej jest pomoc osobom i rodzinom w przezwyciężeniu trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia i możliwości. Najczęściej **niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu własnych dzieci** łączy się z innymi dysfunkcjami takimi jak: uzależnienie od alkoholu, przemoc domowa, choroba psychiczna, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich, zawodowych. Ponadto **problemy wychowawcze w środowisku rodzinnym, szkolnym** ujawniają się w postaci zachowań buntowniczych, agresywnych, konfliktowych, **łamaniu przez dzieci i młodzież panujących obyczajów, norm, wartości**.

Oprócz pomocy w formie świadczeń pieniężnych i w naturze GOPS wspomaga rodziny wielodzietne i niepełne szeregiem działań pozamaterialnych, do których należy m.in.: praca socjalna, mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie. Praca socjalna realizowana jest przez pracowników socjalnych zatrudnionych w rejonach opiekuńczych, tzw. **kontrakt socjalny**, mający na celu zmianę świadomości

Beneficjentów korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. **Wsparcie rodziny powinno mieć charakter profilaktyczny i ochronny.** Prowadzenie profilaktycznych działań wspierających jest formą pomocy tańszą i bardziej skuteczną. Problemy opiekuńczo-wychowawcze, przemoc w rodzinie, konflikty międzypokoleniowe wielokrotnie są przyczyną umieszczania dzieci i młodzieży w placówkach opiekuńczo - wychowawczych lub resocjalizacyjnych, a dla dorosłych ofiar przemocy domowej są powodem szukania schronienia i porad w placówkach i organizacjach „pomocowych”.

W **obszarze zdegradowanym pomocy z tytułu bezradności udzielono łącznie 18 rodzinom**, co stanowi ok. **31% ogólnej liczby rodzin** wspartych z tego powodu na terenie gminy.

Tabela 12 Intensywność pomocy z tytułu bezradności na terenie gminy.

Bezradność w sprawach opiek.-wychow. i prowadzenia gospodarstwa domowego		
Lp.	Sołectwo	Liczba Rodzin
1	Książ Wielki	9
2	Wielka Wieś	5
3	Antolka	5
4	Zaryszyn	5
5	Cisie	4
6	Giebułtów	4
7	Rzędowice	4
8	Moczydło	3
9	Trzonów	3
10	Książ Mały Kolonia	3
11	Konaszówka	3
12	Cisia Wola	2
13	Krzeszówka	2
14	Głogowiany Stara Wieś	1
15	Mianocice	1
16	Łazy	1
17	Częstoszowice	1
18	Tochołów	1
Ogółem		57

Źródło: dane GOPS Książ Wielki

Alkoholizm jest zjawiskiem, które dotyka bardzo wielu mieszkańców całej gminy w różnym wieku, niezależnie od miejsca zamieszkania, płci, wykształcenia. Nadużywanie alkoholu jest przyczyną powstawania innych problemów: zdrowotnych oraz problemów materialnych, zawodowych i wychowawczych. Powoduje zaburzenie relacji między członkami rodziny. Alkohol często bywa przyczyną agresji, stosowania

przemocy wobec członków rodziny, stosowania niewłaściwych metod wychowawczych wobec dzieci, kryzysu a nawet rozpadu rodziny, stanowi poważne zagrożenie dla prawidłowego funkcjonowania rodziny. Łatwy dostęp do napojów alkoholowych oraz uwarunkowania społeczne, kulturowe, nawyki i obyczaje związane z piciem, przyczyniły się do spożywania go nie tylko przez osoby dorosłe, ale także **przez nieletnich**. Młodzież spożywa napoje alkoholowe, głównie piwo, nie tylko w ukryciu w gronie rówieśników, lecz coraz częściej nie kryjąc się z tym, za przyzwoleniem dorosłych, w domu rodzinnym czy nawet w miejscach publicznych.

Skuteczna pomoc osobom i rodzinom z problemami alkoholowymi polega na umożliwieniu dotkniętym tą chorobą podjęcia leczenia. Poważnym problemem w podejmowaniu działań w tym kierunku jest bierna postawa ludzi uzależnionych od alkoholu. U wielu klientów GOPS - u problem alkoholowy nie zawsze jest widoczny, często pozostaje w sferze domniemania pracownika socjalnego i jest trudny do zdiagnozowania.

Problemami uzależnień w Gminie Książ Wielki zajmuje się *Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych*, jej działalność pozwala kompleksowo rozwiązywać problemy uzależnień.

Liczba uzależnionych wynikająca ze statystyk Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej nie odzwierciedla stanu rzeczywistego. Wynika to z faktu, że znaczna liczba osób dotkniętych problemem uzależnienia jest spoza kręgu podopiecznych Ośrodka, bądź nie została zdiagnozowana. W **obszarze zdegradowanym pomocy z tytułu alkoholizmu udzielono łącznie 6 rodzinom**, co stanowi ok. **55% ogólnej liczby rodzin** wspartych z tego powodu na terenie gminy.

Tabela 13 Intensywność pomocy z tytułu alkoholizmu na terenie gminy.

Alkoholizm		
Lp.	Sołectwo	Liczba Rodzin
1	Książ Wielki	4
2	Antolka	1
3	Mianocice	1
4	Giebułtów	1
5	Głogowiany Wrzosey	1
6	Łazy	1
7	Rzędowice	1
8	Moczydło	1
	Ogółem	11

Problem **przemocy w rodzinie** to temat wyjątkowo trudny i skomplikowany. Najczęściej przemoc jest stosowana wobec dzieci. Kolejną grupą narażoną na przemoc są kobiety, później osoby starsze - rodzice uzależnieni od swoich dzieci i wreszcie mężczyźni. W ocenie pracowników socjalnych GOPS w Książu Wielkim, główną przyczyną stosowania przemocy domowej w pierwszej kolejności jest nadużywanie alkoholu, ubóstwo, nieumiejętność radzenia sobie z problemami wychowawczymi oraz bezrobocie.

Pomoc ofiarom przemocy ułatwiają działania w ramach procedury „Niebieskiej Karty”. „Niebieska karta” jest dokumentem służbowym wypełnianym przez funkcjonariusza policji lub pracownika socjalnego bądź pedagoga szkolnego czy też służbę zdrowia w przypadku stwierdzenia lub podejrzenia przemocy. Ułatwia ona uporządkowaną rejestrację śladów i wydarzeń. Pomaga policji w prowadzeniu kolejnych działań prewencyjnych wobec rodziny, w której dochodzi do przemocy.

Dokumentacja „Niebieska karta” jest wykorzystywana i stanowi podstawę przy kierowaniu sprawy na drogę postępowania sądowego. W gminie Książ Wielki przemoc domowa nie należy do dominujących problemów społecznych, jednak **gmina podejmuje w tym kierunku działania zapobiegawcze i profilaktyczne**. Działania te realizuje *Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie*. Jego działalność pozwala kompleksowo rozwiązywać problemy przemocy w rodzinie.

W **obszarze zdegradowanym pomocy z tytułu alkoholizmu udzielono łącznie 2 rodzinom**, co stanowi ok. **66% ogólnej liczby rodzin** wspartych z tego powodu na terenie gminy.

Tabela 14 Intensywność pomocy z tytułu przemocy na terenie gminy.

Przemoc		
Lp.	Sołectwo	Liczba Rodzin
1	Książ Wielki	1
2	Antolka	1
3	Zaryszyn	1
	Ogółem	3

Źródło: dane GOPS Książ Wielki

Zadania w zakresie **przeciwdziałania uzależnieniom** są realizowane za pomocą Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii. W **obszarze zdegradowanym pomocy z tytułu**

narkomanii udzielono łącznie 1 rodzinie, co stanowi **100% ogólnej liczby rodzin** wspartych z tego powodu na terenie gminy.

Tabela 15 Intensywność pomocy z tytułu narkomanii na terenie gminy.

Narkomania		
Lp.	Sołectwo	Liczba Rodzin
1	Książ Wielki	1
	Ogółem	1

Źródło: dane GOPS Książ Wielki

Istotnym problemem występującym na terenie obszaru zdegradowanego, ale także Gminy Książ Wielki jest **postępujące starzenie się lokalnej społeczności**. Na terenie gminy zamieszkuje **1191 osób w wieku poprodukcyjnym, w tym 536 osób po 75 roku życia**. Starość będąca efektem procesu starzenia się ma przede wszystkim wymiar biologiczny (charakteryzujący się obniżeniem sprawności fizycznej i odporności organizmu oraz pogorszeniem pracy zmysłów) lecz także psychologiczny (zmiana osobowości człowieka, pogorszenie pamięci, trudności w uczeniu się, koncentracji uwagi, dokonywanie swoistego bilansu swojego życia) oraz społeczny (trudności w przystosowaniu się do pełnienia nowych ról społecznych, poddawanie się stereotypom dotyczącym zdolności i ograniczeń psychofizycznych człowieka starszego).

Do najważniejszych problemów ludzi starszych można zaliczyć: **samotność, chorobę, inwalidztwo, życie w ubóstwie, poczucie nieprzydatności**. W związku ze zmianą modelu rodziny, znikają wielopokoleniowe rodziny, w których osoby starsze mogły liczyć na opiekę oraz zainteresowanie.

Uwzględniając specyfikę środowiska osób starszych **istnieje konieczność stworzenia na diagnozowanym terenie systemu, który będzie zaspokajał ich potrzeby**. Należy zapewnić (odpowiednią do wieku i stanu zdrowia) ofertę **opiekuńczą, socjalną** (w tym posiłki), **edukacyjną, kulturalno-oświatową, sportowo rekreacyjną, ruchową** (lub kinezyterapii czyli gimnastyki ruchowej), a także **warsztaty terapii zajęciowej**.

Dlatego też w ramach rewitalizacji planuje się **przebudowę i adaptację istniejącego budynku dawnej Szkoły Podstawowej w Rzędowicach 46, działka nr 66/2, 0,2831 ha i działka nr 65, 0,5831 na Dzienny Dom Seniora**.

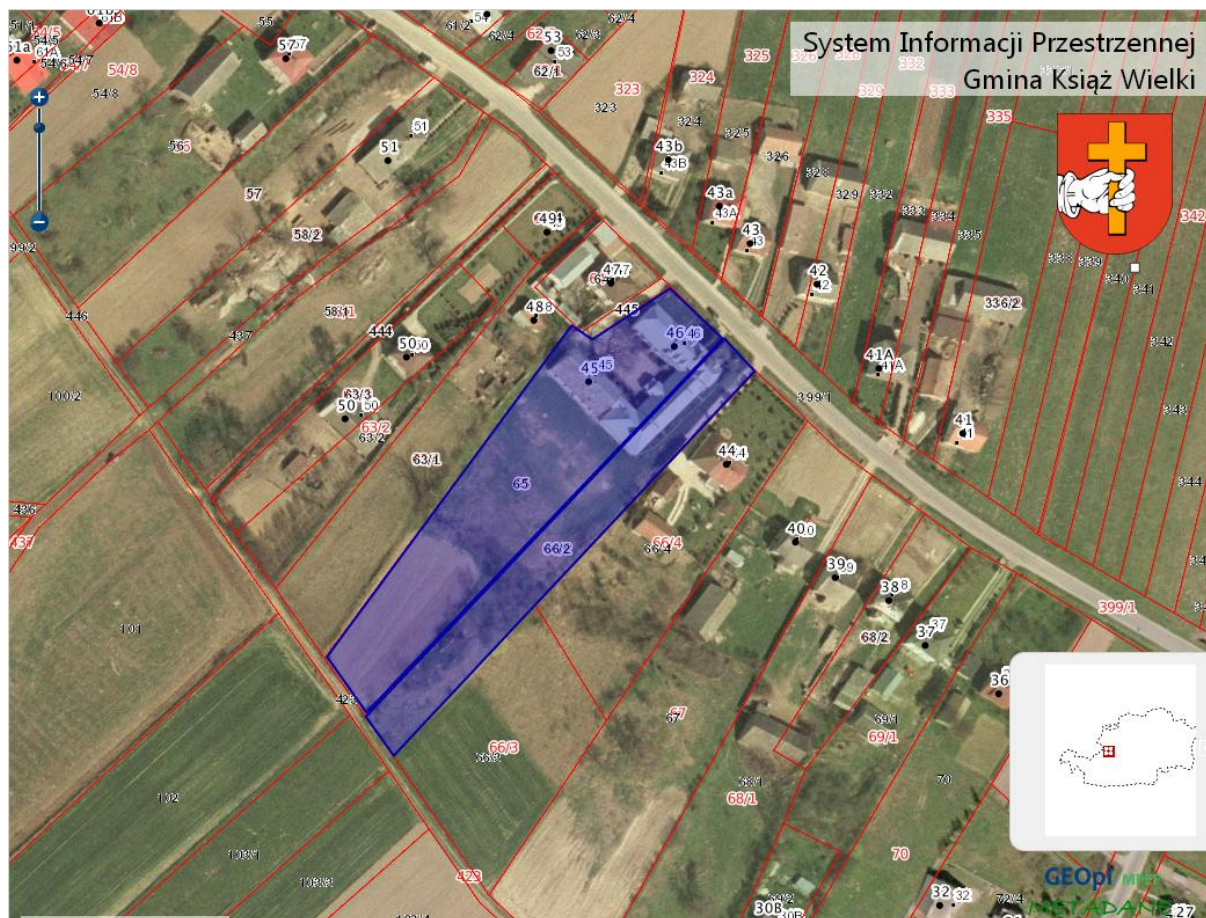
Dom będzie usytuowany w miejscu dostępnym dla seniorów nie tylko z obszaru zdegradowanego, ale także z pozostałych miejscowości gminy.

Rysunek 15 Budynek do adaptacji na dzienny Dom Seniora.

Źródło: materiały UG Książ Wielki.

Rysunek 16 Proponowana lokalizacja przyszłego Domu Seniora, Rzędowice 46.

Źródło: SIP Gminy Książ Wielki.

W dziennym Domu Seniora będzie można spędzić co najmniej 8 godzin dziennie od poniedziałku do piątku. Minimalny standard domu pozbawionego barier architektonicznych powinien zapewnić pomieszczenia:

- 1 pomieszczenie ogólnodostępne wyposażone w stoły i krzesła pełniące funkcję sali spotkań, jadalni, podłogi wykonane z materiałów antypoślizgowych,
- pomieszczenie lub pomieszczenia kuchenne lub aneks kuchenny, wyposażone w sprzęty, urządzenia i naczynia do przygotowania i spożycia posiłku przygotowanego przez seniorów,
- 1 pomieszczenie klubowe z biblioteczką i prasą, wyposażone w sprzęt RTV, komputer z dostępem do internetu, kanapy i fotele,
- 1 pomieszczenie do utrzymania lub zwiększenia aktywności ruchowej lub kinezyterapii wyposażone w podstawowy sprzęt, odpowiedni do potrzeb

i sprawności seniorów (np. materace, leżanka, rotory, drabinki, drobny sprzęt do ćwiczeń indywidualnych itp.),

- pomieszczenie do odpoczynku z pięcioma miejscami do leżenia,
- 1 pomieszczenie do terapii indywidualnej lub poradnictwa rozumianego jako szeroko pojęta praca socjalna,
- pomieszczenie pełniące funkcję szatni dla seniorów i personelu z indywidualnymi szafkami,
- 1 łazienka wyposażona w 2 toalety (dla kobiet i mężczyzn), uchwyty przy toalecie, umywalkę i prysznic z krzeselkiem, uchwyty pod prysznicem,
- wydzielone miejsce w łazience na pralkę i odpowiednio wyposażone miejsce do prasowania,
- pokój pielęgniarstwa,
- plac z ogrodem.

Efektom programu powinna być **poprawa jakości życia seniorów**, większe poczucie bezpieczeństwa i aktywniejsze spędzanie wolnego czasu, a także większe **zaangażowanie w działania samopomocowe** i na rzecz środowiska lokalnego. Program ma także przeciwdziałać marginalizacji i wykluczeniu społecznemu osób starszych.

Pomimo wielu podejmowanych działań z zakresu przeciwdziałania **wykluczeniu cyfrowemu**, także ten problem nadal pozostaje istotny i wymaga uwagi ze strony instytucji działających w obszarze pomocy społecznej, kultury i edukacji.

Identyfikacja problemów w sferze społecznej na obszarze rewitalizowanym:

- **Starzenie się społeczeństwa.**
- **Spadek faktycznej liczby mieszkańców.**
- **Bieda, ubóstwo, w tym bieda dzieci.**
- **Wysoki poziom bezrobocia ukrytego uniemożliwiający rozwój osobisty i zawodowy znacznej grupy mieszkańców, pogłębiający**

obszar ubóstwa. Zagrożenie bezrobociem zmuszające mieszkańców do opuszczenia gminy.

- **Problemy opiekuńczo-wychowawcze w rodzinach dysfunkcyjnych wymagające profesjonalnej pomocy.**
- **Uzależnienie młodzieży i dorosłych od środków zmieniających świadomość, będące jednym z elementów negatywnych zjawisk obserwowanych na obszarze zdegradowanym, jak i na terenie całej gminy.**
- **Braki w ofercie przedszkolnej.**
- **Niski komfort przebywania w placówkach edukacyjnych powodowany ich niedostatecznym stanem technicznym w zakresie standardu energetycznego.**
- **Zbyt niski poziom zaspokojenia potrzeb kulturalnych i integracyjnych lokalnej społeczności: brak ośrodków kultury,**
- **Braki w ofercie zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży.**
- **Postępujące wykluczenie społeczne osób niepełnosprawnych i starych, braki w ofercie opiekuńczej i społecznej dla osób w podeszłym wieku.**
- **Wykluczenie cyfrowe mieszkańców.**

Określenie grup społecznych wymagających wsparcia w ramach programu rewitalizacji.

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy stanu sfery i infrastruktury społecznej, ale także wskazań pozostałych analiz sporządzonych na potrzeby GPR, w obszarze zdegradowanym wskazać należy następujące grupy społeczne, które z różnych względów wymagać będą wsparcia w ramach programu rewitalizacji:

- **dzieci w wieku przedszkolnym i młodzież ucząca się** – w zakresie lepszego dostępu do wysokiej jakości infrastruktury edukacyjnej, sportowej i kulturalnej, a także wyrównania szans edukacyjnych,
- **dorośli i osoby w wieku 60+** – w zakresie zapewnienia dostępu do kompleksowej oferty aktywizacyjnej: podstawowych usług edukacyjnych, kulturalnych, rekreacyjnych i rehabilitacyjnych,
- **dzieci i młodzież z rodzin dysfunkcyjnych, patologicznych** – w zakresie stworzenia alternatywnych możliwości zagospodarowania czasu wolnego co przyczyni się do spadku zagrożeń związanych z uzależnieniami i zmniejszy poczucie wykluczenia społecznego,
- **rodziny zamieszkujące komunalne mieszkania gminne** - w zakresie dostępu do godnych warunków mieszkalnych poprzez rewitalizację zdegradowanej tkanki mieszkaniowej,
- **młode rodziny** – w zakresie zapewnienia dostępu do oferty przedszkolnej oraz ciekawej oferty zagospodarowania czasu wolnego dzieci;
- **osoby bezrobotne** – poprzez potencjalne inwestycje partnerów gospodarczych umożliwiające tworzenie nowych miejsc pracy;
- **wszyscy mieszkańcy** – w zakresie poprawy jakości życia na terenie obszaru zdegradowanego i w całej Gminie.

Poza programem rewitalizacji funkcjonować będą nadal dotychczasowe instytucje **wspierające grupy nie ujęte w powyższym zestawieniu** – instytucją taką jest przede wszystkim GOPS, udzielający niezbędnego wsparcia wszystkim potrzebującym grupom społecznym.

Identyfikacja potencjałów sferze społecznej:

- **Dobrze zorganizowana sieć szkół, pełniących nie tylko funkcje edukacyjne, ale również zapewniających (w miarę możliwości) lokalnej społeczności możliwość spotkań i integracji, dostęp do kultury, infrastruktury teleinformatycznej itp.**
- **Wsparcie procesów rewitalizacji przez lokalne placówki edukacyjne, poprzez prowadzenie kampanię profilaktyczną: wdrażanie szkolnych programów profilaktycznych mających na celu zmiany zachowań i postaw dzieci i młodzieży wobec uzależnień od alkoholu, narkotyków, korzystania z nowych technologii, itp.**
- **Dobrze działający system zapobiegania wykluczeniem społecznym najmłodszych poprzez edukację zintegrowaną - oddziały integracyjne mające na celu stworzenie odpowiednich warunków dzieciom niepełnosprawnym i umożliwienie im nauki z rówieśnikami. Zajęcia rewalidacyjne, logopedyczne, korekcyjne. Opieka Psychologiczno – Pedagogicznej.**
- **Wyrównany poziom jakości edukacji na etapie szkoły podstawowej, wskazujący na wyższe niż w powiecie i województwie wyniki ze sprawdzianów szóstoklasisty.**
- **Brak głębokich konfliktów społecznych.**
- **Zaangażowanie mieszkańców w działalność organizacji pozarządowych.**
- **Dobrze działający system opieki zdrowotnej i bezpieczeństwa publicznego.**
- **Sprawnie działający GOPS oraz in. instytucje zapobiegające włączeniu społecznemu osób dorosłych zagrożonych wykluczeniem z uwagi na niepełnosprawność.**

2. Sfera techniczna – stan infrastruktury.

Diagnoza stanu infrastruktury, określenie stopnia jej degradacji oraz identyfikacja skutków takiego stanu.

Infrastruktura drogowa.

Przez Gminę Książ Wielki przebiega łącznie 170,5 km dróg o nawierzchni twardej (w tym ulepszonej i utwardzonej). Wskaźnik gęstości dróg twardych wynosi 123,8 km/100 km².

W kontekście infrastruktury komunikacyjnej istotnym czynnikiem rozwoju jest położenie w sąsiedztwie trasy europejskiej E77 z Pskowa (Rosja) do Budapesztu. Na odcinku krajowym jest to **droga krajowa nr 7** Warszawa – Kraków, przebiegająca przez gminę w układzie północ – południe na długości 15,1 km.

Do roku 2022, Gminę Książ Wielki ma przeciąć nowa trasa szybkiego ruchu S7 (Kraków – Warszawa). Zgodnie z udostępnionymi przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad planami przebiegu i zagospodarowania nowej trasy szybkiego ruchu S7, oprócz czterech pasów ruchu (po dwa w każdym kierunku) oraz zarezerwowanego terenu na dwa kolejne pasy pośrodku, powstaną także drogi serwisowe a ponadto węzeł Książ Wielki (oznaczony na mapie kółkiem) i MOP (miejsce obsługi podróżnych oznaczone zielonymi strzałkami).

Rysunek 17 Planowany przebieg trasy szybkiego ruchu S7

Źródło: materiały GDDKiA udostępnione Urzędowi Gminy Książ Wielki

Węzeł Książ Wielki powstanie na przecięciu S7 z mającą bieć pod nią drogą do Książa Małego, przed jej skrzyżowaniem z drogą do Krzeszówki. Obszerne miejsce obsługi podróżnych zaplanowano urządzić na kilku hektarach między Giebułtowem a Tochołowem, gdzie powstaną parkingi, stacja paliw, hotel, restauracja. Będą to istotne nowe miejsca pracy dla mieszkańców.

Oddanie nowej drogi znacząco zwiększy dostępność komunikacyjną Książa Wielkiego, jako miejsca zamieszkania dla osób pracujących w większych ośrodkach. Tak znacząca poprawa połączenia drogowego daje dużą szansę na powstrzymanie odpływu ludzi młodych i zainteresowanie nowych mieszkańców do osiedlania się na terenie gminy. Warunkiem koniecznym, aby tak się stało jest stworzenie atrakcyjnej oferty usług publicznych, w szczególności: edukacja, rekreacja oraz zadbanie o jakość powietrza, głównie poprzez ograniczenie niskiej emisji.

Sieć **dróg powiatowych** jest niejednorodna. Obok dróg spełniających kryteria tej kategorii występują odcinki tras mających znaczenie lokalne, łączące poszczególne sołectwa ze sobą lub z podstawową siecią dróg:

- nr 1191 K Podleśna - Antolka - Giebułtów,
- nr 1192 K Podleśna Wola - Łazy - Rzędowice,
- nr 1193 K Chrapy - Przybysławice - Książ Wielki,
- nr 1194 K gr. woj. - Kozłów - Książ Wielki - Słaboszów,
- nr 1199 K Wierzbica - Książ Wielki,
- nr 1214 K Małoszów - Janowice,
- nr 1216 K Kowalów Dolny - Wodacz - Moczydło,
- nr 1217 K Moczydło przez wieś,
- nr 1218 K Moczydło - Boczkowice,
- nr 1219 K Książ Wielki - Zaryszyn - Nawarzyce,
- nr 1221 K Kol. Książ Mały - Słaboszów.

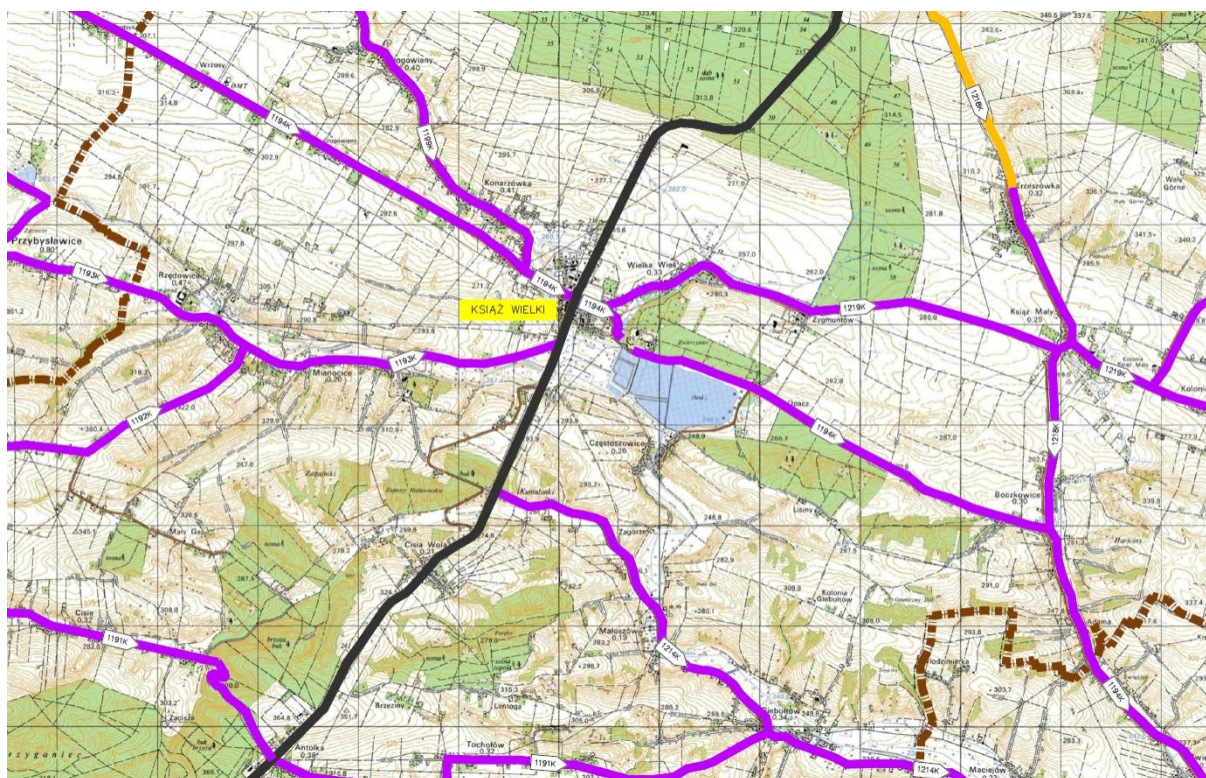
Łączna długość dróg powiatowych wynosi – 71,5 km.

Jezdnia drogi krajowej posiada nawierzchnię bitumiczną a dróg powiatowych na długości 64,3 km – bitumiczne, 2,6 km – tłuczniowe, 4,6 km – gruntowe.

Uzupełniający układ stanowią **drogi gminne** występujące w liczbie 33, o łącznej długości 74,1 km w tym o nawierzchni ulepszonej – 22,6 km, utwardzonej – 42,1 km i gruntowej – 21,4 km.

Obok wyżej wymienionych dróg zakwalifikowanych do sieci dróg publicznych istnieje szereg **dróg ogólnodostępnych** o nawierzchni utwardzonej, spełniającej wymogi dróg publicznych. Należy do nich sieć ulic w Książu Wielkim (6,4 km) oraz drogi w sołectwach: Antolka (1,5 km), Rzędowice (0,4 km), Mianocice (1,5 km).

Rysunek 18 Drogi powiatowe na terenie Książa Wielkiego w obszarze rewitalizowanym.

Źródło: na bazie map www.zdpm.pl

Przez obszar **zdegradowany oraz obszar rewitalizowany** przebiegają drogi powiatowe nr: **1194 K** (Książ Wielki), **1219 K**, **1218 K** (Książ Mały), **1191 K** (Antolka), **1193 K** (Rzędowice, Mianocice).

W zakresie **oświetlenia ulicznego** Gmina Książ Wielki prowadzi systematyczną wymianę lamp, w tym z programu tzw. ledyzacji oświetlenia, czyli montażu energooszczędnych punktów ledowych. W ostatnich latach zrealizowano budowę oświetlenia ulicznego we wsiach: **Antolka**, Moczydło, Wielka Wieś i **Książ Wielki**, za kwotę 100.000 zł, pochodzącą ze środków własnych.

Mając na uwadze konieczność stałej poprawy stanu technicznego i utrzymania infrastruktury drogowej, Gmina Książ Wielki prowadzi każdego roku szereg projektów inwestycyjnych finansowanych ze środków własnych, wspiera także inwestycje powiatu realizowane w obrębie dróg powiatowych. Tylko w ostatnich latach 2009-2015 z budżetu gminy wydatkowano ponad **4 mln zł na projekty drogowe służące poprawie dostępności komunikacyjnej**, w tym m.in.:

1. Remont dróg gminnych Łazy – Cisie oraz Krzeszówka – Krzyż, koszt zadania 298.500 zł.
2. Remont drogi Łazy – Mianocice o długości 1.650 mb, koszt zadania 209.000 zł.
3. Dotacja dla Powiatu 800.000 zł na budowę drogi Książ Wielki – Zaryszyn o dł. 10.556 mb.
4. Budowa dr. gmin. w Mianocicach (Stara Szosa-Cisia Wola). Wartość 1,12 mln zł.
5. Dotacja dla Powiatu 400.000 zł na zadanie budowa drogi Małoszów – Giebułtów, o długości 5.510 mb.
6. Budowa dr. gmin. w Konaszówce (ul. Kozia) Wartość 106,1 tys. zł.
7. Budowa dr. gmin. Moczydło-Giebułtów. Wartość 86,3 tys. zł.
8. Dotacja dla Powiatu 470.000 zł: budowa dr. Książ Wielki – Boczkowice o dł. 6.710 mb.
9. Dotacja dla Powiatu 57.000 zł, budowa dr. Krzeszówka – Moczydło o dł. 2.400 mb.
10. Dotacja dla Powiatu 165.000 zł na zadanie budowa drogi Książ Mały Kolonia KM – Trzonów o długości 2.350 mb.
11. Budowa dr. gmin. Książ Mały Kolonia – Boczkowice o długości 1070 mb, koszt zadania 220.000 zł. Uzyskano dofinansowanie z Urzędu Marszałkowskiego.

W obrębie obszaru **zdegradowanego i rewitalizowanego** występują problemy związane ze **stanem technicznym dróg i ulic**. Wpływają one na dostępność komunikacyjną obszaru, stanowiąc istotny problem natury przestrzenno - funkcjonalnej, ale także pogłębiając występujące tu niekorzystne zjawiska społeczne i gospodarcze.

Istnieje potrzeba interwencji w zakresie następujących dróg w obszarze zdegradowanym/ rewitalizowanym (źródło map: SIP Książ Wielki):

1. ul. Długosza i ul. Podzamcze, Książ Wielki, dz. nr 905/1, obręb 12 Książ Wielki, powierzchnia 0.5757 ha, własność Skarbu Państwa w trwałym zarządzie Gminy,

Rysunek 19 Lokalizacja ulic Długosza i Podzamcze.

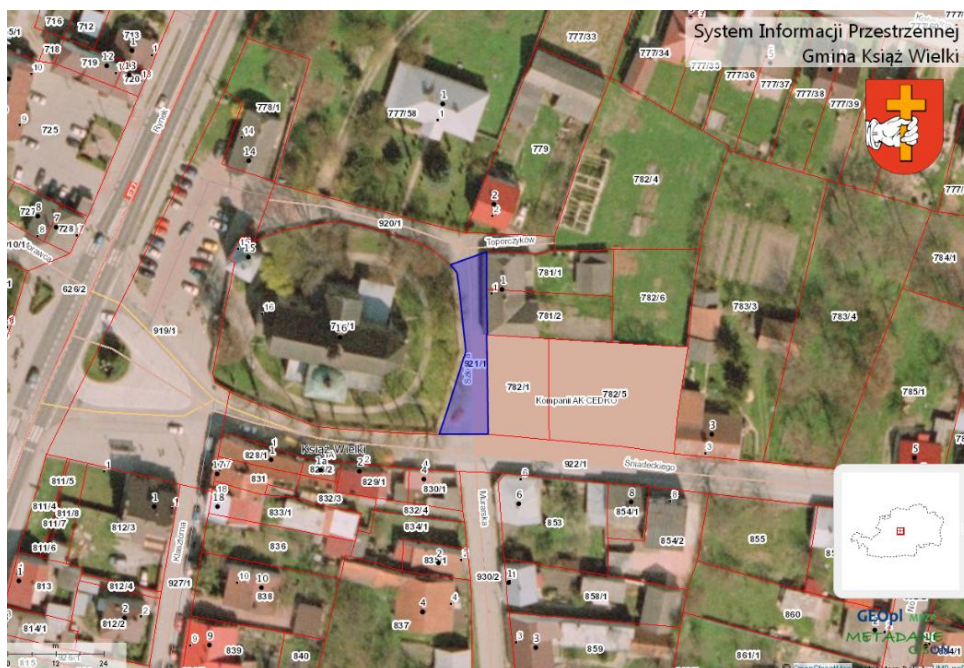
2. ul. Stroma, Książ Wielki, dz. nr 912/1, obręb 12 Książ Wielki, powierzchnia 0.1000 ha, własność Skarbu Państwa w trwałym zarządzie Gminy.

Rysunek 20 Lokalizacja ulicy Stromej.

3. ul. Szkolna, Książ Wielki, dz. nr 921/1, obręb 12 Książ Wielki, powierzchnia 0.0336 ha, własność Skarbu Państwa w trwałym zarządzie Gminy.

Rysunek 21 Lokalizacja ul. Szkolnej.

4. ul. Toporczyków, Książ Wielki, dz. nr 920/1, obręb 12 Książ Wielki, powierzchnia 0.0456 ha, własność Skarbu Państwa w trwałym zarządzie Gminy.

Rysunek 22 Lokalizacja ulicy Toporczyków.

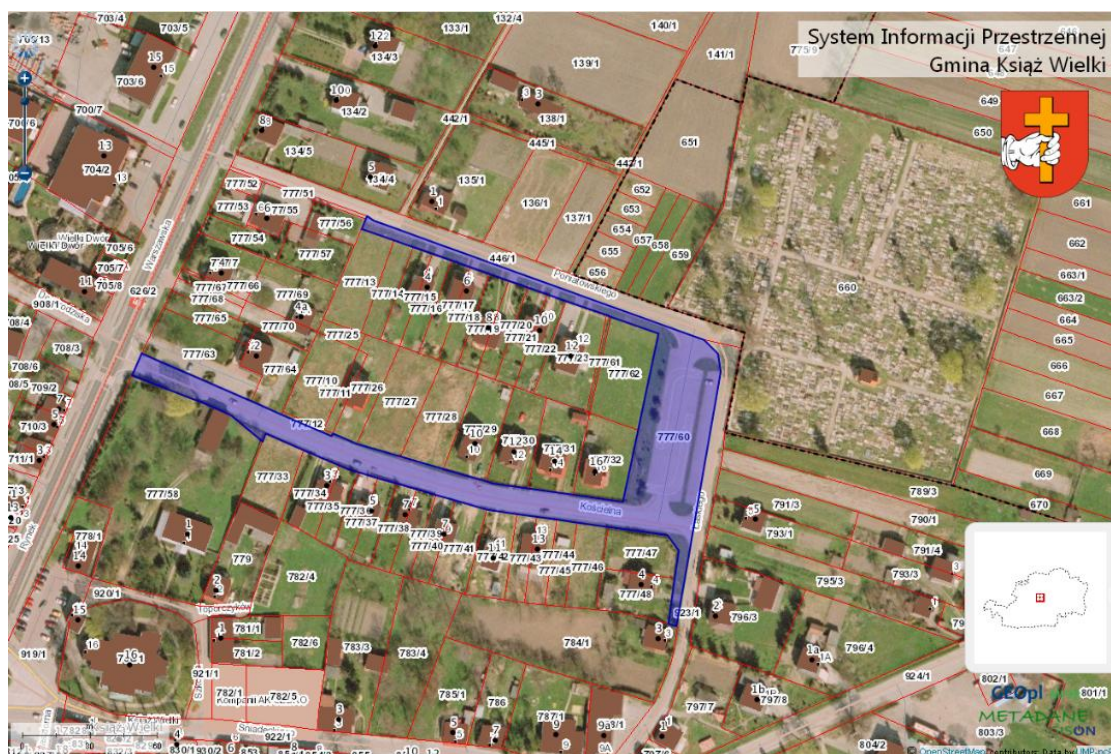
5. ul. Dygasińskiego, Książ Wielki, dz. nr 447/1, obręb 12 Książ Wielki, powierzchnia 0,1008 ha, własność Skarbu Państwa w trwałym zarządzie Gminy.

Rysunek 23 Lokalizacja ulicy Dygasińskiego.

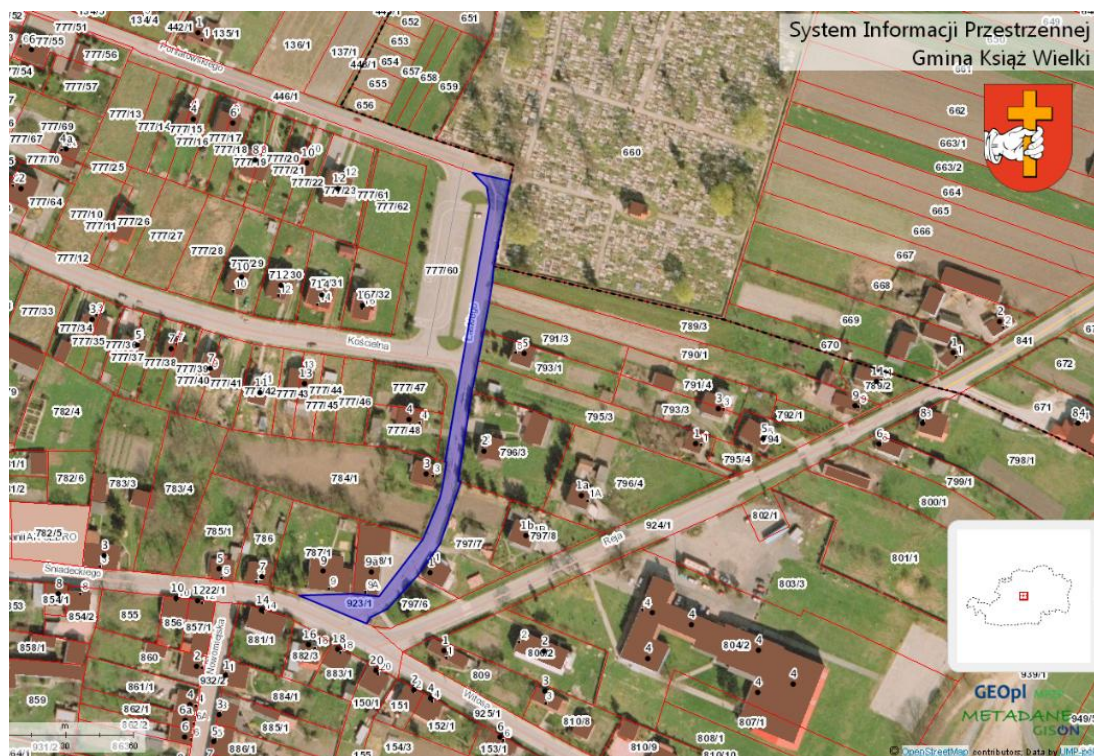
6. ul. Kościelna, Książ Wielki, dz. nr 777/60, obręb 12 Książ Wielki, powierzchnia 0,6220 ha, własność Gmina Książ Wielki.

Rysunek 24 Lokalizacja ulicy Kościelnej.

7. ul. Łaskiego, Książ Wielki, dz. nr 923/1, obręb 12 Książ Wielki, powierzchnia 0,1652 ha, własność Skarbu Państwa w trwałym zarządzie Gminy.

Rysunek 25 Lokalizacja ulicy Łaskiego.

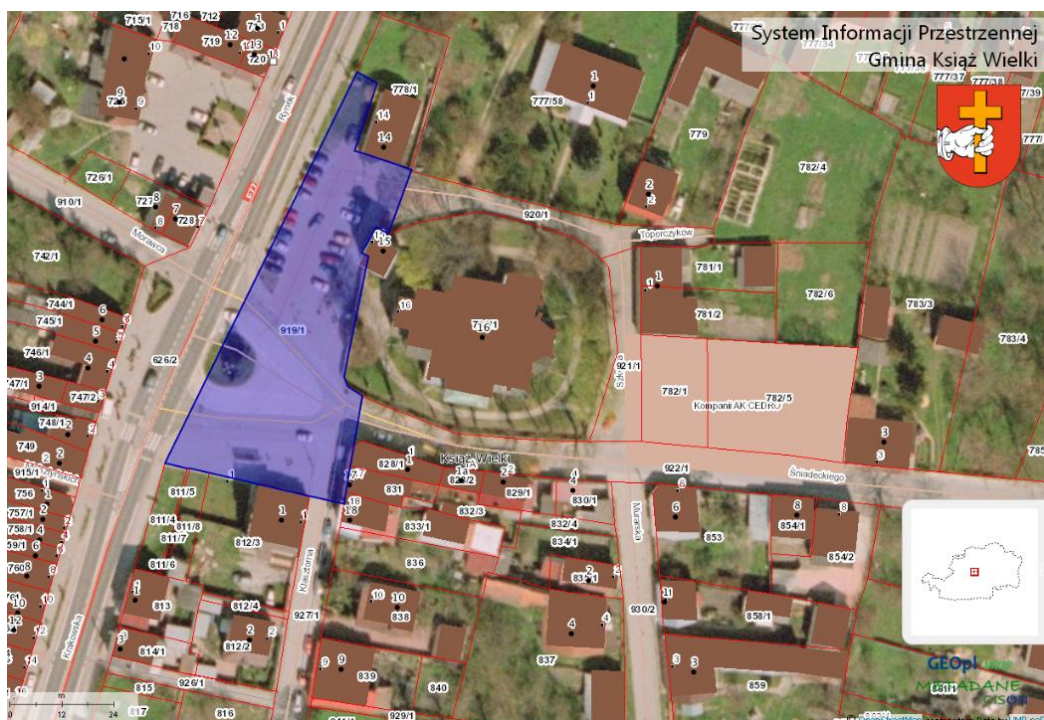
8. ul. Poniatowskiego, Książ Wielki, dz. nr 446/1, obręb 12 Książ Wielki, powierzchnia 0,1688 ha, własność Skarbu Państwa w trwałym zarządzie Gminy.

Rysunek 26 Lokalizacja ulicy Poniatowskiego.

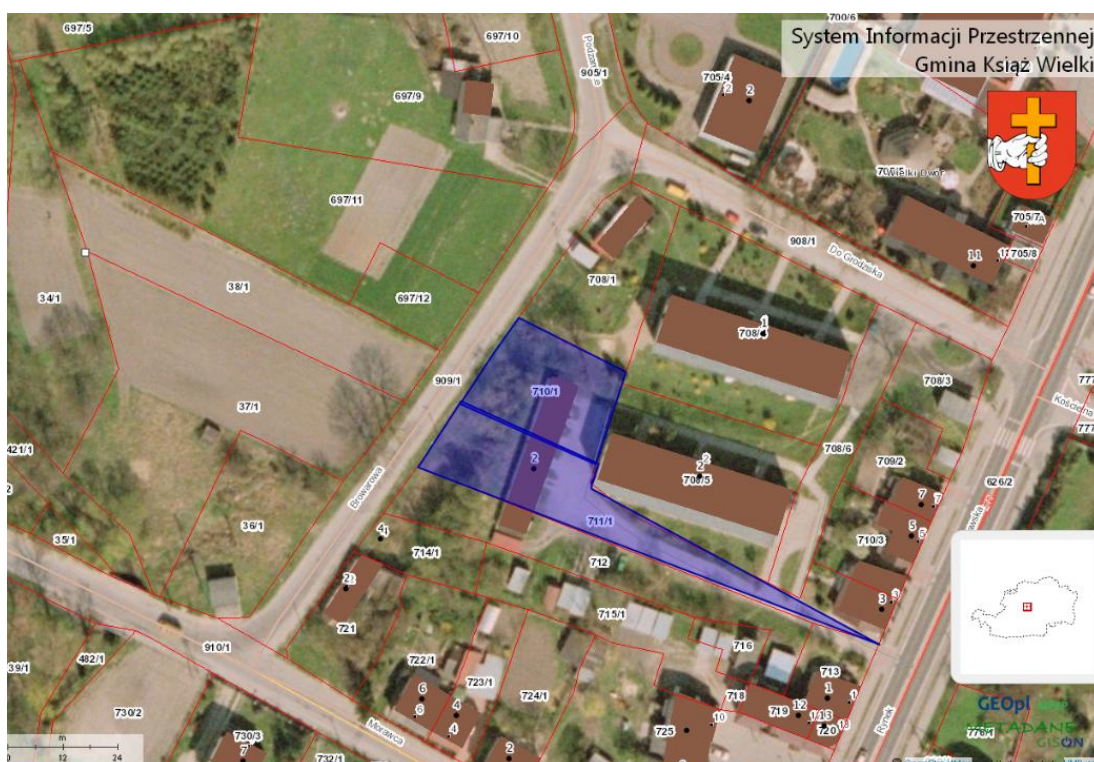
9. Rynek przy kościele, Książ Wielki, dz. nr 919/1, obręb 12 Książ Wielki, powierzchnia 0,2412 ha, własność Gmina Książ Wielki.

Rysunek 27 Lokalizacja rynku przy kościele.

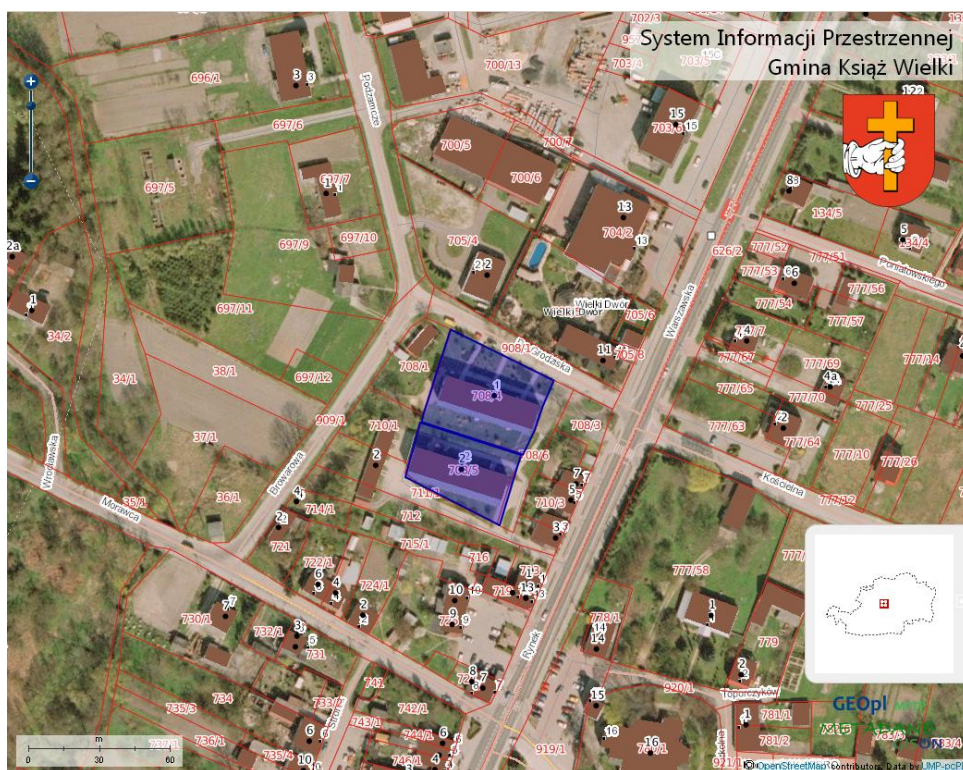
10. działki przy ul. Browarowej , Książ Wielki, dz. nr 710/1/ 711/1, obręb 12 Książ Wielki, powierzchnia 0,0646 ha i 0,1105 ha, własność Gmina Książ Wielki.

Rysunek 28 Lokalizacja działek przy ul. Browarowej.

Ponadto **rewitalizacji** powinny zostać poddane **chodniki przy ul. Do Grodziska**, Książ Wielki - dz. nr 708/4 i 708/5, obręb 12 Książ Wielki.

Rysunek 29 Lokalizacja chodników przy ul. Do Grodziska.

Istotny problem w obszarze zdegradowanym i rewitalizowanym stanowi **brak wystarczającej liczby miejsc postojowych dla samochodów osobowych**, stanowiących podstawowe środki lokomocji w obrębie całej Gminy Książ Wielki. Gmina jako właściciel gruntów realizuje budowę parkingów przy okazji zagospodarowania otoczenia dla innych realizowanych inwestycji (remonty OSP, świetlic itd.), jednak potrzeby w tym zakresie są nadal istotne. **Zapewnienie ogólnodostępnych, bezpłatnych miejsc postojowych dla samochodów osobowych ma istotne znaczenie dla mieszkańców obszaru zdegradowanego – miejscowości oddalonych od tary E7- dojeżdżających do pracy poza gminą.** Stworzenie parkingów wzdłuż trasy E7 (lokalne park&ride) pozwoliłoby mieszkańcom sołectw oddalonych od tej trasy na pozostawienie samochodów i skorzystanie z komunikacji zbiorowej (przede wszystkim busów).

Konieczne są inwestycje związane z **doposażeniem obszaru rewitalizowanego w odpowiednią infrastrukturę parkingową**:

1. przebudowa i rozbudowa parkingu na działkach o nr ew. 782/1 - powierzchnia 0,0380 ha i 782/5 - powierzchnia 0,0848 ha, obręb 12 Książ Wielki; własność Gminy Książ Wielki,
2. rozbudowa parkingu na działce o nr ew. 782/6, obręb 12 Książ Wielki, powierzchnia 0,0476 ha; własność Parafii Rzymsko - Katolickiej w Książu Wielkim.
3. rozbudowa parkingu na działce o nr ew. 782/4, obręb 12 Książ Wielki, powierzchnia 0,1250 ha; własność Parafii Rzymsko - Katolickiej w Książu Wielkim.

Rysunek 30 Lokalizacja parkingów na działkach 782/1, 782/4, 782/5 i 782/6.

Źródło: SIP Książ Wielki.

Infrastruktura kanalizacyjna i wodociągowa

Gmina Książ Wielki jest **zwodociągowana w 98%**, co zalicza ją do obszarów o wysokim stopniu zaopatrzenia ludności w wodę. Woda dostarczana do wodociągów grupowych gminy (wodociągi Antolka, Boczkowice, Moczydło, Rzędowice i Zaryszyn) jest pobierana ze studni głębinowych i charakteryzuje się dużą czystością. Studnie głębinowe ujmujące wody mają wydajność od 7,6 m³/h do 110 m³/h. Ujmowana woda nie wymaga procesów uzdatniania, a po jej zdezynfekowaniu podawana jest do sieci. Sieć wodociągowa na terenie gminy wykonana jest z PCV, a jej łączna długość wynosi 144,57 km. Do sieci wodociągowej wykonano 1401 przyłączy domowych. Pozostałe 2% mieszkańców gminy korzysta z wody z przyzagrodowych studni kopanych.

Potrzeby w zakresie wyposażenia w infrastrukturę wodociągową są zaspokojone i nie jest wymagana interwencja w ramach rewitalizacji.

Długość **sieci kanalizacyjnej** na terenie gminy Książ Wielki wynosi 14,8 km, z czego większość, 10,1 km wykonana jest w obszarze zdegradowanym, na terenie miejscowości Książ Wielki, a pozostała część 4,7 km na terenie miejscowości Wielka Wieś. Stan obecny skanalizowania w zestawieniu ze stanem zwodociągowania jest **niezadowalający** i powinien w najbliższych latach ulec znacznej poprawie. Planowane jest w kolejnych latach wybudowanie sieci kanalizacyjnej dla części miejscowości: Głogowiany Stara Wieś, Konaszówka, Głogowiany Wrzosey, Rzędowice, Mianocice i Częstoszowice. Z uwagi na duże rozproszenie zabudowy, większa inwestycja w infrastrukturę kanalizacji sieciowej może nie przynieść pożądanego efektu ekonomicznego. Dlatego też w gminie wykorzystywane są przydomowe oczyszczalnie ścieków w liczbie 544 szt., pracujące w oparciu o metodę drenażu rozsączającego. Wszystkie tego typu obiekty nie przekraczają przepustowości 5 m³/dobę. Pozostali mieszkańcy gminy korzystają ze zbiorników bezodpływowych - 615 szt. Funkcjonuje 1 stacja zlewna, do której ścieki ze zbiorników są dowożone wozami asenizacyjnymi.

Obecnie na terenie gminy funkcjonuje jedna zbiorcza oczyszczalnia ścieków „BIOVAC” w miejscowości Książ Wielki o przepustowości 200 m³/dobę, która przyjmuje w ciągu roku ok. 43 dam³ ścieków od 1177 mieszkańców (GUS). Dział

ona w technologii SBR (Sequencing Batch Reactor), metodzie stosowanej do oczyszczania niewielkiej ilości ścieków.

Tabela 6 Aktualny stan infrastruktury wod. - kan. na terenie Gminy.

Sieć wodociągowa			Sieć kanalizacyjna		
Długość w km	Liczba przyłączy w szt.	Udział %	Długość w km	Liczba przyłączy w szt.	Udział %
144,57	1401	98%	14,8	296	21%

Źródło: materiały UG Książ Wielki.

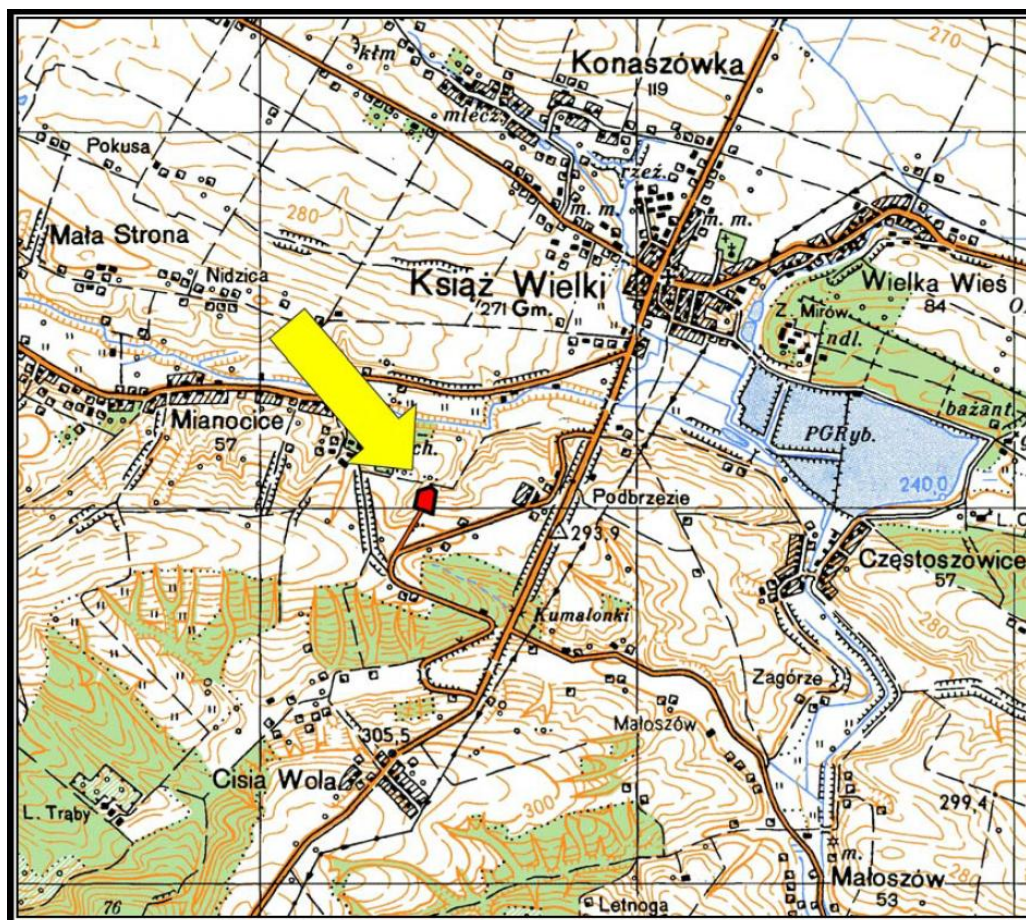
Brak jest na terenie Gminy kanalizacji deszczowej (jedynie dwa niewielkie odcinki na terenie Książa Wielkiego).

Potrzeby w zakresie wyposażenia w infrastrukturę kanalizacji sanitarnej w zdefiniowanym obszarze rewitalizowanym nie są zaspokojone, ale nie jest planowana interwencja w tym zakresie w ramach procesu rewitalizacji.

Gospodarka odpadami

Od lipca 2013 roku podmiotem odbierającym odpady komunalne od właścicieli nieruchomości zamieszkałych na terenie całej agminy Książ Wielki jest: Małopolskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami Sp. z o.o. w Krakowie, oddział Miechów ul. Konopnickiej 30, 32-200 Miechów. W roku 2013 (GUS) zebrano z terenu gminy 588,60 ton odpadów zmieszanych, co na 1 mieszkańca gminy dawało ok. 11,4 kg w ciągu roku. Na terenie Gminy nie prowadzi się selektywnego zbierania odpadów biodegradowalnych, co wynika z jej rolniczego charakteru - większość tego typu odpadów zagospodarowana jest przez mieszkańców we własnym zakresie (przydomowe kompostowniki). Na terenie Gminy Książ funkcjonuje jedyne w powiecie miechowskim składowisko odpadów, zlokalizowane w Mianocicach. Ma ono obecnie status **składowiska zapasowego**, a zatem nie są przyjmowane odpady komunalne, a jedynie **gruz, ziemia, odpady budowlane**. Właścicielem gruntów jest Urząd Gminy w Książu Wielkim, a zarządem zajmuje się powołana do tego celu spółka komunalna. Powierzchnia składowiska wynosi ok. 1ha terenu nieużytków ogrodzonego siatką. Ogólna powierzchnia części eksploatacyjnej wynosi 0,7 ha.

Rysunek 31 Lokalizacja składowiska zapasowego w Mianocicach.

Źródło: Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Książ Wielki.

W obrębie składowiska funkcjonuje **Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych**, w którym przyjmowane są papier, szkło, tworzywa sztuczne, aluminium, odpady wielkogabarytowe, odpady z remontów, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, baterie i akumulatory, przeterminowane leki, odpady ulegające biodegradacji.

W roku **2014** Gmina Książ Wielki osiągnęła:

1. poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania - 25,91%,
2. poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła - 29,63 %,
3. poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych – 100 %.

Sieć gazowa

Sieć gazowa na analizowanym terenie nie jest rozbudowana z uwagi na mały rozbiór przez gospodarstwa domowe. Mieszkańcy wielu miejscowości korzystają z gazu w butlach, który dostarczany jest przez firmy specjalizujące się w dystrybucji gazu. Gazowa sieć wysokoprężna wykorzystywana jest w obrębie miejscowości Książ Wielki. Gazociąg ma średnicę Ø 250 mm i przebiega przez sołectwa: Antolka, Cisia Wola, Książ Wielki, dostarczając gaz także na teren przyległych gmin. Źródłem gazu dla gazociągu przebiegającego przez Gminę jest gazociąg Dn 350/300 Batowice - Słomniki i Dn 250/200 Słomniki - Sędziszów. Na wysokości stacji redukcyjnej gazu w Książu Wielkim średnica gazociągu jest zredukowana do średnicy Ø 200 mm i 100 mm na odgałęzieniu do stacji redukcyjnej. Stacja redukcyjno – pomiarowa gazu I stopnia wybudowana jest w południowo – zachodniej części miejscowości gminnej.

Sfera ta nie wymaga interwencji w ramach rewitalizacji.

Sieć energetyczna

Gmina jest zelektryfikowana w 100%, energia elektryczna dystrybuowana jest przez PGE Dystrybucja S.A. Oddział Skarżysko-Kamienna poprzez napowietrzną linię SN 30kV relacji GPZ Miechów – RS Książ, a we wschodniej części gminy - linię 15kV. Nie planuje się budowy linii 110kV i wyższych napięć. Głównym źródłem zasilania gminy w energię elektryczną jest rozdzielnia prądu RS 30/15 kV zlokalizowana w Książu Wielkim. Gmina od kilku lat dokonuje zakupu prądu w ramach grupy zakupowej, zrzeszającej sąsiednie gminy.

Na terenie gminy Książ Wielki nie występują obecnie instalacje do wykorzystania naturalnych źródeł energii takich jak małe elektrownie wodne lub wiatrowe. Nie prowadzi się również upraw roślinnych dla wykorzystania energetycznego (spalania). W indywidualnych przypadkach instalowane są kolektory słoneczne. W latach 2016-2017 planowana jest inwestycja polegająca na budowie **prosumenckiej mikroinstalacji fotowoltaicznej** w 300 gospodarstwach domowych na terenie Gminy Książ Wielki, w tym w obszarze zdegradowanym. Inwestycja będzie miała za zadanie produkcję energii elektrycznej bezpośrednio z energii słonecznej oraz ograniczenie poboru energii elektrycznej z sieci energetyki zawodowej.

Sfera ta nie wymaga interwencji w ramach rewitalizacji.

Sieć ciepłownicza

Na terenie Gminy jak i obszaru zdegradowanego **brak jest sieci ciepłowniczej**, nie występuje centralny ośrodek dostarczający energię ciepłą. Mieszkańcy ogrzewają budynki dzięki własnym źródłom ciepła opalanym na gaz i paliwo stałe.

W zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej, jak i w wielu budynkach użyteczności publicznej najczęściej stosowane są **kotłownie węglowe**. Stopniowo są one zamieniane na paliwa ekologiczne (olej, gaz). Podobny sposób ogrzewania (kotłownie węglowe) jest stosowany w budynkach użyteczności publicznej.

Sieć telekomunikacyjna

Telefonizacja przewodowa gminy jest na wysokim poziomie, obejmuje swoim zasięgiem wszystkie sołectwa. Obsługa abonencka odbywa się za pośrednictwem głównej centrali abonenckiej w Książu Wielkim i poprzez cztery podlegające pod nią rozdzielnie łączy.

Cały teren gminy objęty jest zasięgiem telefonii komórkowej. Na terenie gminy znajdują się trzy stacje bazowe sieci komórkowej: w Moczydle i Mianocicach.

Na terenie gminy istnieją miejsca z ogólnym dostępem do **sieci internetowej**, w których mieszkańcy mogą korzystać zarówno z dostępu do komputera jak i z Internetu. W ostatnim czasie został zrealizowany na terenie gminy program „Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu w gminie Książ Wielki” (PO IG 8.3), w ramach którego za kwotę blisko 900 000 zł zakupiono 101 komputerów, z czego 31 zainstalowano w gospodarstwach domowych, wraz z oprogramowaniem i dostępem do internetu, zaś pozostałe 70 zostało zainstalowanych w 3 szkołach podległych Urzędowi Gminy w Książu Wielkim tj. Szkoła Podstawowa w Książu Małym, Szkoła Podstawowa w Antolce i w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Książu Wielkim. W okresie realizacji projektu tj. od marca 2011 do maja 2015 finansowano w ramach projektu rachunki za dostęp do sieci internetowej oraz ubezpieczenie zakupionego sprzętu.

Kwestia wyposażenia w infrastrukturę służącą dostępowi do internetu wymaga dalszych inwestycji, celem zapobiegania wykluczeniu cyfrowemu mieszkańców.

Identyfikacja problemów w zakresie stanu infrastruktury technicznej na obszarze rewitalizacji.

Do najważniejszych problemów w zakresie stanu infrastruktury technicznej w obszarze zdegradowanym zaliczyć należy:

➤ zły stan techniczny ulic i ich poboczy, w tym chodników:

- ul. Długosza i ul. Podzamcze, Książ Wielki, dz. nr 905/1, obręb 12 Książ Wielki, powierzchnia 0.5757 ha, własność Skarbu Państwa w trwałym zarządzie Gminy,
- ul. Stroma, Książ Wielki, dz. nr 912/1, obręb 12 Książ Wielki, powierzchnia 0.1000 ha, własność Skarbu Państwa w trwałym zarządzie Gminy,
- ul. Szkolna, Książ Wielki, dz. nr 921/1, obręb 12 Książ Wielki, powierzchnia 0.0336 ha, własność Skarbu Państwa w trwałym zarządzie Gminy,
- ul. Toporczyków, Książ Wielki, dz. nr 920/1, obręb 12 Książ Wielki, powierzchnia 0.0456 ha, własność Skarbu Państwa w trwałym zarządzie Gminy,
- ul. Dygasińskiego, Książ Wielki, dz. nr 447/1, obręb 12 Książ Wielki, powierzchnia 0,1008 ha, własność Skarbu Państwa w trwałym zarządzie Gminy,
- ul. Kościelna, Książ Wielki, dz. nr 777/60, obręb 12 Książ Wielki, powierzchnia 0,6220 ha, własność Gminy Książ Wielki,
- ul. Łaskiego, Książ Wielki, dz. nr 923/1, obręb 12 Książ Wielki, powierzchnia 0,1652 ha, własność Skarbu Państwa w trwałym zarządzie Gminy,
- ul. Poniatowskiego, Książ Wielki, dz. nr 446/1, obręb 12 Książ Wielki, powierzchnia 0,1688 ha, własność Skarbu Państwa w trwałym zarządzie Gminy,
- Rynek przy kościele, Książ Wielki, dz. nr 919/1, obręb 12 Książ Wielki, powierzchnia 0,2412 ha, własność Gminy Książ Wielki,

- działki przy ul. Browarowej , Książ Wielki, dz. nr 710/1/ 711/1, obręb 12 Książ Wielki, powierzchnia 0,0646 ha i 0,1105 ha, własność Gmina Książ Wielki,
 - chodniki przy ul. Do Grodziska, Książ Wielki - dz. nr 708/4 i 708/5, obręb 12 Książ Wielki.
- **brak wystarczającej liczby miejsc parkingowych w kluczowych obszarach miejscowości:**
- parking na działkach o nr ew. 782/1 - powierzchnia 0,0380 ha i 782/5 - powierzchnia 0,0848 ha, obręb 12 Książ Wielki; własność Gminy Książ Wielki,
 - parking na działce o nr ew. 782/6, obręb 12 Książ Wielki, powierzchnia 0,0476 ha; własność Parafii Rzymsko - Katolickiej w Książu Wielkim,
 - parking na działce o nr ew. 782/4, obręb 12 Książ Wielki, powierzchnia 0,1250 ha; własność Parafii Rzymsko - Katolickiej w Książu Wielkim.

Określenie głównych kierunków robót technicznych potrzebnych na obszarze: infrastruktura techniczna.

Najważniejsze działania w sferze infrastruktury technicznej dotyczą poprawy dostępności komunikacyjnej obszaru rewitalizowanego, na co złożą się zapewnienie odpowiedniego poziomu technicznego dróg i ich poboczy, w tym chodników oraz zapewnienie odpowiedniej liczby miejsc parkingowych w kluczowych obszarach miejscowości.

Identyfikacja potencjałów sferze technicznej na obszarze rewitalizowanym:

- **Budowa nowej drogi szybkiego ruchu S7** - zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy oraz atrakcyjności jako miejsca do życia. Poprawa dostępności komunikacyjnej dzięki budowie trasy S7 i uzyskanie szybkiego (ok. 30 minut) połączenia z Krakowem, da możliwość rozwoju wielu miejscowości jako miejsca do życia dla osób dojeżdżających do pracy w Krakowie.

- **Wysoki poziom zaopatrzenia w wodę pitną (98% zwodociągowania na poziomie całej gminy) i 100% poziom elektryfikacji - szansa dalszego rozwoju gminy jako miejsca do życia i inwestowania.**
- **Dobrze zorganizowany system gospodarowania odpadami i stale zwiększający się poziom odzysku dzięki selektywnej zbiórce odpadów.**
- **Aktywność i wysoka świadomość ekologiczna mieszkańców, zainteresowanych inwestycjami w OZE, usuwaniem azbestu itp.**

Stan zasobów mieszkaniowych: typologia budynków mieszkalnych, patologie stanu technicznego budynków mieszkalnych, definicja komfortu mieszkań i jego braków.

Zasoby mieszkaniowe na terenie wszystkich miejscowości Gminy Książ Wielki to głównie mieszkania w budownictwie indywidualnym, w zabudowie jednorodzinnej, występuje także zabudowa szeregowa i wielorodzinna - zwłaszcza w centralnej miejscowości Książu Wielkim.

Na koniec roku 2014 (GUS) dostępnych było w gminie Książ Wielki 1957 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 161 597 m². Widoczny jest w ostatnich latach niewielki, ale stały przyrost liczby mieszkań i ich powierzchni.

Tabela 17 Zasoby mieszkaniowe na terenie Gminy Książ Wielki.

	2012	2013	2014
Mieszkania	1943	1947	1957
Izby	7282	7305	7353
powierzchnia użytkowa mieszkań	159 939	160 497	161 597

Źródło: Bank Danych Lokalnych (GUS).

Przyrost liczby i powierzchni mieszkań widoczny jest także na poziomie wskaźników GUS - zauważalny w ostatnich latach jest niewielki wzrost przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania na 1 osobę - na koniec 2013 roku było to 30,5 m², zaś przeciętna powierzchnia mieszkania wyniosła 82,4 m². Oba wskaźniki były lepsze niż zanotowane w tym samym okresie na poziomie całego województwa małopolskiego.

Tabela 18 Wskaźniki mieszkaniowe w Gminie Książ Wielki na tle województwa.

	2011	2012	2013	2013 Województwo Małopolskie
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	82,2	82,3	82,4	77,3
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	29,9	30,3	30,5	25,7
mieszkania na 1000 mieszkańców	363,4	367,6	370,3	332,4

Źródło: Bank Danych Lokalnych (GUS).

Systematycznie poprawia się w ostatnich latach dostęp mieszkańców do podstawowej infrastruktury sanitarnej i sieciowej. Na koniec roku 2013 ponad 88% mieszkań miało dostęp do bieżącej wody z wodociągu, centralne ogrzewanie posiadało ok. 52% mieszkań.

Tabela 19 Wyposażenie mieszkań w Gminie Książ Wielki w podstawową infrastrukturę sieciową.

	2011	2012	2013	2013 Jako % ogólnej liczby mieszkań
wodociąg	1698	1702	1706	88%
ustęp spłukiwany	1468	1473	1477	76%
łazienka	1370	1375	1379	71%
centralne ogrzewanie	1008	1013	1017	52%
gaz sieciowy	1	1	1	0%

Źródło: Bank Danych Lokalnych (GUS).

Łączna powierzchnia całego zasobu komunalnego gminy wynosi 1854,06 m², w tym powierzchnia **gminnych lokali mieszkalnych** wynosi 1854,06 m², na co składają się 43 lokale, łącznie 105 izb. Średnia powierzchnia lokalu mieszkalnego wynosi 43,11 m². W zasobie mieszkaniowym gminy 18 lokali wyposażonych jest w centralne ogrzewanie. Pozostałe lokale są o obniżonym standardzie z niepełnym wyposażeniem, posiadające łazienkę albo WC. **Największa liczba mieszkań komunalnych znajduje się w centralnej miejscowości gminy, tj. w Książu Wielkim**, będącym częścią diagnozowanego obszaru zdegradowanego.

Tabela 10 Budynki mieszkalne komunalne z lokalami mieszkalnymi w Książu Wielkim.

Lp.	Adres	Liczba lokali szt.	Liczba izb szt.	Powierzchnia użytkowa ogółem m ²
1	Ul. Krakowska 9	4	8	154,2
2	Ul. Podzamcze	3	7	116,26

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY KSIĄŻ WIELKI

3	Ul. Morawca	2	4	54,4
4	Ul. Rynek 8	1	2	32,2
5	Ul. Rynek 9	2	4	78,0
6	Ul. Rynek 10	4	8	136,8
7	Ul. Warszawska 1	2	4	59,15
8	Ul. Warszawska 3	2	5	97,5
9	Ul. Warszawska 5	1	2	48,0
10	Ul. Warszawska 7	1	3	44,0
Razem		22	47	820,51

Pozostałe miejscowości, w których gmina dysponuje komunalnym zasobem mieszkaniowym to: Wielka Wieś, **Antolka, Książ Mały**, Moczydło, Cisie.

Tabela 21 Budynki mieszkalne komunalne z lokalami mieszkalnymi w pozostałych miejscowościach gminy.

Lp.	Adres	Liczba lokali szt.	Liczba izb szt.	Powierzchnia użytkowa ogółem m ²
1	Wielka Wieś 48	7	16	350,2
2	Antolka 12 (dróżniczówka)	2	4	41,0
3	Antolka 13 (szkoła)	2	8	143,9
4	Książ Mały 59 (szkoła)	4	10	172,0
5	Moczydło	3	13	165,08
6	Książ Mały Kolonia 53 (Agronomówka)	2	4	94,47
7	Cisie	1	3	66,9
Razem		21	58	1033,55

Stan techniczny zasobów mieszkaniowych na terenie gminy jest różnorodny i zależy od formy własności. Większość budynków to obiekty pochodzące z pierwszej połowy XX w. i starsze. Ich właściciele prowadzą bieżące remonty w zależności od potrzeb i dostępności kapitału, jednak wiele obiektów wymaga inwestycji w nowe elewacje i dachy. Licznym budynkom mieszkalnym poza miejscowością Książ Wielki towarzyszy zabudowa gospodarcza związana z prowadzoną tu działalnością rolniczą.

Rozwój gminy pod względem zabudowy jednorodzinnej obejmuje w większym stopniu obrzeża miejscowości, które stanowią głównie tereny rolnicze - to głównie tu spotkać można nowszą zabudowę i powstają nowe obiekty budowlane. W ciągu ostatnich 5 lat oddano na terenie gminy 31 budynków mieszkalnych w budownictwie indywidualnym i 19 budynków niemieszkalnych (GUS).

Stan techniczny gminnego zasobu mieszkaniowego (lokali komunalnych) wskazuje na konieczność podjęcia pilnych **działań naprawczych** w zakresie termomodernizacji obiektów. Niezadowalający bilans energetyczny tych obiektów, a co za tym idzie ich wysoka energochłonność i **wysoki poziom niskiej emisji** związanej z ich ogrzewaniem związane są z fatalnym stanem elewacji, dachów, stolarki okiennej i drzwiowej oraz instalacji grzewczej. Na konieczność inwestycji w zakresie termomodernizacji wskazują także zapisy opracowanego w ostatnim czasie *Planu Gospodarki Niskoemisyjnej*.

Szczególnie zły stan techniczny prezentują **3 należące do gminy budynki mieszkalne zlokalizowane na terenie obszaru zdegradowanego:**

- ul. Krakowska 9, Książ Wielki,
- ul. Podzamcze 3, Książ Wielki,
- Książ Mały 59.

Obszar, na którym znajdują się ww. budynki wymaga rewitalizacji z uwagi na występujące tu niekorzystne zjawiska o charakterze społeczno - gospodarczo - przestrzennym, jak i środowiskowym. Jedynym podmiotem mogącym podjąć działania naprawcze w tych obiektach jest ich właściciel, tj. Gmina Książ.

Rysunek 32 Budynek ul. Krakowska 9.

Źródło: materiały UG Książ Wielki.

Rysunek 33 Budynek ul. Podzamcze 3.

Źródło: materiały UG Książ Wielki.

Rysunek 34 Budynek Książ Mały 59.

Źródło: materiały UG Książ Wielki.

Poziom sytuacji problemowej w sferze mieszkaniowej odzwierciedla fakt, iż Gmina notuje **zaległości w opłatach za mieszkanie dla blisko połowy lokali komunalnych** znajdujących się w gminnym zasobie mieszkaniowym: w 21 z 43 dostępnych lokali.

Tabela 22 Zaległości w opłatach za mieszkanie w zasobach gminnych.

		2011	2012	2013
Ogółem				
Mieszkania	mieszk.	16	-	21
wysokość zaległości	mieszk.	8	-	3
ponad 3 miesiące				
Mieszkania	tys. zł	11,8	-	17,4
wysokość zaległości	tys. zł	8,4	-	10,1

Źródło: Bank Danych Lokalnych (GUS).

Każdego roku wypłacane są z budżetu gminy dodatki mieszkaniowe w wysokości od kilku do kilkunastu tysięcy złotych.

Tabela 23 Liczba i kwoty wypłaconych dodatków mieszkaniowych.

		2011	2012	2013
Ogółem				
Liczba	szt.	109	64	66
Kwota	zł	14957	10948	9484
w zasobie gminnym				
Liczba	szt.	98	58	66
Kwota	zł	12469	10512	9484
w zasobie spółdzielczym				
Liczba	szt.	11	6	0
Kwota	zł	2488	436	0

Źródło: Bank Danych Lokalnych (GUS).

Problemem Książa Wielkiego, tak jak i innych gmin w Polsce, jest obecność **azbestu** w materiałach wykończeniowych budynków mieszkalnych i gospodarczych - zwłaszcza z dachów. Gmina realizuje program systematycznego usuwania azbestu z przestrzeni mieszkalnej: szacowany koszt programu w latach 2012-2016 to 1,4 mln zł. Gmina uczestniczy w wieloletnim projekcie "*Demontaż i bezpieczne składowanie wyrobów zawierających azbest z obszaru województwa małopolskiego*" realizowanym w ramach Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy SWISS CONTRIBUTION.

Identyfikacja problemów w zakresie mieszkalnictwa na obszarze rewitalizacji.

Ogólnie stwierdzić należy, iż sfera mieszkalnictwa w Gminie Książ Wielki, jak i bezpośrednio w obszarze zdegradowanym i w jego części przeznaczonej do rewitalizacji, nie stwarza znaczącej liczby istotnych problemów rozwojowych. Należy jednak wskazać następujące problemy, których rozwiązanie powinno zostać ujęte w planach rewitalizacji w najbliższych latach:

- **bardzo zły stan techniczny wielorodzinnych budynków stanowiących gminny zasób mieszkaniowy: zniszczone elewacje, dachy, stolarka okienna i drzwiowa, otoczenie. Jest to stan skutkujący pogłębieniem kryzysowych zjawisk społecznych oraz negatywnie wpływający na sytuację w gminie, w tym na jej wizerunek;**
- **duża liczba budynków komunalnych i jednorodzinnych wymagających termomodernizacji - wysoka energochłonność obiektów i niska emisja związana z ich ogrzewaniem;**
- **obecność azbestu w materiałach wykończeniowych budynków mieszkalnych.**

Określenie głównych kierunków robót technicznych potrzebnych na obszarze: mieszkalnictwo.

Najważniejsze działania w tej sferze jakie pozostają w gestii władz gminnych dotyczą rewitalizacji i przywrócenia estetyki i funkcjonalności zdewastowanym wielorodzinnym budynkom mieszkalnym znajdującym się w zasobach gminy.

Identyfikacja potencjałów w obszarze mieszkalnictwo.

- **rozwój mieszkalnictwa indywidualnego dzięki poprawie dostępności komunikacyjnej gminy – nowe budynki spełniające wysokie normy efektywności energetycznej,**
- **możliwość napływu ludności w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym (rodziny z dziećmi), pozwalający na ograniczenie zjawiska starzenia się społeczności gminy.**

3. Sfera gospodarcza.

Struktura własnościowa i wielkościowa podstawowych branż gospodarki, ilość podmiotów gospodarczych – trendy.

Na koniec roku 2014 działało w Gminie **368 podmiotów** zarejestrowanych w REGON, z tego 344 prywatne, z których ok. 82% stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Tabela 24 Podmioty gospodarcze z sektora prywatnego w Gminie Książ 2010 - 2014.

	2010	2011	2012	2013	2014
Sektor prywatny	312	314	327	341	344

Źródło: Bank Danych Lokalnych (GUS)

Liczba podmiotów gospodarczych rejestrowanych na terenie Gminy Książ Wielki powoli, ale systematycznie rośnie. Świadczy to o wzroście aktywności gospodarczej mieszkańców, chociaż **wskaźnik liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób jest ciągle niższy niż wskaźnik dla województwa: 7,1** w gminie do 10 w województwie.

Tabela 25 Wskaźniki przedsiębiorczości w Gminie Książ Wielki 2010-2014.

	2010	2011	2012	2013	2014
podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	625	628	662	692	706
podmioty wpisane do rejestru na 1000 ludności	63	63	66	69	71
podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	105,0	105,4	110,7	115,9	118,0
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności	49	49	51	53	54
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	8,2	8,2	8,5	8,9	9,0

Źródło: Bank Danych Lokalnych (GUS)

Najwięcej firm jest o charakterze handlowym i usługowym, w tym gastronomicznym, transportowym - związanych z obsługą ludności i rolnictwa, w dalszej kolejności firm z branży budowlanej i przemysłowej.

Tabela 26 Sektor prywatny w Gminie Książ Wielki wg branż, 2014.

Przedmiot działalności	2014
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	18
przemysł i budownictwo	93
pozostała działalność	257

Źródło: Bank Danych Lokalnych (GUS)

Obszar gminy ze względu na swój rolniczy charakter nie posiada większych zakładów przemysłowo – usługowych. Brak jest dużych podmiotów gospodarczych o znaczeniu ponadlokalnym. Wśród zarejestrowanych na terenie gminy podmiotów gospodarczych **dominują firmy mikro** - zatrudniające do 9 pracowników.

Tabela 27 Podmioty wg klas wielkości, 2014.

Liczba pracowników	2014
0 – 9	350
10 – 49	15
50-249	3

Źródło: Bank Danych Lokalnych (GUS)

Sołectwa na terenie gminy mają charakter przede wszystkim rolniczy, za wyjątkiem **Książa Wielkiego**, stanowiącego centralną miejscowość gminy, skupiającego większość przedsiębiorstw o charakterze handlowo - usługowym. W **Książu Wielkim działa 56 firm** prywatnych, w tym banki, apteki, gabinet weterynaryjny, restauracje, hotel ("Zameczek"). Ponadto szereg innych podmiotów świadczących usługi dla ludności. W pozostałych sołectwach na terenie gminy liczba firm waha się od 1 do 12.

W miejscowościach **Antolka, Książ Mały i Rzędowice** spotkać można po kilka firm z branży budowlanej, transportowej oraz produkcyjno - handlowej: **Antolka - 7 firm, Książ Mały - 5, Rzędowice - 7 firm**. Poza Książem Wielkim tylko Antolka dzięki bliskości drogi krajowej nr 7 daje możliwości prowadzenia działalności nakierowanej na podróżnych; w tym zakresie działa „Karczma Antolka”, oferująca także noclegi i organizację różnego rodzaju imprez.

Tereny o charakterze przemysłowym zlokalizowane są w Książu Wielkim, w obrębie **ulic Podzamcze, Długosza i Do Grodziska**. Dla działających tu firm jedną z istotnych kwestii wpływających na dalszy rozwój jest dostępność komunikacyjna - m.in. zlokalizowany jest tu największy na terenie gminy obiekt o charakterze noclegowo - gastronomicznym, hotel "Zameczek", dysponujący bogatym zapleczem konferencyjnym, odwiedzany przez licznych gości. Na chwilę obecną **stan techniczny, przepustowość oraz stan chodników ww. ulic okalających teren przemysłowy są niezadowalające**. Utrudnia to dostęp do zlokalizowanych tu firm, a tym samym ogranicza rozwój gospodarczy miejscowości, obszaru rewitalizowanego i całej Gminy.

W ramach procesu rewitalizacji konieczne jest podjęcie działań o charakterze naprawczym i modernizacyjnym, co przyczyni się do rozwiązania istniejących ograniczeń.

Rysunek 28 Tereny przemysłowe w obszarze rewitalizowanym.

Źródło: www.google.com

Najwięksi pracodawcy działający na terenie Gminy Książ Wielki:

- "Delikatesy" sp. Jawna. Ewelina Wójcik - Rogala i Jerzy Rogala.
- Ewa Pałyga Firma Handlowa.
- Firma Produkcyjno- Handlowo - Usługowa Fiano. Małgorzata Filipowicz.
- Firma Handlowo Usługowo Produkcyjna "WOJSTAŚ" s. c.
- BMJ S.C. Wojciech Biedrzyński.
- Firma Handlowo Usługowa "Maja". Krzysztof Gola.
- F.H.U. "BOBI" Robert Pachol.
- Firma Handlowo - Usługowo - Produkcyjna "FORUM" Anna Pachol.

Rynek pracy

Występowanie zjawiska **bezrobocia** to problem społeczny, z którym boryka się cała Gmina Książ Wielki. Sytuacja w tym zakresie charakterystyczna jest dla gmin wiejskich, rolniczych gdyż dominuje tu bezrobocie agrarne - ukryte.

W strukturze zatrudnienia przeważa rolnictwo i leśnictwo, a większość **ludności gminy stanowi ludność rolnicza**. Praca w rolnictwie (zwłaszcza uprawa warzyw) jest ściśle związana z cyklami przyrody - w okresie zimowym występuje zmniejszona ilość pracy.

Brak pracy jest przyczyną **ubóstwa** w Gminie. Bezrobocie i ubóstwo powodują, że rodziny przestają spełniać właściwe dla nich funkcje. Mają one trudności z realizacją przede wszystkim funkcji ekonomicznej i wychowawczo-opiekuńczej. Wynika to z **niskiego poziomu dochodów** oraz ograniczonych możliwości poprawy sytuacji materialnej przez podjęcie pracy zarobkowej przez obojga rodziców. Występujące bezrobocie i związane z nim ubóstwo mogą doprowadzić do marginalizacji i wykluczenia społecznego określonych grup mieszkańców Gminy.

Zgodnie z danymi GUS za ostatnie 5 lat **liczba bezrobotnych** w gminie za ostatni rok 2014 zmniejszyła się w stosunku do roku poprzedniego i zbliża się do poziomu zarejestrowanego w roku 2010. A zatem widoczna jest istotna poprawa sytuacji w tym zakresie.

Tabela 28 Bezrobotni zarejestrowani wg płci z terenu Gminy Książ Wielki.

	2010	2011	2012	2013	2014
Ogółem	194	231	244	257	184
Mężczyźni	93	84	99	116	82
Kobiety	101	147	145	141	102

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Poprawił się także w ostatnich latach stosunek liczby bezrobotnych kobiet do bezrobotnych mężczyzn - więcej Pań znajduje zatrudnienie.

Tabela 29 Udział bezrobotnych z terenu Gminy Książ Wielki zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci.

	2010	2011	2012	2013	2014
ogółem	6,1	7,3	7,7	8,2	5,9
mężczyźni	5,3	4,8	5,7	6,8	4,8
kobiety	7,0	10,3	10,1	9,8	7,2

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Aktualne dane Urzędu Gminy na temat bezrobocia wskazują na łączną liczbę 158 osób w gminie, z czego najwięcej bezrobotnych pochodzi z Książa Wielkiego, w Antolce zarejestrowanych jest 7 osób, w Książu Małym 2, zaś w Rzędowicach 9.

Tabela 7 Bezrobocie w poszczególnych miejscowościach, 2015 r.

Miejscowość	Liczba zarejestrowanych bezrobotnych
Antolka	8
Boczkowice	2
Cisia Wola	15
Cisie	7
Częstoszowice	4
Giebułtów	5
Konaszówka	9
Krzeszówka	3
Książ Mały	3
Książ Mały-Kolonia	8
Książ Wielki	37
Łazy	6
Małoszów	2
Mianocice	5
Moczydło	13
Rzędowice	9
Tochołów	5
Trzonów	5
Wielka Wieś	9
Zaryszyn	5
Głogowiany-Wrzosy	7
Głogowiany-Stara Wieś	4

Stopa bezrobocia na terenie powiatu miechowskiego wyniosła na koniec lipca 2016 7,7%. W IX 2016 roku zarejestrowanych było 1545 bezrobotnych - bezrobotni z terenu Gminy Książ Wielki stanowią więc ok. 10% ogółu osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Miechowie. Główne przyczyny długotrwałego bezrobocia na terenie Gminy to:

- brak kwalifikacji lub wykształcenie niezgodne z potrzebami rynku,
- bezrobocie agrarne,
- brak motywacji do podjęcia pracy (wykluczenie społeczne),
- brak ofert pracy.

Liczba **zatrudnionych** na terenie gminy systematycznie wzrasta. Wskaźnik GUS pracujący na 1000 ludności w 2010 wyniósł 83 osoby, zaś w roku 2014 - 89 osób. Warto zwrócić uwagę na fakt, iż **znacząca grupa lokalnych pracodawców zlokalizowana jest na terenie obszaru zdegradowanego, w tym rewitalizowanego, co sprawia, że rewitalizacja tych obszarów pełni ważną rolę w pobudzeniu rozwoju gospodarczego całej Gminy.**

Tabela 30 Pracujący wg płci z terenu Gminy Książ Wielki.

	2010	2011	2012	2013
ogółem	442	431	480	469
mężczyźni	153	150	171	172
kobiety	289	281	309	297

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

W Powiatowym Urzędzie Pracy w Miechowie najwięcej osób bezrobotnych zarejestrowanych to osoby bez zawodu. Następną grupę zawodową stanowią osoby zarejestrowane w zawodzie technik ekonomista. Oferty pracy pojawiające się na lokalnym rynku pochodzą głównie z handlu i usług.

Poza miejscowością Książ Wielki, pomiędzy poszczególnymi sołectwami gminy nie występują znaczące różnice w liczbie i kondycji funkcjonujących przedsiębiorstw. Pracujący mieszkańcy głównie dojeżdżają do pracy poza terenem gminy, w tym kontekście kluczowa staje się dostępność komunikacyjna w rozumieniu zarówno lepszego stanu infrastruktury drogowej jak i lokalnych Park&Ride, umożliwiających korzystanie z komunikacji zbiorowej.

Rolnictwo

Dogodne warunki do rozwoju rolnictwa spowodowały, że **podstawową funkcją na tym terenie jest produkcja rolna, uprawa zbóż, głównie pszenicy i ziemniaków oraz hodowla**. Rolnictwo stanowi podstawowe źródło utrzymania ludności. Teren, na którym leży Gmina Książ Wielki zaliczany jest w skali kraju do obszarów o **wysokim stopniu ochrony gleb**, zaliczonych do "*narodowych zasobów*

dla przyszłości". Przeważają tu zwarte masywy gleb klasy bonitacyjnej **III**, stanowiące 50% powierzchni gruntów rolnych, które zalicza się do tzw. *"zasobów nienaruszalnych"*. Rejon ten posiada dobre warunki do rozwoju upraw ekologicznych.

Tabela 8 Klasyfikacja bonitacyjna użytków rolnych w Gminie Książ Wielki - udział %.

Użytki rolne	Klasy bonitacyjne								
	I	II	IIIa	IIIb	IVa	IVb	V	VIa	VIb
Grunty orne	-	3,2	25,1	24,9	24,2	11,9	10,1	0,6	-
Użytki zielone	-	17,1	22,7		22,9		21,8	5,8	2,7

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Książ Wielki.

67% powierzchni gminy zajmują użytki rolne, natomiast lasy stanowią 27% i posiadają one wysoką pozycję w środowisku przyrodniczym gminy. Lasy w całości zalicza się do dzielnicy leśnej - Kraina Małopolska i regionu leśnego – Wyżyna Miechowska, skupiającej najcenniejsze ekosystemy leśne będące pozostałością dawnego lasostępu. Lasy te charakteryzują się dużą zmiennością gatunkową drzewostanów oraz bogatym, wielogatunkowym podszytem i runem z cenną roślinnością zieloną i kserotermiczną. W strukturze rolniczej przestrzeni produkcyjnej dominują grunty orne (94,5% powierzchni użytków rolnych), sady (2,2%), łąki trwałe (2,0%) i pastwiska trwałe (1,3%).

W **obszarze zdegradowanym** struktura użytkowania gruntów przedstawia się w sposób następujący:

Rysunek 32 Struktura użytkowania gruntów w obszarze zdegradowanym.

Lp.	Wieś	Sady	Lasy prywatne	Lasy państwowe	Grunty orne, łąki i pastwiska	Pozostałe	Ogółem
		Ha	ha	Ha	Ha	ha	ha
1	Antolka	8	-	-	275	28	311
2	Książ Mały	5	6	-	378	23	412
3	Książ Wielki	7	9	-	385	161	562
4	Rzędowice	14	11	-	526	43	594

Źródło: dane UG Książ Wielki.

Działalność rolnicza i hodowlana ma charakter stabilny. Odnosi się to zarówno do struktury użytkowania ziemi jak i struktury własności. Do czynników oddziałujących niekorzystnie zaliczyć należy: **rozdrobnioną strukturę gospodarstw** rolnych,

występowanie dużej ilości gruntów trudnych do uprawy ze względu na **lokalizację na stromych stokach**. Czynniki te powodują niską dochodowość z prowadzenia gospodarstwa rolnego.

Tabela 33 Struktura obszarowa gospodarstw rolnych na terenie Gminy Książ Wielki, 2010.

Wielkość gospodarstwa	Liczba gospodarstw [szt.]	Udział % w ogólnej liczbie gospodarstw [%]
do 1 ha włącznie	157	16,2
1-5 ha	338	34,8
5-10 ha	269	27,7
10-15 ha	94	9,7
15 ha i więcej	113	11,6
RAZEM	971	100

Źródło: BDL, GUS, Spis rolny 2010.

Strefa "Rolnictwo" nie wymaga interwencji w ramach procesu rewitalizacji.

Identyfikacja problemów w zakresie gospodarki na obszarze rewitalizacji.

- **niski wskaźnik przedsiębiorczości;**
- **dominujący rolniczy charakter i brak większych zakładów pracy;**
- **utrudnienia komunikacyjne dla prowadzenia działalności gospodarczej związane z niezadowalającym stanem dróg i ulic prowadzących do głównych terenów o charakterze przemysłowym:**
 - ul. Długosza i ul. Podzamcze, Książ Wielki, dz. nr 905/1, obręb 12 Książ Wielki, powierzchnia 0.5757 ha, własność Skarbu Państwa w trwałym zarządzie Gminy,
 - ul. Stroma, Książ Wielki, dz. nr 912/1, obręb 12 Książ Wielki, powierzchnia 0.1000 ha, własność Skarbu Państwa w trwałym zarządzie Gminy.
 - chodniki przy ul. Do Grodziska, Książ Wielki - dz. nr 708/4 i 708/5, obręb 12 Książ Wielki.

Identyfikacja potencjałów w zakresie gospodarki na obszarze rewitalizacji.

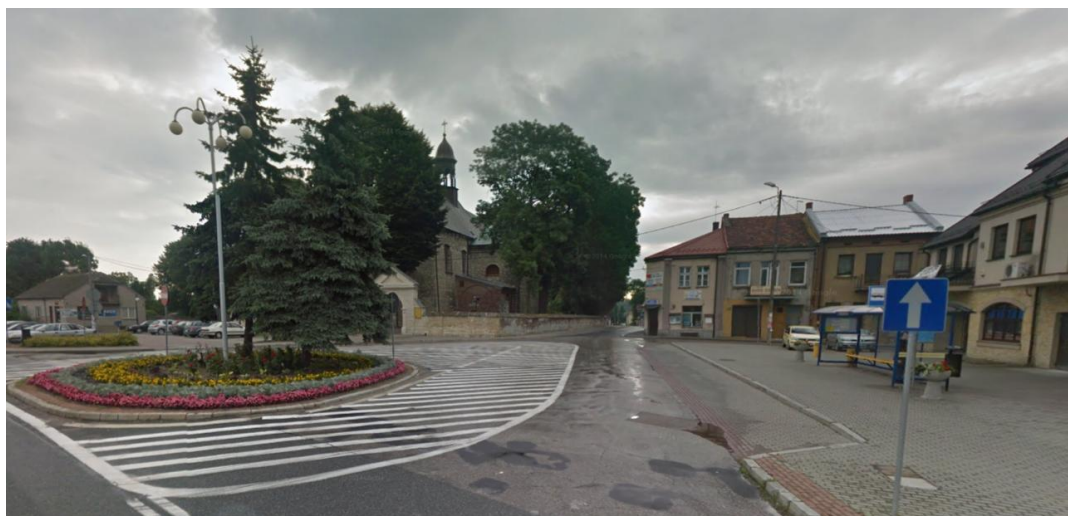
- **położenie przy trasie E7 Kraków-Warszawa, co daje możliwości podejmowania pracy poza terenem gminy;**
- **rozwój lokalnej przedsiębiorczości dzięki poprawie dostępności komunikacyjnej i warunków prowadzenia działalności.**

4. Sfera przestrzenno-funkcjonalna i środowiskowa.

Cały diagnozowany teren ma charakter falisto-pagórkowaty. Większą część obszaru stanowią tereny rolnicze i zabudowa, na którą wpływ ma ukształtowanie terenu. Zabudowa mieszkaniowa, zagrodowa i jednorodzinna, w obrębie poszczególnych jednostek administracyjnych, ukształtowana historycznie, lokalizowana była przeważnie **przy głównych ciągach komunikacyjnych**, w pobliżu istniejących obiektów usługowych. Część zabudowy osadniczej na terenie gminy ma charakter **zabudowy rozproszonej**, spowodowanej głównie lokalizacjami siedlisk rolniczych w obrębie areałów znajdujących się w posiadaniu danego inwestora. Tereny istniejących zespołów osadniczych są w dużym stopniu zainwestowane, z **nielicznymi jedynie wolnymi działkami**, możliwymi do zagospodarowania na cele budownictwa zagrodowego lub jednorodzinnego i usługowego z zakresie usług podstawowej obsługi ludności, usług publicznych i komercyjnych, obsługi z zakresu otoczenia rolnictwa.

Ukształtowanie terenu oraz historia rozwoju wsi spowodowały, iż **większość z nich nie posiada wyraźnie wyodrębnionego centrum**, w którym mogłoby skupiać się życie ludności. W miejscowości **Książ Wielki funkcję centrum - rynku** - pełnią okolice kościoła parafialnego p.w. św. Wojciecha, tuż przy przecinającej miejscowości drodze krajowej nr 7. W okalających rynek kamienicach zlokalizowane są liczne sklepy i punkty usługowe, znajduje się tu także główny parking.

Rysunek 35 Rynek w Książu Wielkim.

Źródło: www.maps.google.com

Z uwagi na pagórkowate ukształtowanie terenu **trudno jest wskazać dominantę krajobrazu poszczególnych miejscowości** - stanowić będą je liczne zabytki: kościoły, Zamek Mirów, czy też obiekty użyteczności publicznej: szkoły z zapleczem.

W miejscowości Książ Wielki, przy ulicy równoległej do trasy krajowej 7, w niedalekiej odległości od rynku i terenów przemysłowych oraz hotelu "Zameczek" - głównej infrastruktury noclegowo - gastronomicznej, zlokalizowany jest **niezagospodarowany i mocno zdewastowany plac, zwany przez mieszkańców "Małym Rynkiem"** (działki nr 913: 0,0554 ha i 912/1: 0,1000 ha). Przestrzeń ta, po odpowiednim zagospodarowaniu, mogłaby stanowić dla mieszkańców istotne miejsce spotkań - ciche i bezpieczne, gdyż oddzielone od ruchliwej drogi krajowej ścianą zabudowy. Powstanie tego typu wspólnej i przyjaznej przestrzeni w istotny sposób przyczyniłoby się do wzmocnienia istniejących więzi lokalnej społeczności. Jest to **funkcja szczególnie istotna na obszarach, na których w nasilonym stopniu występują problemy wykluczenia społecznego** mieszkańców, a sytuacja taka zachodzi w miejscowości Książ Wielki.

Rysunek 36 Lokalizacja Małego Rynku przy ulicy Stromej.

Źródło: SIP Gminy Książ Wielki.

Rysunek 37 Zdegradowany Mały Rynek przy ul. Stromej.

Źródło: materiały UG Książ Wielki.

W ramach procesu rewitalizacji potrzebne jest podjęcie działań zmierzających do **nadania Małemu Rynkowi nowych funkcji** i opracowanie planu inicjatyw służących ożywieniu tego miejsca poprzez **zapropozowanie ciekawej oferty zagospodarowania czasu wolnego**.

Zasoby kulturowe

Zasoby dziedzictwa kulturowego na terenie Gminy Książ Wielki stanowią liczne stanowiska archeologiczne oraz obiekty zabytkowe. Największe skupiska stanowisk archeologicznych objętych częściową ochroną znajdują się na terenie miejscowości Książ Wielki, Mianocice, Rzędowice, Wielka Wieś, Konaszówka, Głogowiany, Małoszów oraz pojedyncze w miejscowościach Częstoszowice i Moczydło. Stanowiska archeologiczne stanowią pozostałości śladów osadnictwa i przebiegów historycznych szlaków. Do najstarszych wiekiem obiektów kulturowych na terenie Gminy Książ Wielki zaliczyć można kopce pradziejowe w Moczydle i Rzędowicach oraz grodzisko położone na łąkach Książa Wielkiego zwane pospolicie "Kółkiem", na którym ślady zabudowy sięgają połowy XII wieku. Ponadto na terenie gminy znajduje się szereg zabytkowych obiektów architektury i budownictwa, w tym wpisane do wojewódzkiego rejestru zabytków; do najcenniejszych należą:

- **Zespół Pałacowy Myszkowskich, tzw. Zamek na Mirowie z 1585 roku**, składający się z pałacu, kaplicy, biblioteki, ogrodu kwaterowego z XVI wieku powiększonego o park krajobrazowy - zespół pałacowy: pałac, dwa pawilony, założenie ogrodowe z murami i parkiem wraz z okolicznym krajobrazem, nr rej. **A-385** z 24.01.1957 i **A-979** z 03.07.1978(Kielce) [A-885/M] - magnacką rezydencję dla biskupa Piotra Myszkowskiego wzniósł mistrz Santi Gucci z Florencji. Budowę, która trwała kilkanaście lat, rozpoczęto w 1585 roku. Do dziś parter i pierwsze piętro pałacu zachowały dawny, renesansowy wystrój. Liczne przebudowy obejmowały jedynie wyższe kondygnacje. Najpoważniejsze prace (podwyższenie rezydencji o III piętro) przeprowadził w końcu XVIII wieku, dziesiąty ordynat margrabia Franciszek Wielopolski. Zespół proponowany do objęcia **parkiem kulturowym** w ramach *Wojewódzkiego programu opieki nad zabytkami*.

- **Zespół Kościoła Parafialnego p.w. Św. Wojciecha w Książu Wielkim** - wraz z dzwonnica, cmentarzem i ogrodzeniem z bramką, nr rej. **A-90** z 15.01.1969 (Kraków) i **A-972** z 21.03.1978 (Kielce) [A-887/M] - wzmiankowany po raz pierwszy w 1325 roku. Najstarsze mury obecnej świątyni pochodzą z XV wieku. W kaplicy św. Jana Chrzciciela są trzy płaskorzeźby (XVI wiek) z czerwonego marmuru, przedstawiające Jana Tęczyńskiego, jego żonę Katarzynę z Łaskich oraz ich córkę, też Katarzynę.
- **Zespół Klasztorny Augustianów z XIV wieku w Książu Wielkim** - kościół p.w. św. Ducha z cmentarzem i ogrodzeniem oraz budynek poklasztorny, nr rej. **A-110** z 08.02.1969 (Kraków) i **A-971** z 21.03.1978 (Kielce) [A-886/M] - z pięknej budowli gotyckiej (ufundowanej przez Jana Melsztyńskiego), pozostało niezmiennione prezbiterium i stara zakrystia.
- Bożnica z XIX wieku w Książu Wielkim,
- Zespół Kościoła Parafialnego p.w. Narodzenia NMP z XV wieku w Książu Małym, nr rej. **A-968** z 17.08.1977 (Kielce) [A-888/M],
- Zespół Dworski z XVIII wieku w Mianocicach - pałac i park, nr rej. **A-974** z 21.03.1978 (Kielce) [A-924/M] - wybudowany na miejscu starszego, w XVIII wieku. Majątek należał m.in. do: Tęczyńskich, Bonerów, Oleśnickich, Branickich, Myszkowskich, Morsztynów, Jordanów i Hallerów.
- Zespół Dworski z XIX wieku w Rzędowicach,
- Zespół Dworski z XIX wieku w Zarzysynie,
- Karczma w Antolce, wł. Ewa Pałyga, mur., 1836, remont ok. 1980. **nr rej. A-994** z 22.03.1980 (Kielce) [A-671/M], (stanowiąca charakterystyczny przykład architektury klasycystycznej, unikalny dla tego typu budownictwa).

Interesujące są również **miejsca pamięci narodowej**, stanowiące świadectwo uczestnictwa ludności gminy w tragicznych wydarzeniach wojennych tj.:

- Obelisk pamięci pomordowanych w czasie II Wojny Światowej – Cisie, las Strzyganiec,
- Mogiła ofiar II Wojny Światowej na cmentarzu parafialnym w Książu Wielkim,
- Mogiła ofiar I Wojny Światowej na cmentarzu parafialnym w Książu Wielkim,
- Pomnik pamięci pomordowanych w czasie pacyfikacji wsi Trzonów,
- Obelisk pamięci pomordowanych przez hitlerowców – Książ Wielki, las Chrusty,

- Mogiła mieszkańców wsi Trzonów i Maciejów (Gmina Słaboszów) pomordowanych w czasie pacyfikacji w/w wsi w roku 1944 – cmentarz parafialny w Książu Małym,
- Mogiła poległych powstańców z okresu powstania styczniowego – cmentarz parafialny w Książu Małym.

Na **zagrożenia dóbr kultury leżących w obszarze zdegradowanym** składają się zagrożenia ekologiczne i zagrożenia tożsamości kulturowej. **Zagrożenia ekologiczne** stanowią opady związków siarki i fluoru z Krakowa i Śląska, a także opady związków chemicznych z lokalnych zakładów produkcyjnych. **Zagrożenia tożsamości kulturowej** wynikają z zaniku lokalnych tradycji, nazewnictwa i in. Do **zagrożeń dla wartości krajobrazu kulturowego** zalicza się: nieuporządkowaną strukturę funkcjonalno - przestrzenną (zakłady produkcyjne w obrębie terenów mieszkalnych), przekraczanie rodzimej skali zabudowy, brak koncepcji zachowania drewnianego budownictwa i zmniejszanie się liczby obiektów wpisanych do ewidencji zabytków, brak odpowiednich sposobów użytkowania zespołów dworsko-parkowych.

Przestrzeń rekreacyjna.

W obszarze zdegradowanym występują nieliczne obiekty i tereny o przeznaczeniu rekreacyjnym, dostępne zarówno dla dzieci, jak i dorosłych: boiska, tereny zielone, a także oddane do użytku w 2015 roku dwa nowe place zabaw przy punktach przedszkolnych w Antolce oraz w Książu Małym. Gmina, jako właściciel terenów systematycznie prowadzi zatem inwestycje służące zapewnieniu mieszkańcom atrakcyjnej oferty zagospodarowania czasu wolnego. Poziom nasycenia tego typu infrastrukturą jest jednak nadal zbyt niski w stosunku do potrzeb. Szansą na poprawę tego stanu rzeczy jest wykorzystanie terenów pozostających w dyspozycji gminy: **istnieje potrzeba stworzenia terenów o funkcjach rekreacyjnych (placów zabaw, ławeczek, boisk itp.)**

W ramach rewitalizacji planuje się **ulożenie nowych funkcji rekreacyjnych** w miejscowości Książ Wielki poprzez **budowę placu zabaw przy ulicy Do Grodziska (działka nr 708/1 powierzchnia 0,0763 ha)**, a zatem w **bezpośrednim sąsiedztwie rewitalizowanego Małego Rynku** i planowanych do rewitalizacji terenów przemysłowych.

Rysunek 38 Lokalizacja planowanego terenu rekreacyjnego w Książu Wielkim.

Źródło: SIP Gminy Książ Wielki.

Ponadto podobną inwestycję zaplanowano także w **Książu Małym** - odpowiednio **dostosowany do potrzeb grupy wiekowej plac zabaw** powstanie przy szkole podstawowej (**działka nr 101, powierzchnia 0,9728 ha**).

Własność gruntów

W posiadaniu Gminy Książ Wielki znajduje się **167,0131 ha gruntów** na 13 783 ha łącznej powierzchni gminy. Z tego **w obszarze zdegradowanym**:

- Książ Wielki: ~17,000 ha,
- Książ Mały: 2,0080 ha,
- Antolka: 1,4603 ha,

- Rzędowice: 2,3889 ha.

Pozostałe grunty w gminie znajdują się **we władaniu osób fizycznych** (zdecydowaną większość powierzchni gminy stanowią grunty osób fizycznych wchodzących w skład gospodarstw rolnych) i in. podmiotów: grunty Skarbu Państwa, kompleks gruntów Lasów Państwowych.

Uwarunkowania ochrony środowiska.

Północno-zachodnia część powiatu miechowskiego, w której położona jest gmina Książ Wielki znajduje się na **granicy wyżyny krakowsko-częstochowskiej i niecki Nidy**. W budowie geologicznej tych obszarów występują różne struktury geologiczne, którymi są monoklina śląsko-krakowska i niecka miechowska. Charakterystycznym elementem rzeźby jest **występowanie płaskich garbów, rozdzielonych dolinami** wypełnionymi łami mioceniowymi. Powierzchnia ta przykryta jest parometrową pokrywą lessową - wyniesiona morfologicznie pokrywa jest rozcięta gęstą siecią dolin i jarów pochodzenia eolicznego, sufozyjnego i rzeczno-erozyjnego. Obrzeża tej wyżyny lessowej tworzą wzgórza – Góra Klin i Biała Góra.

Obszar gminy na odcinku Rzędowice - Giebułtów przecina **rzeka Nidzica** biorąca swój bieg w Rogowie - ok. 280 m.n.p.m. Nidzica jest lewobrzeżnym dopływem Wisły, o długości 62,8 km, i powierzchni zlewni 708 km². W klasyfikacji ogólnej i fizyko-chemicznej rzeka nie odpowiada normatywowi żadnej z klas czystości. Natomiast w klasyfikacji bakteriologicznej mieści się w trzeciej klasie.

Dnem Nidzicy jest Podół Książki. W jego centralnej części są **stawy rybne** o powierzchni 70 ha. Na terenie gminy, w tym w obszarze zdegradowanym występują **źródła** (w Konaszówce, **Rzędowicach**, Giebułtowie, Wielkiej Wsi). W wyniku wierceń na głębokości 300 m odkryto tu **źródła o temp. 38°C**. Na głębokości 3000 m odkryto śladowe ilości **ropy naftowej, gazu ziemnego i węgla brunatnego**.

Według regionalizacji klimatycznej Polski obszar ten znajduje się w **regionie klimatycznym śląsko-małopolskim**, w krainie klimatycznej nr 50. Klimat jest tutaj kształtowany pod dominującym wpływem wyżyn.

Cały obszar gminy znajduje się w obrębie **Obszaru Chronionego Krajobrazu Wyżyny Miechowskiej** – wyznaczonego Uchwałą nr XVIII/303/12 Sejmiku

Województwa Małopolskiego z dnia 27 lutego 2012r., stanowiącego małopolską część **Miechowsko - Działoszyckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu** (rozp. Nr 12/95 woj. kieleckiego z 29 września 1995), z uwagi na występujące tutaj cenne zbiorowiska roślinne oraz urozmaiconą rzeźbę terenu.

Tabela 9 Obszary prawnie chronione na terenie Gminy Książ Wielki.

Rodzaj obszaru	J.m.	Powierzchnia
Ogółem	Ha	13783,00
rezerваты przyrody	Ha	31,48
obszary chronionego krajobrazu razem	Ha	13783,00
rezerваты i pozostałe formy ochrony przyrody na obszarach chronionego krajobrazu	Ha	31,48
Pomniki przyrody	szt.	4

Źródło: BDL (GUS).

Najbliżej położone **obszary Natura 2000:**

1. **Giebułtów**, kod obszaru: PLH120051, forma ochrony: specjalny obszar ochrony siedlisk (Dyrektywa Siedliskowa), położony w północnej części Wyżyny Miechowskiej przy drodze z Kaliny Wielkiej do Giebułtowa w gminie Książ Wielki;
2. **Kwiatówka**, kod obszaru: PLH120056, forma ochrony: specjalny obszar ochrony siedlisk (Dyrektywa Siedliskowa), położony w gminie Książ Wielki; zajmuje niewielkie wzniesienie na obszarze Garbu Wodzisławskiego, tuż przy granicy z Wyżyną Miechowską. Leży wewnątrz większego kompleksu leśnego, tzw. uroczyska Chrusty, położonego na zachód od międzynarodowej drogi E7.

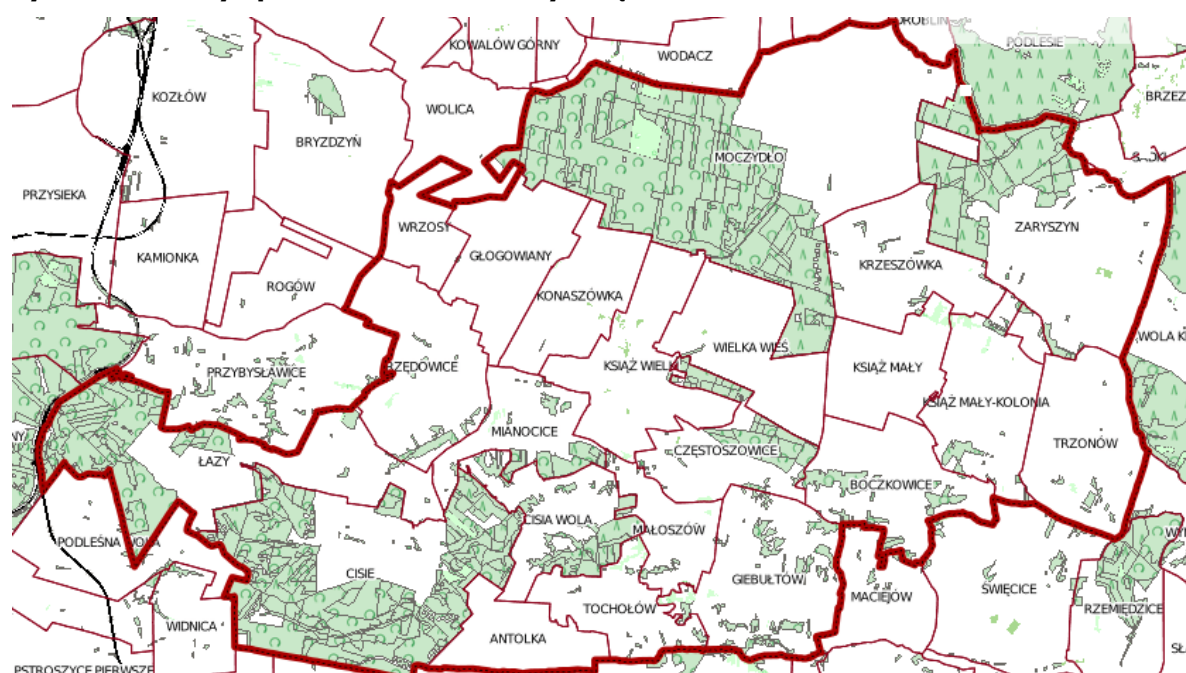
Lasy pokrywające w 27% powierzchnię gminy w całości zalicza się do dzielnicy leśnej - Kraina Małopolska i regionu leśnego – Wyżyna Miechowska, skupiającej **najcenniejsze ekosystemy leśne będące pozostałością dawnego lasostępu.**

Lasy te charakteryzują się dużą zmiennością gatunkową drzewostanów oraz bogatym, wielogatunkowym podszytem i runem z cenną roślinnością zieloną i kserotermiczną. Bogactwo to dokumentują wyodrębnione na terenie gminy **kompleksy leśne:**

Na uwagę zasługują również **parki miejskie** położone:

1. w otoczeniu Pałacu Myszkowskiego w Książu Wielkim,
2. park dworski w Zarzyszynie,
3. park dworski w otoczeniu Warsztatów Terapii Zajęciowej w Rzedowicach.

Rysunek 39 Lasy i parki na terenie Gminy Książ Wielki

{ 102 }

W 2006 r. sporządzono *Program Ochrony Środowiska dla Gminy Książ Wielki*, w którym zdefiniowano główne zagrożenia dla środowiska naturalnego gminy oraz sposoby ich zapobiegania. **Zagrożenia dla środowiska** występujące w gminie Książ Wielki mają swoje źródła w **działalności człowieka jak i mają charakter naturalny**. Główne składniki środowiska takie jak: powietrze, wody czy gleby zostały do pewnego stopnia zmienione działalnością mieszkańców rejonu.

W gminie **brak jest generalnie źródeł zagrożenia hałasem**. Jedynie główne drogi komunikacyjne mogą być źródłem zwiększonego natężenia hałasu w okresach wzmożonego ruchu. Jednak wg informacji w materiałach źródłowych nie przekracza on 60 db, czyli nie wykracza poza wartości dopuszczalne opublikowane w cytowanym rozporządzeniu.

Na terenie gminy występuje **zagrożenie promieniowania elektromagnetycznego** od urządzeń radiokomunikacyjnych, głównie stacji bazowych telefonii komórkowej.

Głównym ciekim na terenie gminy jest rzeka Nidzica. Rzeka ta jest pozaklasowa ze względu na ilość zawieszin, stanowiących głównie wymywane elementy lessowe podłoża. Istnieje duże prawdopodobieństwo **zagrożenia Nidzicy eutrofizacją ze względu na brak sieci kanalizacyjnej wraz z oczyszczalniami ścieków**, a tym samym nielegalnego zrzutu ścieków bytowych do okolicznych rzek i strumieni. Na poprawę stanu czystości niewątpliwie wpływa rozbudowa systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków na terenie gminy Książ Wielki.

Zasoby wód podziemnych są zagrożone głównie przez zaburzenia równowagi w obiegu wód oraz degradację ich jakości poprzez zanieczyszczenia mechaniczne, chemiczne i biologiczne. Degradacja wód podziemnych powodowana jest przez: **przesączanie się do gruntu substancji szkodliwych**, ścieków z nieszczelnych szamb przydomowych, gnojówki z często nieszczelnych gnojowników, odcieków z nielegalnych składowisk odpadów, nadużywanie nawozów i środków ochrony roślin, wiercenia, odkrywki żwiru.

Poważnym zagrożeniem stanu czystości środowiska są **odpady i ich nielegalne i niezabezpieczone składowiska**.

Rolnictwo jako wiodący kierunek działalności gospodarczej w gminie ma decydujący udział w degradacji środowiska, powodowanej **niewłaściwymi zabiegami agrotechnicznymi, eksploatacją surowców i wycinką drzew**. Stosowanie w produkcji rolniczej nadmiernej ilości nawozów sztucznych, a także wprowadzanie nowoczesnych mocno stężonych środków chemicznej ochrony roślin, powoduje zmiany chemiczne w pokrywie glebowej. Działania tego rodzaju mogą powodować trudno odwracalne zmiany w chemizmie profilu glebowego o długoletnich negatywnych skutkach dla środowiska gruntowego. Innym źródłem zanieczyszczeń pochodzenia rolniczego dla zasobów glebowych jest **intensywna hodowla i tucz trzody chlewnej** wiążące się z problemami potencjalnego zagrożenia środowiska wodno-gruntowego gnojowicą.

Lasy znajdujące się na tym obszarze zagrożone są **zanieczyszczeniami atmosfery a także niewłaściwie prowadzoną działalnością gospodarczą**, która może powodować zubożenie fauny, flory i zanik stanowisk roślin chronionych. Wylesienie działów wodnych i terenów źródłiskowych powoduje zachwianie równowagi wodnej i nasilenie procesów erozyjnych i osuwiskowych, a także obniża wartości estetyczne i kulturowe obszaru. Degradacja strefy leśnej, poprzez wylesianie enklaw leśnych powoduje rozdrobnienie i zmniejszanie areałów lasów. Degradacja zadrzewień wiąże się z ich likwidacją głównie z brzegów rzek, dróg i terenów śródpolnych. Zadrzewienia i zakrzewienia koryt rzek ulegają najczęściej degradacji w trakcie prowadzenia niewłaściwej zabudowy koryta i korekt biegu rzeki.

Degradacja gleb jest przyczyną **zmian warunków siedliskowych**, które pociągają za sobą wypadanie gatunków wrażliwych na zmianę jakości podłoża lub przekształcenie całych ekosystemów. Zaburzenia w składzie chemicznym gleb, tj. jej zakwaszenia lub skażenia, powodują zanikanie gatunków o niskim progu tolerancji, np. na metale ciężkie, z równoczesnym ubożeniem całych zbiorowisk roślinnych. Przyczyną tych skażeń mogą być **zanieczyszczenia gazowe i pyłowe przenoszone w atmosferze**. Kolejnym zagrożeniem dla lasów jest znaczne obniżanie się w ostatnich latach poziomu wód gruntowych.

Istotnym problemem na terenie Gminy Książ, w tym zwłaszcza obszaru zdegradowanego, jest **niska emisja** generowana przez **systemy grzewcze** stosowane w zabudowie jednorodzinnej, ale także w obiektach użyteczności publicznej oraz wysoki poziom energochłonności tych budynków: nieszczelne okna, drzwi, nieocieplone dachy i elewacje, przestarzałe instalacje i źródła ciepła. Źródłem niskiej emisji jest także **ruch kołowy** - tu **zwłaszcza Książ Wielki i Antolka**, przez które przebiega trasa krajowa nr 7. Jak wynika z właśnie opracowanego „*Planu gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Książ Wielki na lata 2015-2020*”, powietrze na terenie gminy zanieczyszczają przede wszystkim: piece gospodarstw domowych, kotłownie węglowe oraz spaliny tysięcy aut przejeżdżających tranzytem drogą E7. Do czasu powstania obwodnicy w postaci drogi S7, czystość powietrza w terenie zdegradowanym można poprawić wyłącznie poprzez działania w obszarze likwidacji kotłowni węglowych i pieców węglowych w domach.

Ważne jest zaprzestanie spalania plastikowych opakowań, co powoduje emisję dioksyn – najbardziej trujących substancji chemicznych, które są nie tylko wdychane, ale także osiadają na owocach, warzywach, w glebie i wodzie. Oprócz trujących dioksyn, odnotowano w obszarze gminy także przekraczającą normy zawartość rakotwórczego benzo(a)pirenu. Powstaje on podczas spalania węgla lub drewna w przestarzałych instalacjach grzewczych, jakie wciąż posiada wiele budynków mieszkalnych. Aż 70% wytwarzanej w Gminie energii pochodzi właśnie z węgla, natomiast 27% z drewna.

Najistotniejszymi **zagrożeniami krajobrazu** są tu:

1. rozproszony charakter zabudowy południowej części gminy utrwalony obecnie obowiązującymi planami zagospodarowania przestrzennego i dalsza ekspansja osadnictwa mające negatywny wpływ na ład przestrzenny środowiska;
2. brak pełnej infrastruktury sanitarnej, co stwarza wiele rozproszonych źródeł zanieczyszczeń groźnych dla wód, powietrza, gleby, szaty roślinnej;
3. bariera przestrzenna w postaci drogi: krajowej E-7 powodującej zakłócenia w naturalnym kształtowaniu się osadnictwa;
4. nasilający się rozwój osadnictwa na stokach i wzniesieniach uwidaczniający się malejącym areałem obszarów leśnych.

Zagrożenia środowiska powodowane czynnikami naturalnymi:

- **A Pożary.** Lasy i grunty leśne zajmują ok. 27% powierzchni gminy, wobec czego pożary mogą stanowić pewne zagrożenie dla środowiska naturalnego. Prawdopodobieństwo wystąpienia pożaru rośnie wiosną, gdy dochodzi do złamania zakazu wypalania traw. Przyczynami pożaru bywają również umyślne podpalenia, ludzka bezmyślność, a także awaria sprzętu.
- **B Powódzie.** Na obszarze gminy Książ Wielki występuje zagrożenie powodziowe ze strony wód rzeki Nidzicy. Rzeka ta posiada charakter rzek nizinnych o powolnym prądzie, jednak na skutek roztopów wiosennych lub gwałtownych i długotrwałych opadów atmosferycznych gwałtownie zwiększa swój przepływ powodując erozję dna i brzegów oraz uszkadza drogi i zabudowania zlokalizowane nad jej brzegami. Ochrona przed powodzią powinna być ujęta w osobnym programie.
- **C Zagrożenia powodowane przez śnieg, wiatr, burze i gradobicia.** Duże zagrożenie stanowią stare drzewa sadzone zbyt blisko budynków. Pojawiające się kilka razy w roku wichury, największe straty powodują w lasach i wśród starych drzewostanów. Nagłe i ogromne opady śniegu mogą powodować śniegołomy, czyli łamanie i wywracanie drzew. Szczególnie narażone będą młode, źle pielęgnowane drzewostany. Wyładowania atmosferyczne mogą być przyczyną pożarów infrastruktury i drzewostanów.

Najważniejszym działaniem, jakie powinno być podjęte **w celu poprawy sytuacji na obszarze rewitalizowanym jest głęboka termomodernizacja budynków użyteczności publicznej**. Obejmuje ona nie tylko ocieplanie murów, lecz także wymianę kotłowni na gazowe albo wprowadzenie Odnawialnych Źródeł Energii (pomp ciepła), wymianę instalacji centralnego ogrzewania, instalacji ciepłej wody użytkowej i dodatkowo montaż oświetlenia ledowego.

W ramach prac rewitalizacyjnych konieczne jest **podjęcie działań termomodernizacyjnych**, zmniejszających obciążenia środowiskowe dla powietrza atmosferycznego, w szczególności w **obiektach edukacyjnych** (rozdział "Sfera społeczna"), a także w obiekcie mieszczącym **Urząd Gminy Książ Wielki - ul. Warszawska 17, działka nr 701/3, 0,3848 ha.**

Projekty w sferze przestrzeni publicznej.

Za najistotniejsze projekty w sferze przestrzeni publicznej mieszkańcy gminy uznają:

- rewitalizację zdegradowanych placów;
- nadanie nowych społecznie użytecznych funkcji terenom zdegradowanym, poprzez wypełnienie istniejących braków infrastrukturalnych: przedszkola, place zabaw, rekreacja, parkingi;
- poprawa warunków funkcjonowania lokalnych przedsiębiorców dla rozwoju gospodarki na terenie zdegradowanym;
- poprawa stanu powietrza atmosferycznego na terenie obszaru zdegradowanego.

Określenie funkcji poszczególnych stref na rewitalizowanym obszarze (mieszkaniowe, przemysłowe, rekreacyjne, usługowe itd.).

Obszar rewitalizowany stanowią tereny, których **funkcje z uwagi na duży stopień degradacji w dużej mierze uległy zatarciu** ("Mały Rynek" w Książu Wielkim), **lub nie są w pełni lub dobrze wykorzystywane** (zniszczona infrastruktura mieszkaniowa niezapewniająca godnych warunków bytowych; zniszczona infrastruktura drogowa i chodników, obniżająca dostępność komunikacyjną istotnych społecznie i gospodarczo rejonów; niezagospodarowana przestrzeń publiczna w sytuacji braków przestrzeni rekreacyjnej). Wszystkie te tereny i obiekty przedstawiają jednak **potencjał, który dobrze wykorzystany może służyć rozwiązaniu istotnych problemów społecznych** występujących na obszarze rewitalizowanym.

Po przeprowadzeniu rewitalizacji, wszystkie podstawowe funkcje mają zostać w pełni przywrócone, a terenom dotychczas niezagospodarowanym nadane zostanie nowe znaczenie, istotne z punktu widzenia obniżenia oddziaływania niekorzystnych czynników kryzysowych.

Identyfikacja problemów w zakresie przestrzennym i środowiskowym na obszarze rewitalizacji.

Do najistotniejszych problemów sfery przestrzennej zaliczyć należy:

- **występowanie na terenie obszaru rewitalizowanego, w centralnych częściach miejscowości terenów zdegradowanych ("Mały Rynek" w Książu Wielkim), wymagających nadania nowych funkcji społecznych, przydatnych dla rozwoju i dobrego funkcjonowania lokalnej społeczności:**
 - "Mały Rynek", ul. Stroma, (działki nr 913: 0,0554 ha i 912/1: 0,1000 ha).
- **zaburzona estetyka obszarów zdegradowanych, wpływająca negatywnie na standard życia mieszkańców oraz wizerunek miejscowości wśród gości i przyjezdnych;**
- **zmarnowany potencjał niewykorzystanej przestrzeni publicznej przy jednoczesnych brakach w podstawowej infrastrukturze rekreacyjnej: boiska, place zabaw (Książ Wielki, Książ Mały):**
 - proponowana budowa placu zabaw przy ul. Do Grodziska, Książ Wielki, (działka nr 708/1, powierzchnia 0,0763 ha),
 - proponowana budowa placu zabaw w Książu Małym (działka nr 101, powierzchnia 0,9728 ha),
 - proponowana budowa boiska w Książu Małym (działka nr 101, 0,9728 ha).
- **brak wystarczającej liczby miejsc parkingowych w okolicy ważnych placówek usługowych, na terenach koncentracji życia gospodarczego gminy (ul. Podzamcze, Długosza, Stroma w Książu Wielkim):**
 - parking na działkach o nr ew. 782/1 - powierzchnia 0,0380 ha i 782/5 - powierzchnia 0,0848 ha, obręb 12 Książ Wielki; własność Gminy Książ Wielki,
 - parking na działce o nr ew. 782/6, obręb 12 Książ Wielki, powierzchnia 0,0476 ha; własność Parafii Rzymsko - Katolickiej w Książu Wielkim.

- **problemy związane z ochroną środowiska naturalnego zdefiniowane w opracowaniach POŚ i PGO – ograniczanie niskiej emisji - konieczność termomodernizacji i wymiany systemów grzewczych w budynkach użyteczności publicznej - dla bezpieczeństwa ludzi, zasobów przyrodniczych gminy oraz cennych zasobów kulturowych (zabytki).**

Identyfikacja potencjałów w zakresie przestrzennym i środowiskowym na obszarze rewitalizacji.

- **większa świadomość ekologiczna mieszkańców i chęć udziału w projektach współfinansowanych ze środków publicznych, a mających na celu rozwój energetyki odnawialnej i wzrost wyposażenia w niskoemisyjne źródła ciepła, pozwalający na ograniczenie zanieczyszczeń środowiska;**
- **brak konfliktów społecznych sprzyjający prawidłowemu i intensywnemu wykorzystaniu przestrzeni wspólnych odzyskanych lub utworzonych w wyniku procesu rewitalizacji.**

5. Analiza SWOT obszaru zdegradowanego.

Tabela 10 Analiza SWOT w obszarze sfera mieszkaniowa.

	Mocne strony	Słabe strony
a.	Aktywność indywidualnych właścicieli gospodarstw domowych w obszarze wyposażenia w podstawową infrastrukturę techniczną (przydomowe oczyszczalnie ścieków, OZE).	Zdegradowane budynki mieszkalne w zasobie gminnym.
b.	Rozwój nowego budownictwa.	Niski poziom wyposażenia mieszkań i gospodarstw domowych w podstawową infrastrukturę techniczną.
c.	-	Azbest w dachach i elewacjach budynków mieszkalnych.
d.	-	Niska emisja generowana przez budynki mieszkalne w zasobie gminnym.
	Szanse	Zagrożenia
e.	Rozwój lokalnego rynku pracy – większe możliwości finansowe mieszkańców w zakresie remontów i nowoczesnego budownictwa.	Pogarszający się stan techniczny i estetyczny najbardziej zniszczonych budynków.
f.	Aktywne wdrażanie programu usuwania azbestu za pomocą różnych programów wsparcia.	Brak środków na wyposażenie gospodarstw w podstawową infrastrukturę techniczną i uzbrajanie nowych terenów pod budownictwo mieszkaniowe.
g.	Środki UE na inwestycje z zakresu mieszkalnictwa.	Zagrożenia dla zdrowia związane z występowaniem azbestu.

Tabela 11 Analiza SWOT w obszarze infrastruktura techniczna.

	Mocne strony	Słabe strony
a.	Dobra dostępność komunikacyjna - droga krajowa nr 7 i rozbudowana sieć dróg powiatowych, gminnych i lokalnych.	Rozproszona zabudowa utrudniająca prowadzenie inwestycji sieciowych.
b.	Wysoki poziom rozwoju infrastruktury technicznej: w obszarach wodociągi i energia elektryczna.	Niski stopień skanalizowania i zgazyfikowania.
c.	-	Zły stan ulic i chodników na terenach przemysłowych.
d.	-	Niewystarczająca liczba miejsc postojowych w kluczowych miejscach obszaru zdegradowanego.

	Szanse	Zagrożenia
e.	Pozyskanie zewnętrznych środków finansowych na realizację inwestycji infrastrukturalnych.	Zagrożenia dla środowiska naturalnego związane z utrzymywaniem się niskiego poziomu skanalizowania.
f.	Możliwości w zakresie dofinansowania indywidualnych źródeł pozyskiwania energii elektrycznej, c.w.u., indywidualnych oczyszczalni ścieków.	Niewykorzystanie potencjału lokalizacji przy drodze krajowej nr 7 dla rozwoju lokalnej gospodarki.
g.	Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców - większa dbałość o środowisko naturalne i estetykę obszaru zdegradowanego.	Zaniechanie inwestycji w rewitalizację - skutki społeczne: utrata potencjalnych miejsc pracy, pogarszający się poziom jakości życia mieszkańców, negatywny wpływ na estetykę obszaru zdegradowanego.
h.	-	Pogłębiające się wykluczenie cyfrowe mieszkańców.

Tabela 12 Analiza SWOT w obszarze sfera społeczna.

	Mocne strony	Słabe strony
a.	Silne instytucje działające w sferze społecznej, w tym GOPS, GBP.	Ujemny wskaźnik przyrostu naturalnego skutkujący nasilaniem się zjawiska „starzenia się” lokalnego społeczeństwa.
b.	Wysokie nasycenie placówek edukacji szkolnej i wysoki poziom kształcenia.	Spadek liczby ludności.
c.	Sprawnie działające organizacje pozarządowe; dobry poziom współpracy z samorządem.	Bezrobocie w tym: agrarne, długotrwałe, kobiet i młodych - niski poziom dochodów gospodarstw domowych.
d.	Zaangażowanie społeczeństwa w lokalnych grupach i organizacjach.	Ubóstwo i bieda.
e.	Dobre wyposażenie w infrastrukturę sportową.	Niewystarczająca liczba miejsc w przedszkolach.
f.	Niski poziom przestępczości.	Braki i niedostatki lokalowe instytucji działających w sferze społecznej: edukacyjnej i kulturalnej.
g.	Działalność Internetowego Centrum Edukacyjno - Oświatowego.	Dysfunkcje opiekuńczo-wychowawcze w rodzinach dotkniętych biedą i uzależnieniami.
h.	-	Niedostatki w ofercie działań skoncentrowanych na przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu mieszkańców dotkniętych negatywnymi zjawiskami

		społecznymi, podopiecznych GOPS.
i.	-	Brak oferty zagospodarowania czasu wolnego i opiekuńczo - rehabilitacyjnej dla osób w wieku 60+.
	Szanse	Zagrożenia
j.	Poprawa warunków funkcjonowania instytucji edukacyjnych.	Wzrost wykluczenia różnych grup społecznych, w tym cyfrowego.
k.	Zwiększenie oferty zagospodarowania czasu wolnego młodzieży dzięki odpowiedniemu zapleczu lokalowemu i kadrowemu.	Niewykorzystanie potencjału lokalnego rynku pracy - wzrost ubóstwa.
l.	Zwiększenie dostępności programów z zakresu aktywizacji zawodowej i społecznej.	Postępujące wykluczenie z życia społecznego osób niepełnosprawnych i starych.
m.	Poprawa konkurencyjności kobiet na rynku pracy, poprzez wdrożenie lepszej oferty opieki/edukacyjnej dla dzieci w wieku przedszkolnym.	Rosnąca liczba korzystających z pomocy społecznej.
n.	Aktywizacja zawodowa i społeczna dorosłych, w tym osób w wieku 60+.	Obniżone możliwości aktywnego uczestnictwa kobiet w rynku pracy z uwagi na brak miejsc w przedszkolach.
o.	Zahamowanie spadku przyrostu naturalnego lub spadku liczby ludności.	Zbyt niskie wydatki na realizację programów miękkich w obszarze edukacji i aktywizacji zawodowej.

Tabela 13 Analiza SWOT w obszarze gospodarka.

	Mocne strony	Słabe strony
a.	Rozwinięte rolnictwo z potencjałem upraw ekologicznych.	Dominujący profil rolniczy utrudniający rozwój innych kierunków gospodarczych.
b.	Rosnąca liczba przedsiębiorstw.	Niski wskaźnik przedsiębiorczości.
c.	Bliskość istotnych ośrodków gospodarczych – rynków pracy i zbytu.	Wysokie wskaźniki bezrobocia, w tym bezrobocie agrarne.
d.	Znaczący udział jednoosobowej formy działalności w strukturze podmiotów.	Niski stopień wykształcenia ludności (profil rolniczy) i długotrwałe bezrobocie - niedostosowanie wykształcenia do potrzeb rynku pracy.
e.	Walory dla rozwoju turystyki.	Niska estetyka obszarów zdegradowanych (place, parkingi).
	Szanse	Zagrożenia
f.	Zapewnienie warunków dla rozwoju lokalnej przedsiębiorczości.	Bariery administracyjne rozwoju przedsiębiorczości; wysokie koszty prowadzenia działalności gospodarczej.

g.	Rozwój przedsiębiorstw dzięki środkom Unii Europejskiej; nowe miejsca pracy.	Spadek liczby ludności.
h.	Aktywizacja zawodowa bezrobotnych.	Brak dostosowania oferty edukacyjnej i aktywizacyjnej do potrzeb lokalnego rynku pracy.
i.	Wzrost zainteresowania turystyką.	Niewykorzystywanie posiadanych walorów rozwoju turystyki.

Tabela 14 Analiza SWOT w obszarze zagospodarowanie przestrzenne i środowisko.

	Mocne strony	Słabe strony
a.	Zasoby kulturowe i przyrodnicze o wybitnej wartości.	Występowanie zdegradowanych terenów, placów i obiektów, w tym zdegradowanej tkanki mieszkalnej.
b.	Warunki do rozwoju rekreacji i turystyki.	Niska estetyka obszarów zdegradowanych.
c.	Bogate zasoby wód i dobre jakościowo gleby.	Zły stan techniczny infrastruktury drogowej w obszarach o szczególnym znaczeniu dla rozwoju gospodarczego.
d.	Dobra dostępność komunikacyjna - droga krajowa nr 7 i rozbudowana sieć dróg powiatowych, gminnych i lokalnych.	Znaczne ilości azbestu w obiektach mieszkalnych i użyteczności publicznej.
e.	Programy gminne w obszarze ochrony środowiska.	Mała liczba miejsc parkingowych.
f.	-	Niewykorzystane walory rekreacyjne i niedostatki przestrzeni rekreacyjnych.
g.	-	Niska emisja generowana przez budynki użyteczności publicznej.
	Szanse	Zagrożenia
h.	Poprawa jakości przestrzeni i infrastruktury w celu wykorzystania potencjału posiadanych walorów kulturowych i środowiskowych.	Negatywny wpływ niskiej emisji na środowisko naturalne i zdrowie mieszkańców obszaru zdegradowanego.
i.	Poprawa warunków prowadzenia działalności gospodarczej - zainteresowanie przedsiębiorców inwestycjami w rozwój obszaru zdegradowanego.	Brak realizacji kompleksowego programu rewitalizacji i utrzymywanie się niskiego poziomu estetyki i funkcjonalności przestrzeni.
j.	Wykorzystanie środków UE dla potrzeb procesu rewitalizacji.	-

6. Podsumowanie.

Analiza poszczególnych obszarów pozwala na zdiagnozowanie kluczowych problemów i trudności w obszarze zdegradowanym/ rewitalizowanym oraz określenie skutków, jakie mogą one wywołać.

Spółeczeństwo

Zagrożenia dla rozwoju obszaru zdegradowanego i rewitalizowanego (jak i całej Gminy Książ Wielki) to przede wszystkim **zjawisko „starzejącego się” społeczeństwa** spowodowane ujemnym przyrostem naturalnym oraz wydłużaniem się życia. W dłuższej perspektywie czasowej zjawisko to będzie skutkować coraz większymi problemami związanymi z **wykluczeniem osób starszych**, zwiększającymi obciążenia dla ludności w wieku produkcyjnym. Malejąca liczba mieszkańców powodowana ujemnym przyrostem naturalnym i odpływem ludności spowodowanym brakiem miejsc pracy i bezrobociem przyczynić się może do spowolnienia rozwoju gospodarczego gminy - zmniejszenia jej dochodów, a co za tym idzie, zmniejszenia jej możliwości finansowych.

Bezrobocie wynikające m.in. z **nieodpowiedniego wykształcenia mieszkańców i rolniczego profilu ludności** wpływa na postępujące **ubożenie lokalnej społeczności** oraz rozwój różnego rodzaju **negatywnych zjawisk społecznych**, które generują kolejne obciążenia dla budżetu gminy, związane z prowadzoną przez nią polityką wsparcia socjalnego osób i rodzin dotkniętych problemami społecznymi. Szczególnie dysfunkcyjne jest tu **długotrwałe bezrobocie** oraz **bezrobocie młodych i kobiet**. Problem ten ma szerokie i długofalowe oddziaływanie: młodzi ludzie zasilą grupę bezrobotnych lub wyemigrują w poszukiwaniu zatrudnienia. W obu przypadkach będzie to wysoce niekorzystne: migracja młodych, to pogłębianie starzenia się społeczeństwa i wymierne straty dla dochodów gminy, z kolei bezrobocie w tej grupie wiekowej ma bezpośredni wpływ na ubożenie całej lokalnej społeczności.

Istotnym problemem obszaru zdegradowanego jest **brak wystarczającej liczby miejsc w przedszkolach**, co ma również istotny wpływ na poziom zamożności mieszkańców, gdyż **kobiety sprawujące opiekę nad małymi dziećmi** z braku

miejsc w przedszkolach są zmuszone do **długotrwałego pozostawiania poza rynkiem pracy**.

Do problemów w sferze społecznej należy także zaliczyć **rosnące patologie społeczne**, będące wynikiem różnego rodzaju dysfunkcji i problemów, w tym ubożenia społeczeństwa i związanego z tym niedostatecznego udziału osób i rodzin w życiu społecznym. Narastanie problemów w tej sferze skutkować będzie **wzrostem wykluczenia wielu grup społecznych**, wzrostem uzależnień, w tym zwłaszcza wśród nieletnich, a w perspektywie - istotnymi problemami mającymi wpływ na rozwój całej gminy.

Istotnie na sytuację mieszkańców wpływają także **niedostatki rynku mieszkaniowego**, a zwłaszcza fatalny stan techniczny gminnego zasobu mieszkaniowego, braki w podstawowej infrastrukturze technicznej, niska emisja i azbest w budynkach mieszkalnych, wpływające na zdrowie mieszkańców.

Gospodarka

W tym zakresie zwrócić należy uwagę na brak lub niewystarczający poziom rozwoju **warunków sprzyjających przedsiębiorczości - dostępność komunikacyjna, brak parkingów, zaburzona estetyka przestrzeni ograniczająca możliwy rozwój turystyki** – zaniedbanie tych sfer powodować może spowolnienie rozwoju gospodarczego.

Infrastruktura techniczna i zagospodarowanie przestrzenne

Najistotniejszym problemem w tej dziedzinie są: braki w infrastrukturze kanalizacyjnej, **zły stan części dróg i chodników, brak parkingów, brak stref rekreacji**, braki w infrastrukturze teleinformatycznej, niski poziom wykorzystania OZE (wysokie wykorzystanie paliw kopalnych w systemach grzewczych), obecność azbestu.

Utrzymywanie się obecnej sytuacji skutkować może dalszym pogorszeniem jakości życia mieszkańców i ich ucieczką poza teren zdegradowany, a także brakiem zainteresowania potencjalnych inwestorów rozwijaniem działalności gospodarczej na tym terenie.

Środowisko

Głównymi problemami w zakresie ochrony środowiska dotyczącymi obszar zdegradowany/ rewitalizowany są **zanieczyszczenia powietrza z lokalnych kotłowni węglowych i ruchu kołowego, niski poziom wykorzystania OZE, niski stopień kanalizacji, występowanie azbestu w tkance mieszkalnej, zagrożenia środowiskowe związane z prowadzoną działalnością rolniczą (skażenie i erozja gleb).**

Brak rozwiązań zmierzających w kierunku poprawy sytuacji w tym obszarze skutkować może zanieczyszczeniem wód i gleb, a przede wszystkim pogorszeniem jakości zdrowia mieszkańców.

IV. Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy.

Warunkiem skuteczności i realności założeń zawartych w Gminnym Programie Rewitalizacji jest ich zgodność z pozostałymi dokumentami dotyczącymi zagadnień planowania rozwoju miejscowości i gminy ale także regionu. Z tego względu podstawą dla poniższego opracowania były istniejące analizy/ plany dotyczące zagospodarowania przestrzennego oraz sytuacji społeczno-gospodarczej na terenie zdegradowanym, jak i całej Gminy Książ Wielki. Zadania ujęte w GPR i komplementarnych w stosunku do niego programach stanowią kompleksowe rozwiązanie problemów zdefiniowanych na obszarze przeznaczonym do rewitalizacji i jako takie są elementem szerszego planu rozwoju całej gminy.

Lokalna polityka społeczno-gospodarcza powinna być zgodna z polityką prowadzoną na wyższych szczeblach administracyjnych. Cele wyznaczone w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Książ Wielki, zdefiniowane na podstawie przeprowadzonej diagnozy sytuacji w obszarze zdegradowanym i towarzyszącej jej analizy SWOT, znajdują swoje uzasadnienie w dokumentach strategicznych na szczeblu regionalnym - **Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020.**

Z uwagi na fakt, iż także dokumenty opracowane na poziomie regionalnym wpisują się w Krajową Strategię Rozwoju Regionalnego na lata 2010-2020, realizacja celów na poziomie lokalnym będzie mieć swój wkład w realizację celów na wyższych poziomach odniesienia.

Na poziomie Gminy Książ Wielki funkcjonują następujące dokumenty o znaczeniu strategicznym/ planistycznym:

- 1. Strategia Rozwoju Gminy Książ Wielki na lata 2016 – 2022.***
- 2. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Książ Wielki na lata 2013 – 2022,***
- 3. Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Książ Wielki na lata 2015-2020,***

4. *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego i Plan zagospodarowania przestrzennego - dla części sołectwa Antolka ("Antolka 1") i Moczydło ("Moczydło 1").*
5. *Program Ochrony Środowiska,*
6. *Plan Gospodarki Odpadami,*
7. *Plan Rozwoju Lokalnego na lata 2005 - 2013.*

Ponadto na poziomie miejscowości opracowano *Plany Odnowy Miejscowości* dla miejscowości Konaszówka, Antolka, Tochołów, Cisie, Zaryszyn, Mianocice.

Strategia Rozwoju Gminy Książ Wielki na lata 2016 – 2022.

Strategia rozwoju jest dokumentem określającym wizję i cele rozwoju całej Gminy Książ Wielki w kolejnych latach. Jasno wytyczona wizja rozwoju została uszczegółowiona w postaci konkretnych działań, sprzyjających jej osiągnięciu. Realizacja działań ujętych w strategii powinna służyć rozwiązaniu zidentyfikowanych problemów oraz poprawie jakości życia mieszkańców, przy jednoczesnym zachowaniu równowagi w funkcjonowaniu gminy. Istotą prowadzenia podejmowanych działań jest uzyskanie mierzalnych efektów w postaci **poprawy sytuacji** w gminie, ale także wytworzenie **trwałych korzyści** dla gminy i jej mieszkańców. W oparciu o najistotniejsze problemy gminy określone w ramach SWOT stworzono zatem kompleksowy katalog celów, dla których określono konkretne działania służące ich osiągnięciu:

1. Rozwinięta i równomiernie dostępna infrastruktura i oferta społeczna.
2. Niski stopień występowania zagrożeń dla stanu środowiska naturalnego.
3. Wysoki komfort życia i prowadzenia działalności gospodarczej dzięki dostępowi do podstawowej infrastruktury technicznej o wysokiej jakości.

GPR, będąc dokumentem dedykowanym poprawie sytuacji w wyznaczonej terytorialnie części gminy, jest jednocześnie spójny z ww. celami określonymi w strategii rozwoju i przyczynia się do ich realizacji.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Książ Wielki na lata 2013 – 2022.

Strategia ma stanowić podstawę do realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej w celu poprawy funkcjonowania tej części społeczności lokalnej, która jest zagrożona wykluczeniem społecznym. Jako dokument **komplementarny w stosunku do GPR** Strategia zawiera wykaz działań planowanych do realizacji w ramach społecznego wymiaru rewitalizacji. Celem strategicznym w obszarze pomocy społecznej jest **Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu poprzez eliminację negatywnych zjawisk społecznych oraz poprawa warunków życia mieszkańców gminy Książ Wielki**. Będzie on osiągnięty poprzez wdrożenie następujących **celów operacyjnych**, będących podstawą kształtowania celów szczegółowych i skwantyfikowanych za pomocą wskaźników kierunków działania:

- 1. Aktywizacja i integracja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.*
- 2. Utworzenie systemu wsparcia dla rodzin z problemami opiekuńczo - wychowawczymi.*
- 3. Budowa systemu pomocy i wsparcia środowiskowego dla osób w wieku podeszłym oraz niepełnosprawnych.*
- 4. System wsparcia osób i rodzin dotkniętych bezrobociem.*
- 5. Budowanie zintegrowanego systemu przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym.*

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Książ Wielki na lata 2015-2020.

Głównym celem opracowanego w 2015 roku programu jest ograniczenie zużycia energii na terenie gminy, zwiększenie produkcji energii z OZE, a dzięki temu obniżenie emisji CO₂ i pyłu PM₁₀.

Zapisy planu wskazują na konkretne **cele szczegółowe**:

- Ograniczenie niskiej emisji poprzez zmniejszenie zużycia energii w budynkach i infrastrukturze komunalnej o 4 531 GJ/rok, produkcja energii z OZE 169,4 GJ/rok. Ograniczenie emisji pyłu PM₁₀ o 1,8 Mg/rok.
- Ograniczenie niskiej emisji o w wyniku działań **rewitalizacyjnych** 73,6 GJ/rok.

3. Ograniczenie niskiej emisji poprzez zmianę systemów zaopatrzenia budynków indywidualnych i gminnych w energię ciepłą w zakresie c.w.u. o 202 GJ/rok, produkcja energii z OZE 202 GJ/rok, ograniczenie emisji pyłu PM 10 o 0,08 Mg/rok.
4. Zwiększenie świadomości wpływu niskiej emisji w grupach: mieszkańców, liderów społecznych oraz wdrożenie nowych rozwiązań wewnątrz urzędu.

Okres osiągnięcia zamierzonych celów ustalono na koniec roku 2020, a zatem w okresie objętym Lokalnym Programem Rewitalizacji. Działania planowane do podjęcia w ramach GPR są **komplementarne w stosunku do celów i działań PGN** - zaplanowana **termomodernizacja** obiektów użyteczności publicznej i budynków mieszkalnych służyć będzie ograniczeniu zużycia energii, a zatem zmniejszeniu niskiej emisji na terenie gminy. Tym samym nastąpi **poprawa stanu powietrza atmosferycznego** na obszarze zdegradowanym i zmniejszenie obciążeń dla środowiska naturalnego.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Książ Wielki.

Nacelną zasadą przyjętą w Programie jest zasada zrównoważonego rozwoju, umożliwiająca harmonijny rozwój gospodarczy i społeczny gminy z ochroną jej walorów środowiskowych.

Wytyczone w programie cele polityki ekologicznej gminy to m.in.:

- Utrzymanie **dobrej jakości powietrza** na obszarze gminy.
- Szerokie wprowadzanie **wysoce energooszczędnych technologii i urządzeń (...)**, a także szerokie wprowadzanie takich technologii i urządzeń do stosowania **w gospodarstwach domowych, instytucjach publicznych i obiektach użyteczności publicznej.**
- **Zmniejszenie strat energii**, zwłaszcza energii cieplnej, w systemach przesyłowych, **poprawa parametrów energetycznych budynków** oraz relacji pomiędzy ilością wytwarzanej energii finalnej oraz ilością zużywanej energii pierwotnej.

Planowane działania rewitalizacyjne wpisują się w ww. cele, zarówno w mieszkalnym, jak i społecznym, gospodarczym i przestrzenno - funkcjonalnym wymiarze rewitalizacji.

Zaplanowane działania z zakresu termomodernizacji oraz poprawy stanu infrastruktury drogowej, wpływać będą na zmniejszenia zużycia energii i związaną z tym poprawę jakości powietrza na terenie gminy.

Plan Gospodarki Odpadami dla gminy Książ Wielki.

Program obejmuje cele związane z utrzymaniem szeroko rozumianej czystości w Gminie, związanej w wytwarzaniem, segregacją, zbiórką i utylizacją odpadów komunalnych i przemysłowych, w tym rolniczych. Procesy rewitalizacyjne w sposób pośredni realizować będą również cele PGO, gdyż poprzez uporządkowanie terenów zdegradowanych i przywrócenie funkcjonalności przestrzeniom w obszarze rewitalizowanym, nastąpi poprawa stanu czystości gminy. Wszelkie prace infrastrukturalne w ramach działań rewitalizacyjnych będą prowadzone z poszanowaniem zasad określonych w PGO.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i Plany zagospodarowania przestrzennego.

Kierunki wyznaczone w studium znalazły swe odzwierciedlenie w działaniach zaplanowanych dla realizacji w ramach GPR. Na tej podstawie należy stwierdzić, iż dokumenty te są ze sobą spójne.

Plany Odnowy Miejscowości.

Na obszarze zdegradowanym funkcjonuje *Plan Odnowy Miejscowości Antolka*.

Wśród celów operacyjnych rozwoju miejscowości znalazły się:

- *Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez rozwój infrastruktury publicznej.*
- *Wspieranie kultury i sportu, jako istotnych czynników integracji społecznej oraz budowy tożsamości lokalnej.*
- *Rozwój inicjatywy i przedsiębiorczości mieszkańców jako podstawa dobrobytu.*
- *Budowa społeczeństwa opartego na wiedzy poprzez poprawę jakości bazy i oferty oświatowej.*

Procesy rewitalizacyjne planowane w ramach GPR mają zmierzać do kompleksowego rozwiązania zidentyfikowanych potrzeb społecznych miejscowości, służąc jej odnowie, tym samym stanowiąc będą w sposób pośredni **kontynuację działań zrealizowanych w ramach POM.**

Ponadto działania planowane w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji stanowią **kontynuację lub uzupełnienie działań realizowanych w ramach zakończonych już programów rozwoju lokalnego**, nakierowanych na kwestie problemów społecznych diagnozowanych na obszarze rewitalizowanym.

CZĘŚĆ B

CELE PROGRAMU REWITALIZACJI

V. Założenia programu rewitalizacji.

Ramy czasowe określone w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Książ Wielki na lata 2016 – 2024 zostały wpisane w bieżącą perspektywę finansową Unii Europejskiej. GPR przewiduje realizację działań naprawczych w latach 2016 – 2024 z możliwością dokonywania zmian/aktualizacji, co do kolejności ich realizacji oraz planowania nowych, przy zachowaniu granic obszaru oraz głównych celów rewitalizacji.

Ze względu podobieństwo zdiagnozowanych problemów wyodrębniono **jeden obszar rewitalizacji, zbudowany z 4 podobszarów, zlokalizowanych w 4 miejscowościach.**

Biorąc pod uwagę przeprowadzoną diagnozę stanu obecnego należy stwierdzić, iż **obszary wytypowane do rewitalizacji są źródłem istotnych problemów, a nasilenie zjawisk kryzysowych jest wysokie. Zdiagnozowane zjawiska kryzysowe, choć w różnym natężeniu, występują jednak na terenie całego obszaru zdegradowanego, nie jedynie na obszarze rewitalizowanym.** Suma oddziaływania tych negatywnych czynników wpływa na możliwości sprawnego funkcjonowania i dalszego rozwoju całej gminy.

Planując konkretne działania zmierzające do poprawy sytuacji na rewitalizowanym obszarze, uwzględniono w ich doborze obowiązujące dla zadań z zakresu rewitalizacji kryteria tj. przede wszystkim **kompleksowość, synergii** oraz stworzenie dzięki wdrożeniu GPR korzystnych warunków do dalszego trwałego rozwoju gminy.

Wizja wyprowadzenia ze stanu kryzysowego (planowany efekt rewitalizacji)

Gminny Program Rewitalizacji jest dokumentem **komplementarnym w stosunku do programów uprzednio wytyczonych** i zawartych w nich działań ukierunkowanych na **zrównoważony rozwój gminy**. Na potrzeby *Strategii Rozwoju Gminy Książ Wielki* do roku 2022, opracowanej w roku 2016, sformułowana została **Misja** jako stan, do którego dążyć ma rozwój Gminy i wszelkie podejmowane na jej terenie działania inwestycyjne.

Gmina Książ Wielki społecznością o wysokim komforcie życia, zapewnionym przez równomierny dostęp do podstawowej infrastruktury publicznej, bogatą ofertę społeczną, atrakcyjne miejsca pracy i czyste środowisko.

Tworząc GPR do roku 2024, społeczność Gminy musi mieć zatem na uwadze realizację celu wyższego określonego w ww. Misji. Jednocześnie jednak GPR wskazuje na dodatkowe działania, dedykowane celom rewitalizacji, rozumianym jako **służące wychodzeniu konkretnie wskazanych obszarów gminy ze stanu kryzysowego**. Wizję stanu obszaru rewitalizacji po podjęciu ww. działań sformułowano zatem jako planowany efekt/ pożądaną stan „po” podjęciu procesu rewitalizacji i osiągnięciu jego celów. Realizacja procesu rewitalizacji powinna służyć rozwiązaniu zjawisk kryzysowych, przy jednoczesnym zachowaniu równowagi w funkcjonowaniu gminy. Istotą jego prowadzenia jest zatem uzyskanie **mierzalnych efektów** w postaci:

- 1. Zahamowania zjawisk kryzysowych w wytypowanych obszarach ich szczególnej koncentracji.**
- 2. Poprawy ogólnej sytuacji w sferach społecznej, gospodarczej, przestrzennej i środowiskowej.**

3. **Wytworzenie trwałych korzyści korespondujących z Misją rozwoju całej gminy**, wśród których wymienić należy:

- Podnoszenie poziomu rozwoju społeczno – gospodarczego gminy i zapewnienie jej silnej pozycji w powiecie i całym regionie.
- Poprawę jakości życia mieszkańców.
- Równy dostęp do infrastruktury społecznej i komunalnej.
- Wyrównywanie szans społecznych.
- Równy dostęp do czystego środowiska naturalnego.
- Rozwój przedsiębiorczości i rynku pracy.
- Podniesienie atrakcyjności gminy wśród mieszkańców i turystów.

Sformułowana na tej podstawie **wizja rewitalizacji** do roku 2024:

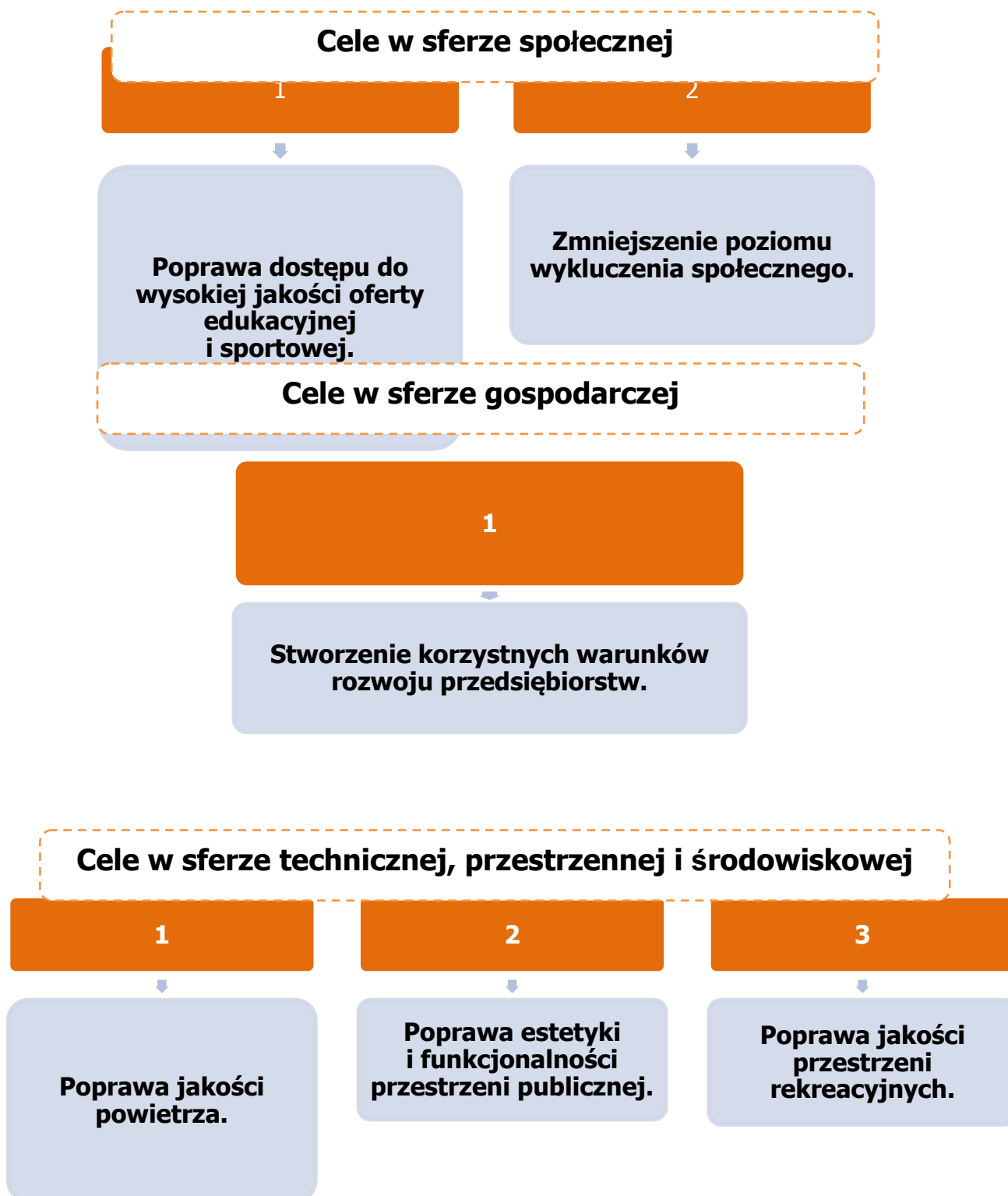
Książ Wielki, Książ Mały, Antolka i Rzędowice obszarami o niskim natężeniu występowania kryzysowych zjawisk społecznych, gospodarczych, technicznych, środowiskowych i przestrzennych, zapewniającymi mieszkańcom adekwatny rozwój oraz dostęp do godnych warunków życia.

stanowi podstawę do wyznaczenia **celów rewitalizacji** i odpowiadających im **kierunków działań**.

Końcowy efekt wszystkich realizowanych w ramach GPR działań prowadzić będzie do **założonego efektu/ celu generalnego**, jakim ma być:

Stworzenie podstaw do dalszego zrównoważonego rozwoju Gminy Książ Wielki, poprzez wzmocnienie potencjału społeczno – gospodarczego obszaru rewitalizowanego, w tym zwłaszcza poprawę sytuacji społecznej jego mieszkańców: osób i grup zagrożonych wykluczeniem.

W oparciu o najistotniejsze problemy w sferach społecznej, gospodarczej, technicznej, środowiskowej i przestrzennej stworzono zatem **kompleksowy katalog celów**, dla których określono konkretne działania służące ich osiągnięciu:

Cele procesu rewitalizacji określone dla obszaru zdegradowanego i rewitalizowanego Gminy Książ Wielki mogą zostać **skwantyfikowane** poprzez wykorzystanie następujących wskaźników:

- Poprawa dostępu do wysokiej jakości infrastruktury edukacyjnej i sportowej – **liczba wybudowanych/ zmodernizowanych/ zaadaptowanych na cele edukacji i sportu obiektów infrastrukturalnych (w szt.)**
- Zmniejszenie poziomu wykluczenia społecznego – **liczba beneficjentów projektów zrealizowanych w Gminie na rzecz zmniejszenia wykluczenia społecznego (w os.)**
- Poprawa dostępu do wysokiej jakości infrastruktury mieszkaniowej – **liczba zmodernizowanych budynków mieszkalnych (w szt.)**
- Stworzenie korzystnych warunków rozwoju przedsiębiorstw – **dodatni stosunek średniej liczby rejestrowanych podmiotów gospodarczych do liczby podmiotów wyrejestrowanych w okresie realizacji programu (w %).**
- Poprawa jakości powietrza – **spadek poziomu zanieczyszczeń powietrza rejestrowanych na terenie gminy w stosunku do poziomu obecnego (%)** – na podstawie analiz sporządzonych na potrzeby kolejnych PGN (lub in. dokumentów o podobnym charakterze).
- Poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej - **liczba przebudowanych/ zmodernizowanych obiektów o przeznaczeniu publicznym (w szt.)**
- Poprawa jakości przestrzeni rekreacyjnych - **liczba przebudowanych/ zmodernizowanych obiektów o przeznaczeniu rekreacyjnym (w szt.)**

Na etapie opracowania GPR Gminy Książ Wielki nie powstała jeszcze szczegółowa dokumentacja techniczna i projektowa oraz plany działania dla wszystkich projektów wymienionych w planie finansowym GPR. Niemniej jednak na podstawie wytyczonych celów i przypisanych im zadań można wymienić grupy wskaźników, które charakteryzować będą poszczególne zadania, zaś **po ich agregacji stanowić będą o realizacji całego programu rewitalizacji – sumaryczne wskaźniki na poziomie każdego z wyznaczonych celów:**

- **Produkt** - bezpośredni, materialny efekt realizacji przedsięwzięcia mierzony konkretnymi wielkościami.
- **Rezultat** – bezpośredni wpływ zrealizowanego projektu na otoczenie społeczno – ekonomiczne, uzyskany natychmiast po zakończeniu projektu.
- **Oddziaływanie** – długofalowe konsekwencje zrealizowanego projektu wykraczające poza natychmiastowe efekty dla bezpośrednich Beneficjentów.

Wskaźniki produktu, np.:

- 1) liczba zmodernizowanych obiektów infrastruktury edukacyjnej - szt.,
- 2) liczba wybudowanych obiektów infrastruktury sportowej i aktywnego wypoczynku/ rekreacyjnych - szt.,
- 3) powierzchnia nowych obiektów infrastruktury sportowej/ rekreacyjnej/ aktywnego wypoczynku – m²,
- 4) powierzchnia zmodernizowanych placów – m²,
- 5) powierzchnia zrewitalizowana - m²,
- 6) liczba zamontowanej małej infrastruktury rekreacyjnej – szt.,
- 7) liczba zamontowanych elementów małej architektury - szt.,
- 8) powierzchnia obiektów świadczących pomoc osobom 60+ - m²,
- 9) liczba zlikwidowanych barier architektonicznych/wdrożonych udogodnień dla osób niepełnosprawnych – szt.,
- 10) liczba oddanych do użytku obiektów infrastruktury z zakresu edukacji przedszkolnej – szt.,
- 11) długość zmodernizowanych/ wybudowanych chodników - m,
- 12) długość zmodernizowanych dróg – m,
- 13) liczba budynków przebudowanych/ wyremontowanych na cele społeczne – szt.,
- 14) powierzchnia poddana termomodernizacji - m²,
- 15) liczba zakupionego wyposażenia obiektów rekreacyjnych/ sportowych/ edukacyjnych/ aktywizacyjnych – szt.,
- 16) liczba zmodernizowanych budynków mieszkalnych – szt.,
- 17) powierzchnia oddanych do użytku parkingów - m²,
- 18) liczba oddanych do użytku miejsc postojowych - szt.,

- 19) liczba oddanych do użytku miejsc postojowych dla osób niepełnosprawnych - szt.,
- 20) liczba wybudowanych placów zabaw - szt.,
- 21) liczba partnerów gospodarczych procesu rewitalizacji - szt.,

Wskaźniki rezultatu, np.:

- 1) liczba nowych ofert programowych w zakresie sportu, rekreacji - szt.,
- 2) liczba nowych miejsc pracy powstała w wyniku realizacji projektów rewitalizacyjnych - szt.,
- 3) liczba osób korzystających z nowej bazy edukacyjnej/ rekreacyjnej/ społecznej/ aktywizacyjnej – os.,
- 4) liczba osób korzystająca z nowej infrastruktury edukacyjnej/ rekreacyjnej/ społecznej/ aktywizacyjnej - os.,
- 5) liczba osób niepełnosprawnych z ułatwionym dostępem do usług edukacyjnych/ zdrowotnych/ rehabilitacyjnych - os.,
- 6) liczba dzieci i młodzieży z ułatwionym dostępem do wysokiej jakości usług edukacyjnych/ sportowych/ rekreacyjnych - os.,
- 7) liczba mieszkańców, którym poprawiono warunki mieszkaniowe - os.,
- 8) liczba osób w wieku 60+ objętych programem przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu - os.,
- 9) liczba instytucji objętych procesem rewitalizacji - szt.,

Wskaźniki oddziaływania, np.:

- 1) liczba mieszkańców na terenach zrewitalizowanych, których jakość życia poprawiła się w wyniku realizacji programu - os.,
- 2) liczba korzystających z nowych ofert programowych w zakresie edukacji, sportu, rekreacji itd. - os.,
- 3) nowe stałe miejsca pracy w obszarze edukacji oraz inne - szt.,
- 4) poprawa stanu środowiska naturalnego w efekcie realizacji inwestycji mających wpływ na środowisko naturalne (na podstawie szczegółowych parametrów poszczególnych zadań).

Dla realizacji każdego z celów rewitalizacji wytypowano **kierunki działań** mające służyć ich osiągnięciu w perspektywie objętej programem rewitalizacji tj. do 2024 r.:

A. Cele społeczne:

1. Poprawa dostępu do wysokiej jakości infrastruktury edukacyjnej i sportowej.

Kierunki działań:

- 1.1 Rozwój oferty i infrastruktury edukacyjnej.*
- 1.2 Rozwój oferty i infrastruktury czasu wolnego.*

2. Zmniejszenie poziomu wykluczenia społecznego.

Kierunki działań:

- 2.1 Poprawa dostępu do infrastruktury przedszkolnej.*
- 2.2 Zapobieganie wykluczeniu osób starszych.*
- 2.3 Realizacja programów w obszarze zapobiegania patologiom społecznym.*

B. Cele gospodarcze:

3. Stworzenie korzystnych warunków rozwoju przedsiębiorstw.

Kierunki działań:

- 3.1 Poprawa dostępności komunikacyjnej obszaru zdegradowanego.*
- 3.2. Wzmocnienie współpracy samorządu i sektora gospodarczego.*

C. Cele techniczne, przestrzenne i środowiskowe:

4. Poprawa jakości powietrza.

Kierunki działań:

- 4.1 Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej.*
- 4.2 Termomodernizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych.*

5. Poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej.

Kierunki działań:

- 5.1 Poprawa stanu dróg dojazdowych w obrębie obszaru zdegradowanego.*
- 5.2. Poprawa dostępności do miejsc postojowych.*
- 5.3 Rewitalizacja przestrzeni dla celów publicznych.*

6. Poprawa jakości przestrzeni rekreacyjnych.

Kierunki działań:

- 6.1 Rozbudowa oferty i infrastruktury czasu wolnego.*

Biorąc pod uwagę niezbędną kompleksowość działań rewitalizacyjnych, stworzono **wielopłaszczyznową koncepcję rewitalizacji**, na którą złożą się działania "miękkie", jak i towarzyszące im działania o charakterze infrastrukturalnym. Aby zapewnić jak najszersze wsparcie procesu rewitalizacji, środki finansowe na realizację ww. koncepcji pochodzić będą z różnych dostępnych źródeł.

Wyboru działań składających się na koncepcję rewitalizacji dokonano w oparciu o następujące elementy:

- funkcjonujące na poziomie gminy plany strategiczne i zagospodarowania przestrzennego;
- diagnoza otoczenia społeczno – gospodarczego;
- konsultacje społeczne.

Działania przewidywane w ramach poszczególnych celów obejmą zarówno **projekty „miękkie”** – skierowane na podniesienie poziomu partycypacji społecznej osób i grup zagrożonych wykluczeniem i wzmacnianie ich umiejętności społecznych/zawodowych jak i projekty **„twarde”** – inwestycyjne.

Wybór działań naprawczych (projektów) i kolejność ich realizacji w ramach GPR będzie się odbywał w oparciu o następujące kryteria:

1. Poziom nasilenia zjawisk kryzysowych, w tym zwłaszcza:
 - stopień wykluczenia społecznego,
 - poziom degradacji infrastruktury technicznej,
 - potencjał i aktywność ekonomiczna,
 - warunki mieszkaniowe i jakość życia,
 - poziom ubóstwa,
 - stan degradacji przestrzeni publicznej i estetyki krajobrazu.
2. Znaczenie obszaru zdegradowanego w układzie urbanistycznym gminy (położenie, zgodność ze *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego*, własność gruntów).
3. Możliwość zastosowania kompleksowych działań naprawczych.
4. Uzyskanie wartości dodanej (nowa funkcja).
5. Gotowość do realizacji (koncepcja przestrzenna, dokumentacja techniczna, dysponowanie nieruchomością).

Każde z zadań wybranych do realizacji w ramach procesu rewitalizacji powinno być odpowiedzią na problemy zdefiniowane we wszystkich sferach życia mieszkańców obszaru rewitalizowanego. Selekcji problemów uznanych za najistotniejsze do rozwiązania na obszarze rewitalizowanym oraz wyboru projektów dokonano w oparciu o przeprowadzoną diagnozę sytuacji istniejącej oraz konsultacje społeczne, a także prace Zespołu Zadaniowego ds. Rewitalizacji.

Hierarchizacja potrzeb rewitalizacyjnych.

Biorąc pod uwagę dokonaną diagnozę sytuacji społeczno – gospodarczej na obszarze rewitalizacji i zdefiniowane w jej efekcie problemy, Zespół Zadaniowy dokonał następującej hierarchizacji potrzeb rewitalizacyjnych.

1. Zapobieganie negatywnym zjawiskom społecznym i zwiększanie życiowych szans mieszkańców, zwłaszcza osób młodych, w tym młodych mam poprzez rozbudowę i poszerzenie oferty placówek odpowiadających za edukację, w tym przedszkolną, opiekę społeczną i rekreację - wraz z konieczną dla świadczenia poszerzonych usług poprawą warunków ich funkcjonowania (adaptacje, budowa, przebudowa, wyposażenie).
2. Wzmocnienie instytucji działających w sferze opieki nad osobami o szczególnych potrzebach, w tym zagrożonych wykluczeniem społecznym: włączenie do życia społecznego osób w wieku 60+, aktywizacja zawodowa i społeczna wraz z konieczną dla świadczenia poszerzonych usług poprawą warunków ich funkcjonowania (adaptacje, budowa, przebudowa, wyposażenie).
3. Rozwój potencjału ekonomicznego i możliwości inwestycyjnych lokalnych przedsiębiorstw w celu tworzenia nowych miejsc pracy: niezbędne inwestycje w przywrócenie funkcji zdegradowanej infrastruktury o znaczeniu gospodarczym, poprawa dostępności komunikacyjnej, włączenie firm w procesy rewitalizacyjne.
4. Poprawa jakości życia i zapobieganie patologiom społecznym wśród osób, rodzin i grup dotkniętych długotrwałym bezrobociem, biedą i ubóstwem oraz innymi dysfunkcjami: kompleksowe działania w obszarze poprawy warunków mieszkaniowych, funkcjonalności przestrzeni i estetyki otoczenia, wdrożenie Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.
5. Wykorzystanie potencjału rekreacyjnego dla potrzeb zwiększenia udziału mieszkańców w życiu publicznym i społecznym oraz wzmocnienia atrakcyjności turystycznej.
6. Poprawa stanu środowiska naturalnego poprzez ograniczenie niskiej emisji powodowanej wysoką energochłonnością budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej oraz poprawą stanu infrastruktury drogowej.

VI. Opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Istotnym czynnikiem, jaki zdecydował o ostatecznym kształcie GPR był budżet Gminy Książ Wielki, który z uwagi na swe ograniczenia, nie pozwala na realizację działań, które mogłyby posłużyć rozwiązaniu wszystkich zdiagnozowanych problemów. Istotą przygotowanego GPR jest zatem wyeliminowanie jedynie najważniejszych problemów, których rozwiązanie w istotny sposób wpłynie na jakość życia mieszkańców obszaru zdegradowanego i służyć będzie za czynnik katalizujący dla dalszych procesów mających wspomagać osiągnięcie trwałych korzyści, gwarantujących pożądany rozwój.

Tabela 15 Zadania społeczne GPR.

Zadania społeczne				
Lp.	Nazwa zadania/ Lokalizacja	Zakres zadania i prognozowane rezultaty	Szacowana wartość/ źródła finansowania	Podmiot odpowiedzialny
Cel 1: Poprawa dostępu do wysokiej jakości infrastruktury edukacyjnej i sportowej				
1.	Przebudowa oddziału przedszkolnego w Antolce, działka nr 28/3.	Zakres zadania: Przebudowa oddziału przedszkolnego z zapleczem. Rezultaty: zapewnienie podstawowej opieki przedszkolnej dla dzieci z terenu zdegradowanego. Umożliwienie młodym matkom szybkiego powrotu na rynek pracy - zapobieganie bezrobociu kobiet.	1 919 647,71 zł Krajowe środki publiczne, EFRR	Gmina Książ Wielki
2.	Budowa Gminnej Biblioteki Publicznej, działka nr 787/1, Książ Wielki.	Zakres zadania: Wyburzenie istniejącego obiektu i budowa nowego budynku dla	2 030 000,00 zł Krajowe środki publiczne, EFRR	Gmina Książ Wielki

Zadania społeczne				
Lp.	Nazwa zadania/ Lokalizacja	Zakres zadania i prognozowane rezultaty	Szacowana wartość/ źródła finansowania	Podmiot odpowiedzialny
		<p>potrzeb GBP.</p> <p>Rezultaty: Uzyskanie funkcjonalnej przestrzeni celów prowadzonej przez GBP działalności kulturalnej i edukacyjnej. Możliwość rozszerzenia oferty.</p>		
Cel 2: Zmniejszenie poziomu wykluczenia społecznego				
3.	<p>Przebudowa, rozbudowa ze zmianą sposobu użytkowania budynku szkoły na dzienny dom seniora oraz warsztaty terapii zajęciowej. Rzędowice 46, działka nr 66/2 i nr 65.</p>	<p>Zakres zadania: budowa domu dziennego Senior-WIGOR dla osób 60+: sale spotkań, wyposażone w czytelnię, RTV, dostęp do internetu; kuchnia z jadalnią, pokój pielęgniarstwa, pomieszczenie do terapii indywidualnej/ poradnictwa socjalnego; dostosowanie budynku dla potrzeb osób niepełnosprawnych. Zagospodarowanie otoczenia budynku.</p> <p>Rezultaty: Wdrożenie oferty aktywizacyjnej i opiekuńczej dla osób w wieku 60+; zapobieganie wykluczeniu osób i grup pozbawionych obecnie dostępu do oferty kulturalnej,</p>	<p>914 711,91 zł Krajowe środki publiczne, EFRR</p>	Gmina Książ Wielki

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY KSIĄŻ WIELKI

Zadania społeczne				
Lp.	Nazwa zadania/ Lokalizacja	Zakres zadania i prognozowane rezultaty	Szacowana wartość/ źródła finansowania	Podmiot odpowiedzialny
		edukacyjnej, aktywizacyjnej.		
4.	Aktywizacja osób starszych – Rzędowice.	<p>Zakres zadania: Prowadzenie placówki aktywizacyjnej i opiekuńczej - dziennego domu dla osób w wieku 60+: 8 godzin dziennej opieki (pn-pt) z ciepłym posiłkiem i usługami opiekuńczymi; oferta ciekawych zajęć grupowych i terapii indywidualnej.</p> <p>Rezultaty: wdrożenie oferty aktywizacyjnej i opiekuńczej dla osób w wieku 60+; zapobieganie wykluczeniu osób i grup pozbawionych obecnie dostępu do oferty kulturalnej, edukacyjnej, aktywizacyjnej.</p>	Krajowe środki publiczne, EFRR, EFS, środki prywatne (mieszkańcy)	Gmina Książ Wielki
5.	Realizacja działań wymienionych w Gminnym Programie Rozwoju Pomocy Społecznej - zadań z zakresu społecznej rewitalizacji obszaru rewitalizowanego – cały obszar rewitalizowany.	Wdrożenie zadań z zakresu społecznego wymiaru rewitalizacji, zgodnie z kosztorysem i harmonogramem przedstawionym w GPRPS.	3 174 200,00 zł Krajowe środki publiczne EFS	Gmina Książ Wielki, PCPR, PUP, Kuratorium Oświaty, Ośrodek Zdrowia, Policja i in.

Tabela 16 Zadania gospodarcze GPR.

Zadania gospodarcze				
Lp.	Nazwa zadania/ lokalizacja	Zakres zadania i prognozowane rezultaty	Szacowana wartość/ źródła finansowania	Podmiot odpowiedzialny
Cel 3: Stworzenie korzystnych warunków rozwoju przedsiębiorstw				
1.	Modernizacja dróg w obrębie terenów przemysłowych: ul. Długosza i ul. Podzamcze, Książ Wielki, dz. nr 905/1.	<p>Zakres zadania: remont nawierzchni asfaltowej oraz poboczy, uporządkowanie otoczenia drogi.</p> <p>Rezultaty: Poprawa jakości poruszania się przez teren zdegradowany, w którym zlokalizowane są obiekty należące do lokalnych firm, zmniejszenie emisji spalin, zmniejszenie poziomu hałasu oraz poprawa bezpieczeństwa na drodze.</p>	936 699,56 zł Krajowe środki publiczne, EFRR	Gmina Książ Wielki
2.	Modernizacja dróg w obrębie terenów przemysłowych: ul. Stroma, Książ Wielki, dz. nr 912/1.	<p>Zakres zadania: remont nawierzchni asfaltowej oraz poboczy, uporządkowanie otoczenia drogi.</p> <p>Rezultaty: Poprawa jakości poruszania się przez teren zdegradowany, w którym zlokalizowane są obiekty należące do lokalnych firm, zmniejszenie emisji spalin, zmniejszenie poziomu hałasu oraz poprawa bezpieczeństwa na drodze.</p>	76 800,00 zł Krajowe środki publiczne, EFRR	Gmina Książ Wielki

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY KSIĄŻ WIELKI

Zadania gospodarcze				
Lp.	Nazwa zadania/ lokalizacja	Zakres zadania i prognozowane rezultaty	Szacowana wartość/ źródła finansowania	Podmiot odpowiedzialny
3.	Modernizacja chodników przy ul. Do Grodziska, Książ Wielki, dz. nr 708/4 i 708/5.	<p>Zakres zadania: remont nawierzchni, uporządkowanie otoczenia.</p> <p>Rezultaty: Poprawa jakości poruszania się przez teren zdegradowany, w którym zlokalizowane są obiekty należące do lokalnych firm, w tym główna infrastruktura noclegowa i gastronomiczna miejscowości, poprawa bezpieczeństwa pieszych.</p>	55 000,00 zł Krajowe środki publiczne, EFRR	Gmina Książ Wielki
4.	Utworzenie i działalność Komitetu Rewitalizacji – cały obszar rewitalizowany.	<p>Zakres zadania: Utworzenie i regularne spotkania Komitetu Rewitalizacji z udziałem lokalnych przedsiębiorstw.</p> <p>Rezultaty: aktywne włączenie lokalnych firm w procesy rewitalizacji - monitorowanie, opiniowanie, proponowanie działań służących wzmocnieniu sektora gospodarczego na terenie zdegradowanym.</p>	5 000,00 Krajowe środki publiczne	Gmina Książ Wielki

Tabela 17 Zadania przestrzenne, techniczne i środowiskowe GPR.

Zadania techniczne, przestrzenne, środowiskowe				
Lp.	Nazwa zadania/ lokalizacja	Zakres zadania i prognozowane rezultaty	Szacowana wartość/ źródła finansowania	Podmiot odpowiedzialny
Cel nr 4: Poprawa jakości powietrza				
1.	Rozbudowa i termomodernizacja budynku Urzędu Gminy Książ Wielki, ul. Warszawska 17, działka nr 701/3.	Zakres zadania: termomodernizacja przegród, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej oraz pokrycia dachowego, wymiana źródła ciepła. Rezultaty: Poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie zużycia energii z tradycyjnych źródeł. Ograniczenie kosztów utrzymania obiektów użyteczności publicznej.	1 257 031,83 zł Krajowe środki publiczne, EFRR	Gmina Książ Wielki
2.	Termomodernizacja 3 wielorodzinnych budynków mieszkalnych wchodzących w skład gminnego zasobu komunalnego: ul. Krakowska 9, ul. Podzamcze 3 (Książ Wielki), Książ Mały 59 (Książ Mały).	Zakres zadania: termomodernizacja przegród, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, pokrycia dachowego, wymiana źródła ciepła. Rezultaty: Poprawa jakości życia poprzez zapewnienie godnych warunków mieszkaniowych dla rodzin zamieszkujących budynki; zapobieganie patologiom społecznym. Zmniejszenie zużycia energii i poprawa jakości powietrza.	Ul. Podzamcze 3: 180 076,23 zł Ul. Krakowska 9: 82 678,86 zł Książ Mały 59: 209 142,78 zł Krajowe środki publiczne, EFRR	Gmina Książ Wielki

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY KSIĄŻ WIELKI

Zadania techniczne, przestrzenne, środowiskowe				
Lp.	Nazwa zadania/ lokalizacja	Zakres zadania i prognozowane rezultaty	Szacowana wartość/ źródła finansowania	Podmiot odpowiedzialny
3.	Przebudowa, termomodernizacja i zmiana zagospodarowania terenu Szkoły Podstawowej w Książu Małym, Książ Mały 59, działka nr 101.	Zakres zadania: termomodernizacja ścian zewnętrznych, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej oraz pokrycia dachowego, wymiana źródła ciepła. Rezultaty: Poprawa jakości powietrza w gminie poprzez ograniczenie zużycia energii pozyskiwanej z tradycyjnych źródeł. Ograniczenie kosztów utrzymania obiektów użyteczności publicznej. Poprawa komfortu nauczania.	1 454 849,50 zł (Głęboka modernizacja) Krajowe środki publiczne, EFRR	Gmina Książ Wielki
4.	Termomodernizacja Szkoły Podstawowej i Gimnazjum oraz Przedszkola w Książu Wielkim, ul. Reja 4, działka nr 804/2.	Zakres zadania: termomodernizacja ścian zewnętrznych, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej oraz pokrycia dachowego, wymiana źródła ciepła. Rezultaty: Poprawa jakości powietrza w gminie poprzez ograniczenie zużycia energii pozyskiwanej z tradycyjnych źródeł. Ograniczenie kosztów utrzymania obiektów użyteczności publicznej. Poprawa komfortu nauczania.	679 836,85 zł Krajowe środki publiczne, EFRR	Gmina Książ Wielki

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY KSIĄŻ WIELKI

Zadania techniczne, przestrzenne, środowiskowe				
Lp.	Nazwa zadania/ lokalizacja	Zakres zadania i prognozowane rezultaty	Szacowana wartość/ źródła finansowania	Podmiot odpowiedzialny
5.	Termomodernizacja Szkoły Podstawowej z biblioteką i Punktem Przedszkolnym w Antolce, Antolka 13, działka nr 28/3.	<p>Zakres zadania: termomodernizacja ścian zewnętrznych, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej oraz pokrycia dachowego, wymiana źródła ciepła.</p> <p>Rezultaty: Poprawa jakości powietrza w gminie poprzez ograniczenie zużycia energii pozyskiwanej z tradycyjnych źródeł. Ograniczenie kosztów utrzymania obiektów użyteczności publicznej. Poprawa komfortu nauczania.</p>	<p>SP: 1 385 764,94 zł (Głęboka modernizacja)</p> <p>Biblioteka: 99 889,20 zł Punkt Przedszkolny- 238 117,99 zł</p> <p>Krajowe środki publiczne, EFRR</p>	Gmina Książ Wielki
Cel nr 5: Poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej				
6.	Budowa parkingu (parkuj i jedź) na działkach o nr ew. 782/1 i 782/5, Książ Wielki.	<p>Zakres zadania: Nowe miejsca postojowe dla samochodów osobowych, w tym przeznaczone dla osób niepełnosprawnych.</p> <p>Rezultaty Podniesienie dostępności komunikacyjnej centralnej miejscowości obszaru zdegradowanego, w której ulokowane są najważniejsze instytucje użyteczności publicznej.</p>	<p>190 694,00 zł Krajowe środki publiczne, EFRR</p>	Gmina Książ Wielki
7.	Budowa parkingu (parkuj i jedź) na	Zakres zadania:	66 836,00 zł	Gmina Książ Wielki

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY KSIĄŻ WIELKI

Zadania techniczne, przestrzenne, środowiskowe				
Lp.	Nazwa zadania/ lokalizacja	Zakres zadania i prognozowane rezultaty	Szacowana wartość/ źródła finansowania	Podmiot odpowiedzialny
	działce o nr ew. 782/6 Książ Wielki.	Nowe miejsca postojowe dla samochodów osobowych, w tym przeznaczone dla osób niepełnosprawnych. Rezultaty: Podniesienie dostępności komunikacyjnej centralnej miejscowości obszaru zdegradowanego, w której ulokowane są najważniejsze instytucje użyteczności publicznej gminy.	Krajowe środki publiczne, EFRR	
8.	Budowa parkingu (parkuj i jedź) na działce o nr ew. 782/4 Książ Wielki.	Zakres zadania: Nowe miejsca postojowe dla samochodów osobowych, w tym przeznaczone dla osób niepełnosprawnych. Rezultaty: Podniesienie dostępności komunikacyjnej centralnej miejscowości obszaru zdegradowanego, w której ulokowane są najważniejsze instytucje użyteczności publicznej gminy.	178 706,00 zł Krajowe środki publiczne, EFRR	Gmina Książ Wielki
9.	Modernizacja ul. Szkolna, Książ Wielki, dz. nr 921/1.	Zakres zadania: remont nawierzchni asfaltowej oraz poboczy, uporządkowanie	16 800,00 zł Krajowe środki publiczne, EFRR	Gmina Książ Wielki

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY KSIĄŻ WIELKI

Zadania techniczne, przestrzenne, środowiskowe				
Lp.	Nazwa zadania/ lokalizacja	Zakres zadania i prognozowane rezultaty	Szacowana wartość/ źródła finansowania	Podmiot odpowiedzialny
		otoczenia drogi. Rezultaty: Podniesienie dostępności komunikacyjnej centralnej miejscowości obszaru zdegradowanego, w której ulokowane są najważniejsze instytucje użyteczności publicznej gminy.		
10.	Modernizacja ul. Toporczyków, Książ Wielki, dz. nr 920/1	Zakres zadania: remont nawierzchni asfaltowej oraz poboczy, uporządkowanie otoczenia drogi. Rezultaty: Podniesienie dostępności komunikacyjnej centralnej miejscowości obszaru zdegradowanego, w której ulokowane są najważniejsze instytucje użyteczności publicznej gminy.	22 800,00 zł Krajowe środki publiczne, EFRR	Gmina Książ Wielki
11.	Modernizacja ul. Dygasińskiego, Książ Wielki, dz. nr 447/1	Zakres zadania: remont nawierzchni asfaltowej oraz poboczy, uporządkowanie otoczenia drogi. Rezultaty: Podniesienie dostępności	50 000,00 zł Krajowe środki publiczne, EFRR	Gmina Książ Wielki

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY KSIĄŻ WIELKI

Zadania techniczne, przestrzenne, środowiskowe				
Lp.	Nazwa zadania/ lokalizacja	Zakres zadania i prognozowane rezultaty	Szacowana wartość/ źródła finansowania	Podmiot odpowiedzialny
		komunikacyjnej centralnej miejscowości obszaru zdegradowanego, w której ulożowane są najważniejsze instytucje użyteczności publicznej gminy.		
12.	Modernizacja ul. Kościelna, Książ Wielki, dz. nr 777/60	Zakres zadania: remont nawierzchni asfaltowej oraz poboczy, uporządkowanie otoczenia drogi. Rezultaty: Podniesienie dostępności komunikacyjnej centralnej miejscowości obszaru zdegradowanego, w której ulożowane są najważniejsze instytucje użyteczności publicznej gminy.	310 000,00 zł Krajowe środki publiczne, EFRR	Gmina Książ Wielki
13.	Modernizacja ul. Łaskiego, Książ Wielki, dz. nr 923/1	Zakres zadania: remont nawierzchni asfaltowej oraz poboczy, uporządkowanie otoczenia drogi. Rezultaty: Podniesienie dostępności komunikacyjnej centralnej miejscowości obszaru zdegradowanego, w której ulożowane są najważniejsze	82 600,00 zł Krajowe środki publiczne, EFRR	Gmina Książ Wielki

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY KSIĄŻ WIELKI

Zadania techniczne, przestrzenne, środowiskowe				
Lp.	Nazwa zadania/ lokalizacja	Zakres zadania i prognozowane rezultaty	Szacowana wartość/ źródła finansowania	Podmiot odpowiedzialny
		instytucje użyteczności publicznej gminy.		
14.	Modernizacja ul. Poniatowskiego, Książ Wielki, dz. nr 446/1	Zakres zadania: remont nawierzchni asfaltowej oraz poboczy, uporządkowanie otoczenia drogi. Rezultaty: Podniesienie dostępności komunikacyjnej centralnej miejscowości obszaru zdegradowanego, w której ulokowane są najważniejsze instytucje użyteczności publicznej gminy.	80 000,00 zł Krajowe środki publiczne, EFRR	Gmina Książ Wielki
15.	Rewitalizacja rynku przy kościele, Książ Wielki, dz. nr 919/1	Zakres zadania: remont nawierzchni asfaltowej oraz poboczy, uporządkowanie otoczenia drogi. Rezultaty: Podniesienie dostępności komunikacyjnej centralnej miejscowości obszaru zdegradowanego, w której ulokowane są najważniejsze instytucje użyteczności publicznej gminy.	300 000,00 zł Krajowe środki publiczne, EFRR	Gmina Książ Wielki
16.	Modernizacja działki przy ul. Browarowej, Książ Wielki, dz. nr	Zakres zadania: remont nawierzchni asfaltowej	904 680,00 zł Krajowe środki publiczne,	Gmina Książ Wielki

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY KSIĄŻ WIELKI

Zadania techniczne, przestrzenne, środowiskowe				
Lp.	Nazwa zadania/ lokalizacja	Zakres zadania i prognozowane rezultaty	Szacowana wartość/ źródła finansowania	Podmiot odpowiedzialny
	710/1/ 711/1.	oraz poboczy, uporządkowanie otoczenia drogi. Rezultaty: Podniesienie dostępności komunikacyjnej centralnej miejscowości obszaru zdegradowanego, w której ulokowane są najważniejsze instytucje użyteczności publicznej gminy.	EFRR	
17.	Rewitalizacja "Małego Rynku" w Książu Wielkim przy ul. Stromej, działki nr 913 i 912/1.	Zakres zadania: Centralnie ulokowany plac o znaczeniu rekreacyjnym, wyposażony w małą architekturę, ławki, drobną zielen. Rezultaty: Podniesienie standardów życia, poprzez udostępnienie placu pełniącego funkcję centralnie ulokowanego rynku - oddzielonego od drogi krajowej ścianą zabudowy - zapewniającego cichy i bezpieczny wypoczynek mieszkańcom w różnym wieku. Istotna poprawa estetyki otoczenia. Zaoferowanie atrakcyjnej oferty rekreacyjnej.	904 680,00 zł Krajowe środki publiczne, EFRR	Gmina Książ Wielki
Cel nr 6: Poprawa jakości przestrzeni rekreacyjnych				

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY KSIĄŻ WIELKI

Zadania techniczne, przestrzenne, środowiskowe				
Lp.	Nazwa zadania/ lokalizacja	Zakres zadania i prognozowane rezultaty	Szacowana wartość/ źródła finansowania	Podmiot odpowiedzialny
18.	Budowa placu zabaw przy ul. Do Grodziska, Książ Wielki, działka nr 708/1.	Zakres zadania: Plac zabaw wyposażony w szereg elementów dostosowanych do potrzeb dzieci w różnym wieku. Rezultaty: Podniesienie standardów zagospodarowania czasu wolnego małych dzieci i ich opiekunów. Ciekawa oferta rekreacyjna dla najmłodszych.	25 000,00 zł Krajowe środki publiczne, EFRR	Gmina Książ Wielki
19.	Budowa placu zabaw w Książu Małym, działka nr 101.	Zakres zadania: Plac zabaw wyposażony w szereg elementów dostosowanych do potrzeb dzieci w różnym wieku. Rezultaty: Podniesienie standardów zagospodarowania czasu wolnego małych dzieci i ich opiekunów. Ciekawa oferta rekreacyjna dla najmłodszych.	219 727,20 zł Krajowe środki publiczne, EFRR	Gmina Książ Wielki
20.	Budowa boiska w Książu Małym, działka nr 101.	Zakres zadania: trawiaste boisko do piłki nożnej. Rezultaty: poprawa warunków rekreacyjnych, ciekawa oferta zagospodarowania czasu wolnego.	328 342,35 zł Krajowe środki publiczne, EFRR	Gmina Książ Wielki

Tabela 18 Inne uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne.

Zadania uzupełniające				
Lp.	Nazwa zadania/ lokalizacja	Zakres zadania i prognozowane rezultaty	Szacowana wartość/ źródła finansowania	Podmiot odpowiedzialny
1.	Zarządzanie wdrażaniem GPR – cały obszar rewitalizowany.	Koszty zarządzania programem w okresie jego realizacji.	12 200,00 Krajowe środki publiczne	Gmina Książ Wielki
2.	Budowa prosumenckiej mikroinstalacji fotowoltaicznej w 300 gospodarstwach domowych na terenie Gminy Książ Wielki.	Zwiększenie zużycia OZE na rzecz zmniejszenia zużycia energii produkowanej tradycyjnie - ograniczenie emisji wysokiej, poprawa stanu czystości powietrza na terenie obszaru rewitalizowanego.	3 630 000,00 zł Krajowe środki publiczne, EFRROW	Gmina Książ Wielki
3.	Kompleksowa poprawa stanu wyposażenia w infrastrukturę wod. - kan.	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków 60-100 szt.; zakup ciągnika i beczki asenizacyjnej; budowa wodociągu w Książu Wielkim, Antolce, wymiana zasuw i hydrantów.	2 070 745,00 zł Krajowe środki publiczne, EFRROW	Gmina Książ Wielki

7. Zestawienie powierzchni rewitalizowanych.

Zaplanowane działania rewitalizacyjne będą realizowane we wszystkich 4 podobszarach rewitalizacyjnych zdiagnozowanych jako obszary o szczególnym natężeniu występowania problemów przestrzenno - funkcjonalnych i technicznych oraz niekorzystnych zjawisk społecznych, gospodarczych i środowiskowych.

Tabela 19 Zestawienie działek poddanych działaniom rewitalizacyjnym.

Lp.	Działka	Powierzchnia [ha]	Poodobszar	Lokalizacja
1.	28/3	0,9940	Antolka	Antolka 13
2.	101	0,9728	Książ Mały	Książ Mały 59
3.	804/2	0,8671	Książ Wielki	ul. Reja 4, Książ Wielki
4.	787/1	0,1256	Książ Wielki	Książ Wielki
5.	66/2	0,2831	Rzędowice	Rzędowice 46
6.	65	0,5831	Rzędowice	Rzędowice 46
7.	821	0,0223	Książ Wielki	ul. Krakowska 9
8.	696/1	0,4233	Książ Wielki	ul. Podzamcze 3
9.	905/1	0,5757	Książ Wielki	ul. Długosza i ul. Podzamcze, Książ Wielki
10.	912/1	0,1000	Książ Wielki	ul. Stroma, Książ Wielki
11.	701/3	0,3848	Książ Wielki	Książ Wielki, ul. Warszawska 17
12.	782/1	0,0380	Książ Wielki	Książ Wielki
13.	782/5	0,0848	Książ Wielki	Książ Wielki
14.	782/6	0,0476	Książ Wielki	Książ Wielki
15.	782/4	0,1250	Książ Wielki	Książ Wielki
16.	921/1	0,0336	Książ Wielki	ul. Szkolna, Książ Wielki
17.	920/1	0,0456	Książ Wielki	ul. Toporczyków, Książ Wielki,
18.	447/1	0,1008	Książ Wielki	ul. Dygasińskiego, Książ Wielki,
19.	777/60	0,6220	Książ Wielki	ul. Kościelna, Książ Wielki,
20.	923/1	0,1652	Książ Wielki	ul. Łaskiego, Książ Wielki,
21.	446/1	0,1688	Książ Wielki	ul. Poniatowskiego, Książ Wielki,
22.	919/1	0,2412	Książ Wielki	rynek przy kościele, Książ Wielki,
23.	710/1	0,0646	Książ Wielki	ul. Browarowa, Książ Wielki,
24.	711/1	0,1105	Książ Wielki	ul. Browarowa, Książ Wielki
25.	913	0,0554	Książ Wielki	"Mały Rynek" przy ul. Stromej, Książ Wielki
26.	912/1	0,1000	Książ Wielki	"Mały Rynek" przy ul. Stromej, Książ Wielki
27.	708/1	0,0763	Książ Wielki	Plac zabaw przy ul. Do Grodziska, Książ Wielki
28.	708/4	0,1742	Książ Wielki	Chodniki, ul. Do Grodziska
29.	708/5	0,1235	Książ Wielki	Chodniki, ul. Do Grodziska
30.	807/1	0,1452	Książ Wielki	ul. Reja 4 Książ Wielki
	Razem	7,8541		

Łącznie powierzchnia rewitalizowana w poszczególnych podobszarach to:

1. **miejsowość Książ Wielki** - łącznie **obszar poddany rewitalizacji to: 24 działki o ogólnej pow. 5,0211 ha.**
2. **miejsowość Książ Mały** - łącznie **obszar poddany rewitalizacji to: 1 działka o pow. 0,9728 ha.**
3. **miejsowość Antolka** - łącznie **obszar poddany rewitalizacji to: 1 działka o pow. 0,9940 ha.**
4. **miejsowość Rzędowice** - łącznie **obszar poddany rewitalizacji to: 2 działki o ogólnej pow. 0,8662 ha.**

8. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/ przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji.

Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji sprowadzają się do następujących działań:

- stworzenie **spójnej koncepcji rewitalizacji** wszystkich 4 obszarów zdegradowanych - **kompleksowy, rozłożony w czasie projekt**, zbudowany na jednostkowych, **wzajemnie się uzupełniających działaniach**, o podobnych celach i zakładanych efektach - działanie w trakcie realizacji równoległe do opracowania GPR;
- stworzenie **indykatywnego planu finansowego** procesu rewitalizacji, zakładającego wsparcie poszczególnych działań a finalnie całości koncepcji, z różnych **komplementarnych źródeł finansowania** - zwłaszcza różnych działań w obrębie RPO WM 2014-2020 - działanie w trakcie realizacji równoległe do opracowania GPR;
- pozyskanie **nieformalnych partnerów procesu rewitalizacji** (w tym zwłaszcza lokalnych przedsiębiorców) i włączenie ich w prace **Komiteu Rewitalizacji** - działanie w trakcie realizacji - równoległe do opracowania GPR.

Dzięki tym działaniom zapewniona zostanie komplementarność rozumiana jako:

- 1) *przestrzenna* - wszystkie projekty realizowane w ramach procesu rewitalizacji, jak i towarzyszących mu procesów rozwoju gminy, są **wzajemnie powiązane**, i są ulokowane w obszarze zdegradowanym lub w jego otoczeniu, dopełniają się przestrzennie, oddziałując bezpośrednio na cały dotknięty kryzysem obszar. Zachodzić będzie dzięki temu między nimi **efekt synergii**.

Prowadzone działania nie będą skutkować wypychaniem problemów na inne obszary gminy i nie będą prowadziły do niepożądanych efektów społecznych takich jak segregacja społeczna i wykluczenie, ale odwrotnie - będą służyć zapobieganiu wykluczenia osób i całych grup społecznych i pozytywnie oddziaływać na całą gminę.

- 2) *problemowa* - zaplanowane przedsięwzięcia wzajemnie **dopełniają się tematycznie**, dzięki czemu program rewitalizacji będzie oddziaływał na obszar zdegradowany we wszystkich niezbędnych aspektach (społecznym, ekonomicznym, przestrzennym, środowiskowym, kulturowym, technicznym). Rewitalizacja będzie mieć charakter kompleksowy; będzie skoncentrowana na całościowym spojrzeniu na przyczyny kryzysu danego obszaru. Wszystkie działania rewitalizacyjne będą powiązane ze strategicznymi decyzjami gminy na innych polach.
- 3) *proceduralno - instytucjonalny* wymiar komplementarności zostanie osiągnięty przez osadzenie systemu zarządzania programem rewitalizacji w przyjętym przez gminę systemie zarządzania - Zespół Zadaniowy ds. Rewitalizacji.
- 4) *międzyokresowa komplementarność* związana jest z osadzeniem GPR na lata 2016-2024 na wnioskach sformułowanych na temat dotychczasowego sposobu wspierania **procesów społecznej rewitalizacji gminy**, dokonywanych na bazie różnych środków (w tym UE) i narzędzi związanych z odnową wsi, realizacją strategii i programów rozwojowych na obszarze gminy i powiatu. Na tej podstawie zaplanowane zostały sposoby wspierania procesów rewitalizacji w ramach polityki spójności 2014 - 2020 - zachowana zostanie ciągłość programowa. W okresie **2007 - 2013** zrealizowane zostały liczne **projekty komplementarne pod względem osiągniętych efektów społecznych** w stosunku do planowanych, w ramach rewitalizacji na lata 2016 – 2024.

CZĘŚĆ C

ŚRODKI OSIĄGNIĘCIA

CELÓW REWITALIZACJI

VII. Szacunkowe ramy finansowe gminnego programu rewitalizacji.

Lp.	Nazwa zadania	Koszt całkowity
1.	Budowa przedszkola w Antolce, działka nr 28/3.	1 919 647,71
2.	Budowa Gminnej Biblioteki Publicznej, działka nr 787/1, Książ Wielki.	2 030 000,00
3.	Przebudowa, rozbudowa ze zmianą sposobu użytkowania budynku szkoły na dzienny dom seniora oraz warsztaty terapii zajęciowej. Rzędowice 46, działka nr 66/2 i nr 65.	914 711,91
4.	Aktywizacja osób starszych – w ramach Domu Seniora w Rzędowicach.	500 000,00
5.	Realizacja działań wymienionych w Gminnym Programie Rozwoju Pomocy Społecznej - zadań z zakresu społecznej rewitalizacji obszaru rewitalizowanego.	3 174 200,00
6.	Modernizacja dróg w obrębie terenów przemysłowych: ul. Długosza i ul. Podzamcze, Książ Wielki, dz. nr 905/1.	936 699,56
7.	Modernizacja dróg w obrębie terenów przemysłowych: ul. Stroma, Książ Wielki, dz. nr 912/1.	76 800,00
8.	Modernizacja chodników przy ul. Do Grodziska, Książ Wielki, dz. nr 708/4 i 708/5.	55 000,00
9.	Utworzenie i działalność Komitetu Rewitalizacji.	5 000,00
10.	Rozbudowa + Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy Książ Wielki, ul. Warszawska 17, działka nr 701/3.	1 257 031,83

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY KSIĄŻ WIELKI

11.	Termomodernizacja 3 wielorodzinnych budynków mieszkalnych wchodzących w skład gminnego zasobu komunalnego: ul. Krakowska 9, ul. Podzamcze 3 (Książ Wielki), Książ Mały 59 (Książ Mały).	. 180 076,23 82 678,86 209 142,78
12.	Termomodernizacja Szkoły Podstawowej w Książu Małym, Książ Mały 59, działka nr 101.	1 454 849,50
13.	Termomodernizacja Szkoły Podstawowej i Gimnazjum oraz Przedszkola w Książu Wielkim, ul. Reja 4, działka nr 804/2.	679 836,85
14.	Termomodernizacja Szkoły Podstawowej z biblioteką i Punktem Przedszkolnym w Antolce, Antolka 13, działka nr 28/3.	1385764,94 99 889,20 238 117,99
15.	Budowa parkingu (parkuj i jedź) na działkach o nr ew. 782/1 i 782/5, Książ Wielki.	190 694,00
16.	Budowa parkingu (parkuj i jedź) na działce o nr ew. 782/6 Książ Wielki.	66 836,00
17.	Budowa parkingu (parkuj i jedź) na działce o nr ew. 782/4 Książ Wielki.	178 706,00
18.	Modernizacja ul. Szkolna, Książ Wielki, dz. nr 921/1.	16 800,00
19.	Modernizacja ul. Toporczyków, Książ Wielki, dz. nr 920/1	22 800,00
20.	Modernizacja ul. Dygasińskiego, Książ Wielki, dz. nr 447/1	50 000,00
21.	Modernizacja ul. Kościelna, Książ Wielki, dz. nr 777/60	310 000,00
22.	Modernizacja ul. Łaskiego, Książ Wielki, dz. nr 923/1	82 600,00
23.	Modernizacja ul. Poniatowskiego, Książ Wielki, dz. nr 446/1	80 000,00
24.	Rewitalizacja rynku przy kościele, Książ Wielki, dz. nr 919/1	300 000,00
25.	Modernizacja działki przy ul. Browarowej, Książ Wielki, dz. nr 710/1/ 711/1.	904 680,00

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY KSIĄŻ WIELKI

26.	Rewitalizacja "Małego Rynku" w Książu Wielkim, przy ul. Stromej, działki nr 913 i 912/1.	904 680,00
27.	Budowa placu zabaw przy ul. Do Grodziska, Książ Wielki, działka nr 708/1.	25 000,00
28.	Budowa placu zabaw w Książu Małym działka nr 101.	219 727,20
29.	Budowa boiska w Książu Małym, działka nr 101.	328 342,35
30.	Zarządzanie wdrażaniem GPR.	12 200,00
	RAZEM GPR	9 917 148,95

* ŚZ = środki zewnętrzne, w tym: finansowanie z Unii Europejskiej (EFRR i EFS, EFRROW), budżet państwa, inne

Do wydania z budżetu Gminy Książ Wielki w okresie 2016 -2024: **maksymalnie 10 000 000, tj. średnio ok. 1,2 mln PLN rocznie, przy dochodach budżetu na poziomie 16,3 mln PLN (2014).**

VIII. *System wdrażania programu i komunikacji społecznej. System monitoringu skuteczności działań i wprowadzania modyfikacji.*

9. Stopień zaawansowania prac nad programem/ jego realizacją.

Gmina Książ Wielki postanowiła przystąpić do opracowania kompleksowego Programu Rewitalizacji w celu wyprowadzenia z kryzysu obszarów, gdzie na problemy społeczne nakładają się braki gospodarcze, funkcjonalno-przestrzenne, techniczne lub zagrożenia środowiskowe (wzajemnie potęgując się). **Przystąpienie do opracowania Programu Rewitalizacji wynika z założeń Strategii Rozwoju Gminy** a także innych dokumentów strategicznych. Rewitalizacja stanowi istotny element całościowej wizji rozwoju gminy.

Zgodnie z Ustawą o rewitalizacji, **przeprowadzono diagnozę stanu istniejącego** na terenie gminy i wyodrębniono obszary koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, występujących w połączeniu z negatywnymi zjawiskami gospodarczymi, przestrzenno-funkcjonalnymi, technicznymi lub środowiskowymi.

Pogłębiona diagnoza obszaru zdegradowanego pozwoliła na wskazanie szczegółowych problemów, z jakimi mamy do czynienia na obszarze zdegradowanym, a co za tym idzie potrzebnych kierunków działań. Katalog zidentyfikowanych potrzeb wskazuje na konieczność **działań zarówno w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej jak i środowiskowej. Hierarchizacja potrzeb w zakresie działań rewitalizacyjnych** pozwala na to, iż działania w różnych dziedzinach wzajemnie się uzupełniają, przez co ich skuteczność będzie większa.

Planowane działania będą **dostosowane do potrzeb i uwarunkowań lokalnych**. W toku prac nad GPR zastosowano metodę pracy opartą na konsultacjach społecznych, w celu zapewnienia odpowiedniego forum rewitalizacji i uwzględnienia opinii mieszkańców, co jest wyrazem wdrożenia zasady partnerstwa. **Konsultacje społeczne**, prowadzone będą zgodnie z wymogami Ustawy o rewitalizacji. Fakt, iż GPR dotyczy rewitalizacji obszaru wiejskiego, wymusza dostosowanie narzędzi do możliwości i preferencji interesariuszy. Z katalogu możliwych form konsultacji wybrano: zbieranie uwag i opinii w formie papierowej oraz elektronicznej z wykorzystaniem formularza, zbieranie uwag ustnych oraz spotkania konsultacyjne, prowadzone przez eksperta zewnętrznego. Takie formy konsultacji pozwalają na zaangażowanie szerokiego grona partnerów i są dostosowane do ich potrzeb, i preferencji.

Dodatkowo, w małej społeczności jaką jest gmina wiejska Książ Wielki duże znaczenie mają **konsultacje nieformalne** propozycji działań realizowanych przez władze gminy oraz wcześniejsze konsultacje jakie były prowadzone w związku z przygotowywaniem Strategii Rozwoju Gminy, a także wszelkie spotkania z przedstawicielami lokalnej społeczności oraz **lokalnych przedsiębiorców**: zebrania wiejskie, spotkania z sołtysami, spotkania mieszkańców z władzami przy okazji ważnych dla życia gminy wydarzeń. Z uwagi na dobre relacje panujące wewnątrz społeczności mieszkańców Gminy Książ Wielki, tematy ważne dla mieszkańców jako nieformalnych partnerów procesu rewitalizacji, są poruszane podczas wszystkich ww. okazji. Zarówno dla mieszkańców jak i lokalnych przedsiębiorców, występowanie obszarów zdegradowanych istotnie wpływa na możliwości dalszego rozwoju i inwestowania w Gminie.

Mechanizm konsultacji społecznych wykorzystano na etapie **projektu uchwały** o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, został także wykorzystany do konsultacji całego GPR.

Do przygotowania Gminnego Programu Rewitalizacji oraz do przeprowadzenia konsultacji społecznych zatrudnieni zostali eksperci zewnętrzni.

Dla potrzeb zarządzania procesem przygotowania, a następnie realizacji GPR powołano zarządzeniem Wójta Gminy Książ Wielki nr 100 z dnia 16.09.2015 międzywydziałowy **Zespół Zadaniowy ds. Rewitalizacji Gminy Książ Wielki**, który jest odpowiedzialny za prowadzenie procesu przygotowawczego GPR. Wśród zadań Zespołu wymienić należy: przygotowanie danych do diagnozy obszaru zdegradowanego, przygotowanie tekstów uchwał, komunikacja społeczna i promocja procesu rewitalizacji itp. Na podstawie uzyskanych wyników konsultacji społecznych oraz przeprowadzonej diagnozy stanu istniejącego **Zespół Zadaniowy ds. Rewitalizacji określił obszary rewitalizowane oraz katalog najistotniejszych celów** rewitalizacji.

Celom tym przyporządkowano konkretne **zadania**, które realizowane będą zarówno przez podmiot samorządowy – Gminę Książ Wielki, jak i przez nieformalnych partnerów GPR, odpowiednio do zgłoszonych potrzeb oraz możliwości finansowych.

Wyniki konsultacji społecznych oraz prac Zespołu Zadaniowego ds. Rewitalizacji zostały przedstawione mieszkańcom w drodze konsultacji społecznych przygotowanego projektu GPR.

Najpóźniej 3 miesiące po uchwaleniu GPR powołany zostanie także Komitet Rewitalizacji, składający się z reprezentantów organów Gminy, mieszkańców, lokalnych przedsiębiorców i innych interesariuszy obszarów rewitalizowanych.

Partnerzy procesu rewitalizacji

Za **partnerów procesu rewitalizacji** uznać należy zarówno podmioty, które w sposób **formalny** związane są z jednostką odpowiedzialną za wdrożenie GPR tj. UG Książ Wielki, jak i podmioty które w sposób **nieformalny** podjęły się uczestnictwa w realizacji celów wytyczonych przez GPR.

Partnerzy formalni:

(wewnętrzni) gminne jednostki organizacyjne, w tym:

- Gminna Biblioteka Publiczna;
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej;
- placówki edukacyjne i wychowawcze działające na terenie gminy.

(zewnątrzni) inne instytucje:

- Parafia Rzymsko - katolicka p.w. Św. Wojciecha w Książu Wielkim;
- Starostwo Powiatowe w Miechowie.

Partnerzy nieformalni:

organizacje pozarządowe:

- Koła Gospodyń Wiejskich,
- Stowarzyszenie „Pomocna Dłoń”.

przedsiębiorstwa i inwestorzy;

mieszkańcy gminy.

Partnerzy wymienieni powyżej jako formalni „wewnętrzni”, angażować będą się głównie w projekty realizowane pod kierunkiem UG Książ Wielki – podmioty te działają w celu realizacji określonych polityk prowadzonych przez jednostkę samorządu terytorialnego, jaką jest Gmina Książ Wielki. Budżety tych placówek są formalnie i merytorycznie powiązane z budżetem gminy, odpowiadają one jednak samodzielnie za merytoryczną stronę swej działalności, rozliczając się z niej przed swym organem założycielskim. W przypadku projektów zgłoszonych do programu rewitalizacji, partnerzy ci odpowiedzialni będą we współpracy z odpowiednimi wydziałami UG w ramach *Komitetu Rewitalizacji* za ich realizację i osiągnięcie pożądanych efektów.

Partnerzy formalni „zewewnętrzni” to instytucje nie związane w bezpośredni sposób z samym UG, jednak z racji prowadzonej działalności pośrednio współpracujące z gminą w przypisanych im merytorycznie dziedzinach.

Wśród partnerów nieformalnych występują podmioty, które zgłosiły chęć realizacji projektów odpowiadających na istotne problemy zdefiniowane w analizie sytuacji na obszarze rewitalizowanym. Instytucje te, z uwagi na swój status formalno - prawny, odpowiadać będą za swe zadania samodzielnie, niezależnie od budżetu gminy. Rezultaty osiągnięte przez te podmioty będą jednak raportowane w obrębie Komitetu Rewitalizacji do Zespołu Zadaniowego ds. rewitalizacji i monitorowane na poziomie całego GPR.

Zadania realizowane przez partnerów nieformalnych to przede wszystkim projekty sfery społecznej oraz sfery gospodarczej.

Nieformalnymi partnerami procesu rewitalizacji są też mieszkańcy gminy, którzy włączyli się w konsultacje społeczne GPR i tym samym wnieśli znaczący wkład w ostateczny kształt programu. Zrozumienie procesu rewitalizacji i jego wsparcie przez samych mieszkańców jest najlepszą gwarancją realizacji założeń programu.

Zasady i organizacja zarządzania GPR.

Dla potrzeb zarządzania procesem przygotowania, a następnie realizacji GPR powołano zarządzeniem Wójta Gminy Książ Wielki nr 100 z dnia 16.09.2015 międzywydziałowy **Zespół Zadaniowy ds. Rewitalizacji Gminy Książ Wielki** funkcjonujący w obrębie Urzędu Gminy i pozostałych jednostek organizacyjnych gminy. Zespół zadaniowy składa się z reprezentantów kluczowych wydziałów Urzędu Gminy. Jest on odpowiedzialny za zarządzanie procesem planowania strategicznego, którego efektem było opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji. Rozpoczęcie działania zespołu zatwierdziło zarządzenie Wójta Gminy, który stanął na jego czele. Zarządzeniem Wójta wyznaczona została osoba, dalej zwana Pełnomocnikiem ds. rewitalizacji oraz horyzontalny zespół zadaniowy ds. rewitalizacji składający się z koordynatorów sektorowych. Pełnomocnik ds. rewitalizacji pełni funkcję **koordynatora zespołu zadaniowego** przygotowującego program rewitalizacji i jest odpowiedzialny za zbieranie wniosków, przygotowanie danych.

Horyzontalny zespół ds. rewitalizacji składa się z pracowników Urzędu Gminy z różnych wydziałów i jednostek organizacyjnych niezbędnych do przygotowania programu rewitalizacji (w tym osób odpowiedzialnych za przygotowanie budżetu).

Członkowie Zespołu zadaniowego ds. rewitalizacji zobowiązani są do współpracy z Pełnomocnikiem i odpowiadają za dostarczanie informacji, prowadzenie badań i studiów oraz wypracowywanie rozwiązań w zakresie poszczególnych specjalności w celu sporządzenia i wdrożenia Gminnego Programu Rewitalizacji.

Skład Zespołu zadaniowego ds. Rewitalizacji:

1. Grzegorz Janus - Zastępca Wójta Gminy Książ Wielki - **Pełnomocnik ds. rewitalizacji, Koordynator ds. monitoringu i oceny programu rewitalizacji.**
2. Teresa Kmera – Skarbnik Gminy - **Koordynator ds. budżetu i finansów.**
3. Radosław Szastak - Kierownik Referatu Infrastruktury - **Koordynator ds. zagospodarowania przestrzennego.**
4. Sławomir Sendek - Inspektor ds. gospodarki komunalnej i mieszkaniowej.
5. Agnieszka Pagór - Podinspektor ds. gospodarki wodnej i inwestycji.
6. Marlena Tabor - Podinspektor ds. gospodarki wodno-ściekowej i inwestycji.
7. Grażyna Podsiadło - Kierownik GOPS - **Koordynator ds. społecznych.**
8. Jolanta Nowak - ZEAS – **Koordynator ds. edukacji.**

9. Renata Zegan - Inspektor ds. zdrowia, kultury fizycznej i sportu.

10. Adrian Oczkowicz - Kierownik USC.

Zadania zespołu zgodnie z zarządzeniem Wójta:

1. Przygotowanie i przeprowadzenie procesu planowania strategicznego, którego efektem będzie opracowanie projektu Gminnego Programu Rewitalizacji zgodnie z obowiązującymi wytycznymi krajowymi i regionalnymi.
2. Opracowanie systemu monitorowania i oceny Programu Rewitalizacji oraz przygotowanie procedur postępowania w sytuacji wykrycia nieprawidłowości w funkcjonowaniu programu i sposobu ich naprawy w celu osiągnięcia wyznaczonych celów i zaplanowanych rezultatów.
3. Koordynowanie, monitorowanie i ocena Programu Rewitalizacji od momentu jego uruchomienia.

Pracami zespołu kieruje Wójt Gminy Książ Wielki.

Koszty zarządzania programem rewitalizacji obejmą:

1. Koszty konsultacji społecznych:
 - akcje ankietowe wśród mieszkańców - 1 x w roku (koszt zużycia materiałów ok. 200 zł akcja x 7 lat wdrażania programu = 1400zł);
 - spotkanie z mieszkańcami - 1 x w roku (koszt zużycia materiałów ok. 200zł x 7 lat wdrażania programu = 1400zł).
2. Koszty monitoringu i oceny wdrażania programu:
 - monitoring po każdych 6 miesiącach (koszt zużycia materiałów ok. 100 zł x 7 lat wdrażania programu x 2 razy w roku = 1400zł);
 - raport roczny (koszt zużycia materiałów ok. 100 zł x 7 lat wdrażania programu = 700 zł);
 - ocena na zakończenie (koszt zużycia materiałów ok. 300 zł).
3. Koszty promocji GPR:
 - akcje informacyjne, promocyjne, kampanie medialne (koszt łączny ok. 1000 zł na rok x 7 lat wdrażania programu = 7000 zł).

Koszty roczne: ~1700 zł

Koszty łączne: 12 200 zł w okresie 7 lat wdrażania programu.

10. Prawna forma zarządzającego programem (operatora).

Za zarządzanie programem rewitalizacji – jego wdrażanie i monitoring – odpowiedzialny jest Zespół Zadaniowy ds. Rewitalizacji, którego prace podlegają Wójtowi Gminy Książ Wielki. Zespół Zadaniowy powołany został Zarządzeniem Wójta i jest komórką międzywydziałową, funkcjonującą w obrębie Urzędu Gminy. Proces rewitalizacji podlega zatem operatorowi, którym jest jednostka samorządu terytorialnego – Gmina Książ Wielki. Ponadto za operatora procesu rewitalizacji uznać należy także Komitet Rewitalizacji, który zostanie powołany do 3 miesięcy od uchwalenia GPR i będzie składać się z przedstawicieli UG Książ Wielki i jej jednostek organizacyjnych oraz innych nieformalnych partnerów procesu rewitalizacji. Na poziomie poszczególnych zadań, odpowiedzialnymi za rewitalizację – „operatorami projektów” są podmioty wskazane do ich wdrożenia – właściciele infrastruktury podlegającej rewitalizacji lub jednostki odpowiedzialne za daną sferę polityki gminnej.

11. System obiegu informacji oraz środków finansowych.

Przy sporządzaniu założeń GPR bazowano w głównej mierze na oczekiwaniach społecznych związanych z realizacją konkretnych projektów, a wyrażonych podczas przeprowadzonych konsultacji. Podobnie jak na etapie przygotowania GPR, podstawą dalszej współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi zaangażowanymi w proces rewitalizacji będą wspólne konsultacje, wymiana doświadczeń oraz stałe spotkania monitorujące Zespołu Zadaniowego ds. rewitalizacji i Komitetu Rewitalizacji. **Te elementy będą kluczowymi składowymi systemu obiegu informacji.**

Ponadto, w system zaangażowane będą organy w postaci Wójta Gminy oraz Rady Gminy, do których należeć będą ostateczne decyzje, co do ewentualnych zmian/modyfikacji GPR, co szczegółowo opisano w założeniach monitoringu i oceny.

W procesie rewitalizacji angażowane będą zarówno środki publiczne, jak i prywatne oraz inne. Każdy z podmiotów wdrażających będzie indywidualnie pozyskiwać ewentualne środki zewnętrzne, pomocne przy wdrożeniu projektów. Nie będzie miała zastosowania formuła PPP. Dlatego też **system obiegu środków finansowych na poziomie GPR będzie de facto zespołem kilku podsystemów**, w ramach których odpowiedzialne organy lub osoby zapewnią będą płynność finansową oraz wystarczalność środków.

Czynnikiem kontrolnym będą dla instytucji samorządowych: sprawozdania z wykonania budżetu oraz kolejne uchwały budżetowe wraz z WPI, a dla pozostałych podmiotów sporządzane przez nie odpowiednie sprawozdania finansowe i ich rozliczenie przed organami nadzorczymi.

Zasadnicze znaczenie dla powodzenia realizacji przyjętych w GPR projektów będzie miała dostępność bezzwrotnych funduszy, w tym funduszy strukturalnych UE. Główną rolę w przygotowaniu odpowiednich wniosków aplikacyjnych odegrają pracownicy Urzędu Gminy, którzy będą odpowiedzialni za pełen nadzór nad realizacją zadań, których Beneficjentem będzie gmina.

12. Komunikacja społeczna.

Komunikacja społeczna, której instrumenty zostały wykorzystane już na etapie tworzenia założeń GPR, będzie także istotnym elementem procesu jego wdrażania. Zasadniczym celem komunikacji społecznej jest uzyskanie **udziału społeczności lokalnej w procesie rewitalizacji**. Pełni ona rolę czynnika:

- wspierającego – promującego założenia procesu rewitalizacji poprzez dostęp do informacji na temat celów i problemów rewitalizacji oraz nawiązanie porozumienia pomiędzy partnerami procesu rewitalizacji, a zespołem zadaniowym; cykliczne spotkania i przedstawianie propozycji współudziału i współfinansowania istotnych projektów oraz zakładanie podmiotów publiczno-prawnych, mogących aplikować o środki z innych źródeł, co daje dodatkowe możliwości zrealizowania zamierzeń Gminy Książ Wielki.
- kontrolnego i naprawczego – poprzez pobudzenie mieszkańców do wyrażania własnych opinii i zgłaszania na bieżąco pojawiających się problemów.

Za komunikację społeczną GPR Gminy Książ Wielki odpowiada Zespół Zadaniowy ds. rewitalizacji, zwłaszcza poprzez **Pełnomocnika ds. rewitalizacji oraz Koordynatora ds. społecznych**.

Istotnym elementem komunikacji społecznej będzie **promocja procesu rewitalizacji**. Do realizacji celów promocyjnych będą służyć następujące działania:

- umieszczanie na stronie Internetowej Urzędu Gminy Książ Wielki w zakładce „Rewitalizacja” informacji na temat Gminnego Programu Rewitalizacji,
- współpraca z lokalnymi i regionalnymi mediami (prasa, portale Internetowe) – upowszechnienie informacji o GPR będzie się odbywać poprzez organizowanie spotkań informacyjnych, konferencji prasowych, umieszczanie informacji w prasie itp.,
- tablice informacyjne informujące o finansowaniu projektu ze środków Unii Europejskiej, umieszczone w miejscu prowadzenia inwestycji infrastrukturalnej,
- publikacje związane z realizacją GPR oraz sprawozdania z wykonania budżetu JST;
- inicjowanie dodatkowych działań promocyjnych o zasięgu lokalnym, wykorzystanie nowoczesnych technologii w celu usprawnienia komunikacji pomiędzy partnerami GPR (skrzynka mailowa: ugksiaz@wp.pl).

Funkcja kontrolno/naprawcza komunikacji społecznej realizowana będzie poprzez **organizację cyklicznych spotkań z mieszkańcami** – przynajmniej raz po każdym zakończonym roku wdrażania GPR, a także poprzez **cykliczne akcje ankietowe**. Te elementy komunikacji społecznej posłużą za instrumenty wspierające proces monitoringu i oceny wdrażania GPR.

13. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów, i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji.

Jednym z kluczowych elementów działań rewitalizacyjnych ma być **zapewnienie włączenia lokalnych społeczności** w procesy programowania oraz realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Służyć temu mają pogłębione działania partycypacyjne na etapie przygotowania oraz wdrażania dokumentów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych, adresowane do mieszkańców, przedsiębiorców, instytucji itp. z terenów objętych działaniami rewitalizacyjnymi lub prowadzącymi działania na tych terenach.

Planowane działania są **dostosowane do potrzeb i uwarunkowań lokalnych**. Podobnie jak w toku prac nad GPR zastosowana zostanie metoda wdrażania oparta na konsultacjach społecznych, w celu zapewnienia odpowiedniego forum rewitalizacji i uwzględnienia opinii mieszkańców, co jest wyrazem wdrożenia zasady partnerstwa. W małej społeczności jaką jest gmina wiejska Książ Wielki duże znaczenie mają **konsultacje nieformalne** działań realizowanych przez władze gminy: wszelkie spotkania z przedstawicielami lokalnej społeczności oraz **lokalnych przedsiębiorców**: zebrania wiejskie, spotkania z sołtysami, spotkania mieszkańców z władzami przy okazji ważnych dla życia gminy wydarzeń. Z uwagi na dobre relacje panujące wewnątrz społeczności mieszkańców Gminy Książ Wielki, tematy ważne dla mieszkańców jako nieformalnych partnerów procesu rewitalizacji, są poruszane podczas wszystkich ww. okazji.

Ponadto, zgodnie z wymogami Ustawy o rewitalizacji, zakłada się powołanie tzw. Komitetu Rewitalizacji najpóźniej 3 miesiące po uchwaleniu gminnego programu rewitalizacji. Komitet będzie formą współpracy organów gminy i interesariuszy obszaru przewidzianego do rewitalizacji; ma stanowić forum dialogu opiniującego realizację GPR.

Zgodnie z informacją przedstawioną w poprzednich punktach, za **partnerów** uznać należy zarówno podmioty, które w sposób **formalny** związane są z jednostką odpowiedzialną za wdrożenie GPR tj. UG Książ Wielki i inne jednostki organizacyjne gminy, jak i podmioty, które w sposób **nieformalny** podjęły się uczestnictwa w realizacji celów wytyczonych przez GPR.

14. System monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu..

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Książ Wielki jest dokumentem prognostyczno – planistycznym obejmującym swym zasięgiem czasowym okres 7 lat. Biorąc pod uwagę zmienność w czasie sytuacji w gminie, regionie i na poziomie całego kraju: zarówno czynników społecznych, jak i gospodarczych, należy założyć, iż GPR może podlegać w tym okresie modyfikacjom i aktualizacjom, służącym znalezieniu najlepszych metod osiągnięcia założonych celów.

Poszczególne zadania realizowane w ramach GPR – projekty – mogą być monitorowane i oceniane na poziomie kilku płaszczyzn, tj. wymienionych wskaźników produktu, rezultatu i oddziaływania. Podobnie monitorowany i oceniany może być cały proces rewitalizacji przeprowadzany w oparciu o GPR.

Mając na względzie obie w/w cechy należy przyjąć, iż jedynie krótkookresowy monitoring i ocena wdrażania założeń GPR może opierać się na analizie osiągnięcia natychmiastowych, materialnych produktów poszczególnych projektów. Długookresowa ocena powinna natomiast brać pod uwagę globalne rezultaty i oddziaływanie GPR, tj. faktyczny stopień realizacji założonych celów.

Takie podejście zagwarantuje, iż pomimo możliwych modyfikacji GPR i rezygnacji lub zastąpienia konkretnych zadań innymi (o innych niż pierwotnie założone wskaźnikach produktu), zostanie osiągnięta istota procesu rewitalizacji opisana w jego założeniach tj. zbudowanie podstaw do dynamicznego ale zrównoważonego rozwoju Gminy Książ Wielki.

Dla ukazania stopnia realizacji oraz wyników długofalowych, założono **ciągły monitoring**, obrazujący trafność przeprowadzonego planowania. Zgodnie z opisanymi wcześniej założeniami monitoring ten odbywać będzie się na **trzech płaszczyznach**:

1. Monitoring **fazy produktów** (bezpośredniego wdrażania projektów),
2. Monitoring **oddziaływania krótkoterminowego** (osiągniętych rezultatów),
3. Monitoring **oddziaływania długofalowego** (osiągniętych wyników).

Monitorowane na w/w poziomach będą zarówno same projekty, jak i w sposób całościowy/globalny Gminny Program Rewitalizacji.

Monitoring projektu i programu będą ze sobą ściśle powiązane.

Na poziomie danego projektu istotne będzie przede wszystkim osiągnięcie określonych w np. projekcie technicznym lub scenariuszu programu miękkiego, konkretnych wskaźników produktu w czasie założonym w harmonogramie projektu. Monitoring prowadzony będzie **na bieżąco** przede wszystkim przez **podmiot odpowiedzialny za wdrożenie** projektu, zaś **okresowo (raz na pół roku)** także przez **Koordynatora ds. monitoringu i oceny programu rewitalizacji** wchodzącego w skład Zespołu ds. Rewitalizacji. Zadaniem Koordynatora będzie **zebranie informacji** od wszystkich podmiotów, w tym odpowiednich wydziałów UG Książ Wielki, na temat stanu zaawansowania realizowanego projektu i porównanie tych danych z założeniami GPR dotyczącymi harmonogramu, kosztów realizacji i osiągniętych produktów.

Na tym etapie istotne jest osiągnięcie wypełnienia czasowego zadań określonych harmonogramem wdrożenia Gminnego Programu Rewitalizacji. Równolegle oceniane będą harmonogramy przedsięwzięć wdrażanych oraz pozostających w fazie przygotowawczej. Analiza wyników monitorowanych danych musi zawierać czytelne porównanie w czasie zmienności wskaźników.

Równocześnie porównywane na bieżąco będą założenia finansowe projektów z faktycznymi ponoszonymi nakładami, zwłaszcza tam, gdzie podmiotem wdrażającym i finansującym będzie Gmina Książ Wielki oraz gdzie wystąpi dofinansowanie ze źródeł zewnętrznych - **Koordynator ds. budżetu i finansów** sporządzać będzie analizy finansowe i budżetowe tak, aby nie pojawiły się problemy z utrzymaniem płynności na poziomie projektów i całego GPR oraz nadmierny deficyt, w tym zwłaszcza w odniesieniu do całego budżetu JST. **Koordynator ds. budżetu i finansów** przekaże **Pełnomocnikowi ds. rewitalizacji** oraz Wójtowi Gminy wyniki analizy realizacji zadań do odpowiedniej oceny oraz wprowadzenia ewentualnych działań zaradczych.

Po zakończeniu realizacji projektu, podmiot wdrażający przekaże **Koordinatorowi ds. monitoringu i oceny programu rewitalizacji krótkie sprawozdanie** zawierające m.in. wykaz osiągniętych wskaźników produktu oraz ostateczne poniesione nakłady. Informacja zanotowana przez Koordynatora będzie ostatecznym podsumowaniem materialnych efektów projektu, który posłuży do oceny wdrożenia GPR.

Monitoring rezultatów poszczególnych projektów również należeć będzie do podmiotów wdrażających. Przy wyborze wskaźników dla pojedynczego projektu konieczna jest ich analiza pod kątem unikalności dla danej inwestycji. Ich wpływ na całokształt realizacji planu powinien być jak najbardziej powiązany ze wskaźnikami dla innych projektów.

Po zakończeniu realizacji projektu, w czasie przewidzianym na osiągnięcie jego bezpośrednich/ krótkoterminowych rezultatów, lecz nie później niż 2 lata od realizacji, **podmioty wdrażające projekt przekażą Koordinatorowi ds. monitoringu i oceny programu rewitalizacji informację o uzyskanych rezultatach.**

Koordinator dokona **podsumowania rezultatów osiągniętych w projektach danej sfery** (społecznej, gospodarczej i przestrzennej) na poziomie całego GPR, porównując rezultaty założone z osiągniętymi.

Raz w roku – począwszy od terminu po pierwszych 12 miesiącach od przyjęcia GPR, Koordynator ds. monitoringu i oceny programu rewitalizacji sporządzi raport o stanie realizacji celów założonych w procesie rewitalizacji, bazując na ogólnodostępnych danych statystycznych i ekonomicznych oraz sprawozdaniach poszczególnych podmiotów zaangażowanych w proces rewitalizacji - źródłem informacji na temat postępu prac na terenie rewitalizowanym będą np. statystyki Głównego Urzędu Statystycznego, informacje i dane otrzymane od: wydziałów/ referatów Urzędu Gminy Książ Wielki, Powiatowego Urzędu Pracy, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, i in. podmiotów publicznych, czy też od prywatnych przedsiębiorców działających na rewitalizowanym obszarze. Bazowym dokumentem będą zapisy GPR i dokonana w nich analiza sytuacji na obszarze rewitalizowanym. Raport zawierać będzie **porównanie osiągniętych rok po roku wartości** zarówno ze stanem wyjściowym GPR, jak i poprzez odnoszenie do ostatniego analizowanego okresu, co pomoże wyznaczyć tendencję oraz natężenie następujących zmian. Na tym etapie istotne jest osiągnięcie pożądaných wyników, określonych wskaźnikami globalnymi. Przykładami takich wskaźników mogą być:

- liczba zrealizowanych projektów w ramach rewitalizacji,
- procentowy spadek bezrobocia,
- procentowy spadek zubożenia społecznego,
- liczba nowopowstałych przedsiębiorstw,
- ograniczenie patologii społecznych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu,
- długość zmodernizowanych lub wybudowanych dróg,
- liczba zmodernizowanych lub wybudowanych obiektów rekreacyjnych,
- liczba nowopowstałych i zmodernizowanych obiektów oświaty,
- liczba zmodernizowanych budynków mieszkalnych.

Raport będzie **co roku przedstawiany na forum Komitetu Rewitalizacji**.

Monitoring finansowo-czasowy powinien obejmować skutki wdrożenia projektów i ich wpływ na budżet, a zwłaszcza płynność finansową gminy. Harmonijnie wdrażany GPR musi zapewnić stały poziom płynności finansowej.

Ocena programu.

Dla oceny programów, których częścią są projekty współfinansowane ze środków Unii Europejskiej rozróżnia się kilka typów oceny.

1. Ocena **ex- ante** (przed realizacją planu) - są nią zapisy niniejszego GPR.
2. Ocena **on-going** (bieżąca), której podlegać będą poszczególne projekty w trakcie ich realizacji zgodnie z opisaną metodologią – ocena bieżąca przez **podmiot wdrażający** oraz co pół roku przez **Zespół Zadaniowy ds. rewitalizacji** na podstawie informacji zebranych przez Koordynatora ds. monitoringu i oceny programu rewitalizacji. Ocena bieżąca służy podjęciu szybkich działań naprawczych lub korygujących, w razie zaistnienia istotnych odchyłeń od harmonogramu realizacji projektów lub zaplanowanych budżetów.
3. **Raport sporządzony co 12 miesięcy** przez Koordynatora ds. monitoringu i oceny programu rewitalizacji zostanie przedstawiony Zespołowi Zadaniowemu ds. rewitalizacji, Komitetowi Rewitalizacji oraz Wójtowi Gminy, w celu przeprowadzenia oceny wdrożenia GPR po każdym kolejnym roku realizacji. Ocena ta pozwoli na dokonanie **ewentualnych modyfikacji w katalogu celów i zadań i po przedstawieniu jej Radzie Gminy posłuży wprowadzeniu odpowiednich zapisów do kolejnych uchwał budżetowych oraz WPI.**
4. Ponadto konieczne będzie przeprowadzenie oceny **ex-post** (na zakończenie planu) – w ocenie tej przeprowadzonej przez Zespół Zadaniowy ds. Rewitalizacji dokonana zostanie ponowna kompleksowa analiza istniejącej sytuacji na obszarze poddanym rewitalizacji.
Wyniki tej oceny, w których zobaczyć będzie można oddziaływanie poszczególnych zrealizowanych projektów na sfery problemowe, **mogą stać się podstawą stworzenia w razie takiej potrzeby kolejnego dokumentu strategicznego wykorzystującego elementy procesu rewitalizacji.**

Procedury postępowania w sytuacji wykrycia nieprawidłowości

Gminny Program Rewitalizacji podlegać będzie ciągłej weryfikacji zależnie od zaistniałej sytuacji społeczno-gospodarczej. Muszą zatem istnieć mechanizmy jego modyfikacji oraz optymalizacji wobec potencjalnych zmian. Ponadto, w toku bieżącego i okresowego monitoringu projektów i programu mogą zostać zauważone nieprawidłowości związane ze znacznymi odchyleniami na etapie realizacji projektów w stosunku do ich założeń: w zakresie harmonogramu, kosztów, efektów. Szczególnie znaczenie będą mieć ewentualne nieprawidłowości wykryte w projektach realizowanych ze współudziałem środków Unii Europejskiej. Jeśli pomimo wdrożenia na poziomie projektów odrębnych systemów zarządzania (opisanych w ich studiach wykonalności), Koordynator ds. monitoringu i oceny programu rewitalizacji odkryje istotne nieprawidłowości, po przeanalizowaniu sytuacji w ramach Zespołu Zadaniowego ds. rewitalizacji do podmiotu wdrażającego projekt zostanie skierowana stosowna informacja z sugestią usunięcia nieprawidłowości. Nie każda z w/w zmian będzie skutkować zmianą na poziomie całego GPR. Za sygnał do wprowadzenia zmian i uzupełnień programu odpowiadać będzie Zespół Zadaniowy ds. Rewitalizacji oraz Komitet Rewitalizacji.

Zmianom bądź uzupełnieniom GPR będzie podlegać w drodze decyzji/ uchwały Rady Gminy Książ Wielki. W szczególności GPR może zostać zmieniony bądź uzupełniony na wniosek Rady Gminy lub Wójta. Przesłankami zmiany programu mogą być także wnioski lub sugestie funkcjonujących w gminie podmiotów gospodarczych, organizacji społecznych lub poszczególnych mieszkańców albo ich grup, zgłoszone poprzez jeden z instrumentów komunikacji społecznej programu.

Zmiana celów i zadań GPR może nastąpić w trakcie realizacji planu, zgodnie z częstotliwością opisaną w procedurach monitoringu i oceny (co najmniej co 12 miesięcy).

Określenie niezbędnych zmian w prawie miejscowym, w tym w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego.

W uchwale nr/2016 Rady Gminy Książ Wielki z dnia2016 r., wyznaczono obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji, na którym nie przewiduje się zastosowania prawa pierwokupu nieruchomości położonych na obszarze rewitalizacji. W ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Książ Wielki na lata 2016 -2024 nie planuje się ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacyjnej ani procedowania miejscowego planu rewitalizacji.

Wdrożenie założeń GPR nie wymaga wprowadzenia zmian w prawie miejscowym.

IX. Załączniki do GPR.

1. Diagnoza w celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego i rewitalizowanego.
2. Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno - przestrzennych obszaru rewitalizacji sporządzony na mapie w skali co najmniej 1:1000 opracowanej z wykorzystaniem treści mapy zasadniczej, a w przypadku jej braku – z wykorzystaniem treści mapy ewidencyjnej.

X. *Spis tabel.*

Tabela 1 Podobszary rewitalizacji i pozostałe miejscowości wg wielkości zajmowanej powierzchni.	17
Tabela 2 Liczebność sołectw Gminy Książ Wielki w podziale na płeć, 2015.	18
Tabela 3 Liczba ludności 2010-2014.	19
Tabela 4 Ludność gminy wg ekonomicznych grup wiekowych, 2010-2014.	20
Tabela 5 Wykształcenie mieszkańców gminy wg spisów powszechnych 1998, 2002.	21
Tabela 6 Aktualny stan infrastruktury wod. - kan. na terenie Gminy.	70
Tabela 7 Bezrobocie w poszczególnych miejscowościach, 11.2016.	88
Tabela 8 Klasyfikacja bonitacyjna użytków rolnych w Gminie Książ Wielki - udział %.	90
Tabela 9 Obszary prawnie chronione na terenie Gminy Książ Wielki.	101
Tabela 10 Analiza SWOT w obszarze sfera mieszkaniowa.	110
Tabela 11 Analiza SWOT w obszarze infrastruktura techniczna.	110
Tabela 12 Analiza SWOT w obszarze sfera społeczna.	111
Tabela 13 Analiza SWOT w obszarze gospodarka.	112
Tabela 14 Analiza SWOT w obszarze zagospodarowanie przestrzenne i środowisko.	113
Tabela 15 Zadania społeczne GPR.	136
Tabela 16 Zadania gospodarcze GPR.	139
Tabela 17 Zadania przestrzenne, techniczne i środowiskowe GPR.	141
Tabela 18 Inne uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne.	150
Tabela 19 Zestawienie działek poddanych działaniom rewitalizacyjnym.	151

XI. *Spis ilustracji.*

Rysunek 1 Obszar zdegradowany na terenie gminy Książ Wielki... Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.	
Rysunek 2 Obszar zdegradowany i rewitalizowany – Podobszar Książ Wielki Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.	
Rysunek 3 Obszar zdegradowany i rewitalizowany - Podobszar Antolka. Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.	
Rysunek 4 Obszar zdegradowany i rewitalizowany – Podobszar Książ Mały. Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.	
Rysunek 5 Obszar zdegradowany i rewitalizowany - Podobszar Rzędowice. Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.	
Rysunek 8 Obszar zdegradowany na terenie Gminy Książ Wielki .. Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.	
Rysunek 9 Gmina Książ Wielki na tle powiatu miechowskiego.	16
Rysunek 11 SP w Książu Małym.	27
Rysunek 12 Lokalizacja SP w Książu Małym.	27
Rysunek 13 SP i Gimnazjum w Książu Wielkim.	28
Rysunek 14 Lokalizacja SP i Gimnazjum w Książu Wielkim.	28
Rysunek 15 SP i Biblioteka w Antolce.	29
Rysunek 16 Lokalizacja SP w Antolce.	30
Rysunek 17 Lokalizacja działki pod planowaną budowę biblioteki w Książu Wielkim.	37
Rysunek 18 Budynek do adaptacji na dzienny Dom Seniora.	51

Rysunek 19 Proponowana lokalizacja przyszłego Domu Seniora, Rzędowice 46.	52
Rysunek 17 Planowany przebieg trasy szybkiego ruchu S7	57
Rysunek 24 Drogi powiatowe na terenie Książa Wielkiego w obszarze rewitalizowanym.	59
Rysunek 25 Lokalizacja ulic Długosza i Podzamcze.	61
Rysunek 26 Lokalizacja ulicy Stromej.	61
Rysunek 27 Lokalizacja ul. Szkolnej.	62
Rysunek 28 Lokalizacja ulicy Toporczyków.	63
Rysunek 29 Lokalizacja ulicy Dygasińskiego.	64
Rysunek 30 Lokalizacja ulicy Kościelnej.	64
Rysunek 31 Lokalizacja ulicy Łaskiego.	65
Rysunek 32 Lokalizacja ulicy Poniatowskiego.	65
Rysunek 33 Lokalizacja rynku przy kościele.	66
Rysunek 34 Lokalizacja działek przy ul. Browarowej.	66
Rysunek 35 Lokalizacja chodników przy ul. Do Grodziska.	67
Rysunek 36 Lokalizacja parkingów na działkach 782/1, 782/4, 782/5 i 782/6.	68
Rysunek 37 Lokalizacja składowiska zapasowego w Mianocicach.	71
Rysunek 31 Budynek ul. Krakowska 9.	79
Rysunek 32 Budynek ul. Podzamcze 3.	80
Rysunek 33 Budynek Książ Mały 59.	80
Rysunek 38 Rynek w Książu Wielkim.	93
Rysunek 39 Lokalizacja Małego Rynku przy ulicy Stromej.	94
Rysunek 40 Zdegradowany Mały Rynek przy ul. Stromej.	95
Rysunek 41 Lokalizacja planowanego terenu rekreacyjnego w Książu Wielkim.	99
Rysunek 42 Lasy i parki na terenie Gminy Książ Wielki.	102

XII. Spis wykresów.

Wykres 1 Prognozowany spadek liczby ludności powiatu miechowskiego do roku 2035.	19
Wykres 2 Liczba ludności wg ekonomicznych grup wiekowych w poszczególnych sołectwach w 2015 r.	20